

คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

สารนิพนธ์
ของ
มลฤดี จีระสันติกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2549

173.0114

1211๑

๑.๑

คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

บทคัดย่อ

ของ

มลฤดี จีระสันติกุล

7 ส.ค. 2549

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2549

๒ ๒๙๒๗๖

มลฤดี จีระสันติกุล. (2549). *คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างคู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โดยให้กิจกรรมในคู่มือมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 60/60 และเปรียบเทียบความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากหมายเลขห้องเรียน ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ห้อง 1/5 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ห้อง 2/5 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ห้อง 3/2 รวมจำนวน 105 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t-test แบบ dependent

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพ E_1 / E_2 ของกิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 18 กิจกรรมมีประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดไว้ในคู่มือ อยู่ระหว่าง 77.42 – 81.06

2. นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่เข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนความสามัคคีเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A HANDBOOK OF CO-OPERATIVE DEVELOPING
FOR THE FIRST LEVEL PRIMARY STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
MONRUEDEE JEERASANTIKUL

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education Degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
May 2006

Monrueedee Jeerasantikul. (2006). *A Handbook of Co-operative Developing for the First Level Primary Students*. Master Project. M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology) Bangkok : Graduate School , Srinakharinwirot University. Project Advisor : Asst . Prof. Dr. Nathana Wong-In

The purpose of this research were : 1) to create the handbook of co-operative developing for the first level primary students at the criterion 60/60 ; and 2) to compare the differences in co-operative developing of the students before and after participated in the program using of the co-operative developing. The samples were 105 students, composed of one class from Prathom 1, one class from Prathom 2, and one class from Prathom 3, by using simple random sampling. The research instruments were the co-operative developing questionnaires, and the co-operative developing activities. The efficiency of the co-operative program was analyzed by E_1 / E_2 . The data were analyzed by mean, standard deviation, and t-test for dependent samples.

The results were found that :

1. The efficiencies of each activity in the program were between 77.42 – 81.06
2. The co-operative developing for the first level primary students after participated in the program for A Handbook of Co-operative Developing significantly higher at .01 level.

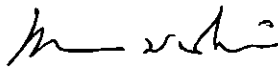
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของมฤดี จีระสันติกุล
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

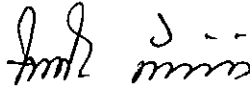
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร มณีศรีขำ)

คณะกรรมการสอบ

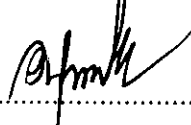
ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย ชูชาติ)

วันที่ 15 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ ผศ.ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ประธาน
ควบคุมสารนิพนธ์ อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ และอาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ กรรมการสอบสาร
นิพนธ์ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ แนวความคิดและข้อเสนอแนะ ตลอดจน
แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ด้วยความเมตตา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์จินดา ทุงกาวิ ที่ให้คำแนะนำ
และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่
ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียน คณาจารย์ ทุกท่าน โรงเรียนวัดเมธังกราวาส ที่ให้
ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการทดลองเครื่องมือในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนเมธังกราวาส ที่ให้ความร่วมมือในการ
ทำกิจกรรมครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณแพทย์หญิงณลินี สุทธิพิศาล และพี่พยาบาล สถาบันสุขภาพผิวพรรณ
โรงพยาบาลสมิติเวชสุขุมวิท ที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณ รุ่นพี่ รุ่นน้อง และเพื่อน ๆ จิตวิทยาการแนะแนวทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือและ
เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาของผู้วิจัยนายเสริม จีระสันติกุล นางจงดี
จีระสันติกุล และสมาชิกทุกคนในครอบครัว ที่คอยให้กำลังใจ ความห่วงใย และช่วยเหลือในทุก ๆ
ด้านแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ผลแห่งความดีและคุณค่าประโยชน์ใด ๆ ทั้งหมดที่เกิดขึ้น จากงานวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบ
ให้แก่ บิดา - มารดา ครู - อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยจน
ประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

มลฤดี จีระสันติกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม.....	8
ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม.....	8
ลักษณะทางจริยธรรม.....	9
ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม.....	10
ทฤษฎีการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรม.....	10
การพัฒนาจริยธรรมแก่เยาวชนตามกลุ่มอายุ.....	15
วิธีการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรม.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม.....	21
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคี.....	22
ความหมายของความสามัคคี.....	22
พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามัคคี.....	23
ขอบข่ายของของความสามัคคีองค์ประกอบของความสามัคคี.....	25
ความสำคัญของความสามัคคี.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามัคคี.....	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544.....	29
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือพัฒนา.....	32
ความหมายของคู่มือ.....	32
ประเภทของคู่มือ.....	33
องค์ประกอบของคู่มือ.....	34
ลักษณะของคู่มือ.....	35
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคที่นำมาใช้ในการความสามัคคี.....	37
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเกม.....	37
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่านิทาน.....	38
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ.....	43
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง.....	49
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
เครื่องมือในการวิจัย.....	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
5. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	86
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	86
ความสำคัญของการวิจัย.....	86
ขอบเขตของการวิจัย.....	86
สมมติฐานในการวิจัย.....	87
เครื่องมือในการวิจัย.....	87
การดำเนินการทดลอง.....	87

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
สรุปผลการวิจัย.....	88
การอภิปรายผล.....	88
ข้อเสนอแนะ.....	91
บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	100
ประวัติผู้ทำสารนิพนธ์.....	301

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงเหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้นตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก.....	14
2	แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest Posttest Design.....	61
3	ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง.....	63
4	แสดงประสิทธิภาพของกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 รวมทุก กิจกรรมและจำแนกรายกิจกรรมของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.....	69
5	แสดงประสิทธิภาพของกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 รวมทุก กิจกรรมและจำแนกรายกิจกรรมของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.....	70
6	แสดงประสิทธิภาพของกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 รวมทุก กิจกรรมและจำแนกรายกิจกรรมของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	71
7	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความสามัคคีก่อนและหลัง การใช้แบบฝึกหัดกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี.....	72
8	แสดงการเปรียบเทียบความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปี ที่ 1 ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความสามัคคีก่อนและหลังการใช้แบบฝึกหัด กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี (n=35).....	73
9	แสดงการเปรียบเทียบความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปี ที่ 2 ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความสามัคคีก่อนและหลังการใช้แบบฝึกหัด กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี (n=35).....	74
10	แสดงการเปรียบเทียบความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปี ที่ 3 ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความสามัคคีก่อนและหลังการใช้แบบฝึกหัด กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี (n=35).....	76
11	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา ความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3.....	77
12	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t ของคะแนน แบบฝึกหัดก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วง ชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำแนกรายกิจกรรม (n = 35).....	78
13	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t ของคะแนน แบบฝึกหัดก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วง ชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำแนกรายกิจกรรม (n = 35).....	80

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

14 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t ของคะแนน แบบฝึกหัดก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำแนกรายกิจกรรม ($n = 35$).....	82
15 ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1.....	83
16 คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ค่า IOC.....	262
17 คำอำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1.....	264
18 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องร่วมมือร่วมใจ.....	265
19 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องรักกันไว้ดีกว่า.....	267
20 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องห้องเรียนแห่ง ความสุข.....	269
21 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องเราทำอะไรกันบ้าง.....	271
22 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องกฎกติกาการพาส.....	273
23 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องโรงเรียนสวยด้วย มือเรา.....	275
24 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องสืจ้ช่วยเราด้วย.....	277
25 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องร่วมแรงร่วมใจ.....	279
26 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องห้องเรียนของเรา.....	281

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

27	เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องร่วมด้วยช่วยกัน.....	283
28	เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องโซ่ไม่นำเลย.....	285
29	เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องโรงเรียนแห่ง ความสุข.....	287
30	เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่องช่วยกันสร้าง.....	289
31	เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่องสามัคคีคือพลัง.....	291
32	เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่องห้องเรียนน่าอยู่.....	293
33	เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่องช่วยกันคิดหน่อยสิ.....	295
34	เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่องร่วมคิดร่วมทำ.....	297
35	เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่องโรงเรียนสดใสร่วมใจ พัฒนา.....	299

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาและการให้ความรู้แก่ประชาชนนับว่ามีความสำคัญมากเพราะถ้าคนมีความรู้ดีมีการปฏิบัติหน้าที่การงานก็มีโอกาสประสบความสำเร็จสูง แต่สิ่งสำคัญที่จะขาดเสียมิได้คือ จะต้องมีความรู้คู่คุณธรรมจริยธรรม เพราะความรู้และวิทยาการทั้งปวงไม่ช่วยให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์ (ธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์, 2532: 1) การพัฒนาบุคคลด้านที่สำคัญที่สุด คือ การปลูกฝังให้คนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมกระทำหน้าที่เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะสมบูรณ์ก็ด้วยการที่พลเมืองของประเทศเป็นผู้มีจริยธรรมสูง รู้จักสิทธิหน้าที่ของตน (ดวงเดือน พันธุพานิช; และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก, 2520: 14) ดังนั้นจริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะจริยธรรมแห่งการร่วมมือ หรือการเป็นมิตรไมตรีต่อกันหรือเรียกว่า ความสามัคคี ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตย เพราะเมื่อเกิดจริยธรรมนี้แล้ว ย่อมทำให้ชีวิตในสังคมแน่นแฟ้น และมีกำลังเข้มแข็ง (บรรพต วีระสัย, 2521: 109) ซึ่งการสมัครสมานกันของบุคคล ย่อมจะนำความสำเร็จมาสู่กิจกรรมต่างๆ ที่ประกอบรวมกัน ทั้งระดับกลุ่มย่อยจนถึงระดับชาติ

การส่งเสริมและการปลูกฝังจริยธรรมด้านความสามัคคีจึงเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญตั้งแต่วัยเด็กเพื่อที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ในสังคมปัจจุบันมีระบบการแข่งขันสูงเยาวชนของชาติเคยชินกับระบบการแข่งขันตั้งแต่การเข้าเรียนระดับอนุบาลถึงระดับมหาวิทยาลัย แม้กระทั่งการแข่งขันประกอบอาชีพ หากมีการปลูกฝังจริยธรรมด้านความสามัคคีจะทำให้มีส่วนพัฒนาให้เยาวชนเป็นผู้ใหญ่ที่ดีได้ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2530: คำนำ) ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ เกียรติदानุสรณ์ (2534: 39) ที่กล่าวว่า โดยทั่วไปลักษณะนิสัยของคนไทยที่มีต่อความสามัคคี มักจะรู้สึกว่าเป็นพลัง คือ พลัง ความสามัคคีเป็นลักษณะของความร่วมมือร่วมใจกัน หรือกล่าวอีกนัยว่าเป็นพลังของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จ

โรงเรียนนับเป็นสถาบันที่มีความสำคัญรองลงมาจากครอบครัว เพราะหน้าที่ของโรงเรียนอย่างหนึ่ง คือ การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย โดยการฝึกการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมการทำงานให้สำเร็จตามความมุ่งหมายและอุดมคติร่วมกัน รวมทั้งส่งเสริมความสามัคคี ความคิดริเริ่ม ความมีเหตุผล ความขยันหมั่นเพียรในการประกอบหน้าที่การงานในฐานะหน้าที่พลเมืองดี บรรพต วีระสัย (2521: 106) โดยเฉพาะโรงเรียนระดับประถมศึกษามีบทบาทในการพัฒนาจริยธรรมเพราะจริยธรรมสามารถที่จะเกิดขึ้นในช่วงแรกของชีวิตคือช่วงสิบปีแรกและจะฝังรากลึกยากแก่การเปลี่ยนแปลงในช่วงหลังของชีวิต (Kohlberg, 1964: 392) เพราะเด็กเปรียบเสมือนไม้อ่อนดัดง่าย

และโรงเรียนระดับประถมศึกษาเองก็เป็นสถาบันที่เด็กใช้ชีวิตอยู่ตั้งแต่เด็กจนถึงวัยที่ย่างเข้าสู่วัยรุ่น อันเป็นช่วงที่สมควรที่จะสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เด็กโรงเรียนนั้นมีการพัฒนาจริยธรรม คุณธรรม และลักษณะมุ่งสู่นาคตตั้งแต่อายุ 11 ปีขึ้นไป ฉะนั้นจึงคาดว่าพัฒนาจริยธรรมคุณธรรม เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงอายุ 13 และจะพัฒนาจนถึงวัยรุ่นตอนต้น ต่อจากนั้นจะคงที่จนเป็นผู้ใหญ่ จากข้อความดังกล่าวแสดงว่าการอบรมปลูกฝังจริยธรรมน่าจะกระทำกับเด็กระดับประถมศึกษา

การที่จะปลูกฝังทัศนคติเชิงจริยธรรมให้แก่เด็กนั้นควรที่จะกระทำตั้งแต่เด็กเล็กลงไป วัยเด็ก 4-10 ขวบเป็นวัยที่พร้อมที่จะรับการปลูกฝังทัศนคติเชิงจริยธรรมมากที่สุด (ดวงเดือน พันธุพานิช; และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. 2520: 48) เด็กในวัยอายุ 6-10 ปี เป็นช่วงที่มีความสำคัญต่อการเริ่มต้นชีวิตใหม่เพราะเป็นระยะที่เด็กจะต้องเข้าโรงเรียน จึงเรียกเด็กวัยนี้ว่า วัยเข้าโรงเรียน หรือวัยเข้ากลุ่มเพื่อน ในวัยเด็กนี้ควรพร้อมที่จะออกครอบครัวไปสู่สังคมนอกบ้านและเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานที่และบุคคลอื่น ๆ นอกจากครอบครัวได้ ซึ่งหากมีการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจึงควรที่จะเริ่มในช่วงนี้ (สุชา จันทรเฒ. 2536: 46)

ทั้งนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมาตรา 6 พ.ศ. 2544 ได้มีการกำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตรที่มีการกล่าวถึงจริยธรรมด้านความสามัคคีในการอยู่ร่วมกันไว้ว่า... เป็นการศึกษารูปแบบของกลุ่มบุคคลที่มีการรวมกลุ่มเพื่อความสามัคคีเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนเพื่อประโยชน์ต่อหมู่คณะ เกิดความชื่นชมในการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อหมู่คณะในทางสร้างสรรค์... (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 312-351) นอกจากนี้มีการกำหนดคุณภาพของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 1 ว่าควรที่จะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ มีความร่วมมือในการทำงาน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 31) จะเห็นได้ว่าระบบทางการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับคุณธรรมและจริยธรรมด้านความสามัคคีไว้เพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการปลูกฝังให้กับนักเรียนให้เป็นคนดีของสังคมต่อไป

จากการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนวัดเมธังกราวาส อ.เมือง จ.แพร่ โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามคำถามปลายเปิดด้านความสามัคคีโดยถามถึงลักษณะที่แสดงออกถึงความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 แล้วให้ครูอาจารย์ผู้สอน จำนวน 30 คน และนักเรียนจำนวน 30 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้านความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นต่อความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคีจะมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามัคคีทั้งในการเรียนและในโรงเรียน โดยจะมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม ร่วมทำกิจกรรมของโรงเรียน รักใคร่ปรองดองกับเพื่อน และร่วมปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน จากข้อมูลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยทราบถึงพฤติกรรมความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนวัดเมธังกราวาส และหากนักเรียนได้รับการพัฒนาด้านความสามัคคีจะทำให้นักเรียนมีความสามัคคีเพิ่มขึ้น

วิธีการที่จะพัฒนาความสามัคคีมีด้วยกันหลายวิธี การปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กในระดับประถมศึกษาจะต้องอาศัยเทคนิควิธีการตลอดจนการเรียนการสอนที่จะกระตุ้นหรือเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ความกระตือรือร้น มีส่วนร่วมในกิจกรรม (สุมน อมรวิวัฒน์. 2530: 18) ทั้งนี้ เพราะการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมหมายถึง การที่ทำให้เด็กมีโอกาสรับรู้และความรู้สึกไปพร้อม ๆ กัน ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งทำให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม รวมถึงการใช้สื่อการเรียนการสอนเข้ามามีส่วนเพราะเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาช่วยในการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมได้เพราะสื่อการสอนมีความสัมพันธ์กับประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนังของผู้เรียน (กองบรรณาธิการ. 2526: 5) จากข้อมูลข้างต้นที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้วิธีที่ทำให้นักเรียนระดับประถมศึกษาสามารถเข้ามามีส่วนร่วมพร้อมทั้งใช้สื่อการเรียนการสอนด้วยในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมโดยมีวิธีดังต่อไปนี้ เกมเนื่องจากเป็นวิธีการที่ทำให้นักเรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และนักเรียนเกิดความสนุกสนานอีกด้วย (ทิศนา แคมมณี. 2546: 70) การเล่านิทานโดยมีสื่อประกอบ ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นจินตนาการ มีอารมณ์คล้อยตาม ได้ข้อคิดและคติเตือนใจ ทั้งนี้เด็กมักจะชอบฟังนิทานทำให้กระตุ้นและเร้าความสนใจของเด็ก (เกศินี โชติภักดิ์. 2546: 17) การใช้บทบาทสมมติก็เป็นอีกวิธีที่มีส่วนช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองอย่างลึกซึ้ง ทั้งยังช่วยสร้างบรรยากาศให้การเรียนรู้ดำเนินตาม (ทิศนา แคมมณี. 2546: 201) นอกจากนี้วิธีการใช้กรณีตัวอย่างก็เป็นวิธีที่มีการเสริมสร้างให้นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และยังช่วยในการและบรรยากาศ ให้ชวนน่าติดตามในการเรียน (แรมสมร อยู่สุภาพร. 2541: 28-29) วิธีที่กล่าวมาเป็นวิธีที่นักเรียนมีโอกาสในการทำงานกลุ่มร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าจะสามารถที่จะช่วยเสริมสร้างและพัฒนาความสามัคคีให้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำวิธีและเทคนิคที่กล่าวมาข้างต้นมาจัดทำคู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในการพัฒนานักเรียนต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างคู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความสามัคคี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนนิชากลุ่มสังคม จริยศาสตร์ ครูประจำชั้น ครูแนะแนว ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในการที่จะนำคู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ไปใช้เพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ต่อไป

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งกำลังศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนวัดเมธงกราวาส อ.เมือง จ.แพร่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โดยมีนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 234 คน นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 278 คน และนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 267 คน รวมนักเรียนทั้งหมดจำนวน 779 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ผู้วิจัยสำรวจนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดเมธงกราวาส อ.เมือง จ.แพร่ ทั้งหมดประกอบด้วยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 779 คน

2.2 ผู้วิจัยสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากหมายเลขห้องเรียน ดังนี้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ห้อง 1/5 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ห้อง 2/5 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ห้อง 3/2 รวมจำนวน 105 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 หมายถึง การร่วมมือกับหมู่คณะในการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกันของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้แบ่งความสามัคคีเป็น 2 ด้าน ได้แก่

1.1 ความสามัคคีในชั้นเรียน ได้แก่ ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน

1.2 ความสามัคคีในโรงเรียน ได้แก่ ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน

2. คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี

2.1.1 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับความสามัคคี

2.1.2 เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี

2.1.3 เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความรู้ต่างๆ ความสามัคคีซึ่งสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้ในการฝึกพัฒนาตนเองและนำไปปฏิบัติงานเป็นนิสัย และเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตตนเอง

2.2 กิจกรรมความสามัคคี หมายถึงชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โดยมีเทคนิคที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม ได้แก่ เกม การเล่านิทาน บทบาทสมมติ และกรณีตัวอย่าง แต่ละเทคนิคมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเข้าสู่การพัฒนา ผู้วิจัยชี้แจงหรือทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความสามัคคี โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสนทนา พูดคุย ตอบโต้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการพัฒนา ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมที่กำหนดเพื่อให้นักเรียนทุกคนเข้าใจตรงกัน จากนั้นจึงดำเนินกิจกรรมตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ อภิปราย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแสดงความคิดเห็นจากสิ่งที่ได้รับในการทำกิจกรรมขั้นที่ 2 แล้วให้นักเรียนทุกคนช่วยกันสรุป โดยเน้นประโยชน์การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 4 ขั้นการประเมินผล ผู้วิจัยประเมินผลการพัฒนาด้านความสามัคคีจากการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของกิจกรรม โดยการสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกและความรู้สึก รวมถึงการใช้แบบฝึกหัดหลังการทำกิจกรรมพัฒนาด้านความสามัคคีแต่ละครั้ง เพื่อติดตามการพัฒนาด้านความสามัคคี แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำเป็นประโยชน์ในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

2.3 ข้อควรปฏิบัติในการจัดกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี

2.3.1 ข้อควรปฏิบัติสำหรับครู

2.3.2 ข้อควรปฏิบัติสำหรับนักเรียน

2.4 การประเมินผล

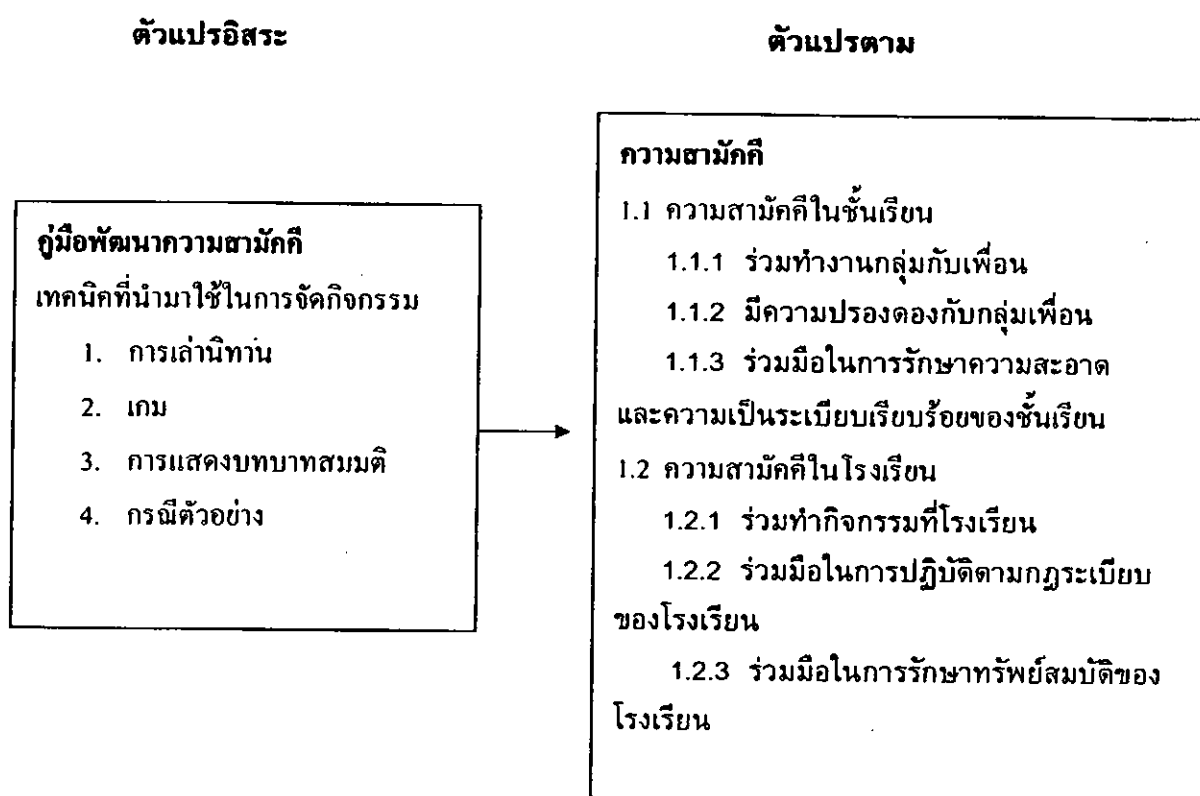
ผู้วิจัยประเมินผลโดยการสังเกตจากการทำกิจกรรมและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรมของนักเรียน

3. การหาประสิทธิภาพของกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี หมายถึง การหาประสิทธิภาพของกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ 60/60

60 จำนวนแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 60 ขึ้นไป

60 จำนวนหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 60 ขึ้นไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มีความแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคี
 - 1.1 ความหมายของความสามัคคี
 - 1.2 องค์ประกอบของความสามัคคี
 - 1.3 พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามัคคี
 - 1.4 ขอบข่ายของของความสามัคคี
 - 1.5 ความสำคัญของความสามัคคี
 - 1.6 งานวิจัยเกี่ยวกับความสามัคคี
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
 - 2.1 ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม
 - 2.2 ลักษณะทางจริยธรรม
 - 2.3 ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม
 - 2.4 ทฤษฎีการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรม
 - 2.5 การพัฒนาจริยธรรมแก่เยาวชนตามกลุ่มอายุ
 - 2.6 วิธีการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรม
 - 2.7งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือการพัฒนา
 - 4.1 ความหมายของคู่มือ
 - 4.2 ประเภทของคู่มือ
 - 4.3 องค์ประกอบของคู่มือ
 - 4.4 ลักษณะของคู่มือ
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคที่นำมาใช้ในการความสามัคคี
 - 5.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเกม
 - 5.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่านิทาน
 - 5.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
 - 5.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม

1.1 ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (พระธรรมปิฎก. 2546: 32) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมคือความประพฤติ ธรรมคือการดำเนินชีวิต หลักความประพฤติ หลักการดำเนินชีวิต คำจริยธรรมนี้นักปราชญ์ประเทศไทยได้บัญญัติให้ใช้สำหรับคำภาษาอังกฤษ ethics หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎศีลธรรม จริยะ (หรือจริยธรรม) อันประเสริฐ เรียกว่า พรหมจริยะ (พรหมจริยธรรมหรือพรหมจรรย์) แปลว่า ความประพฤติอันประเสริฐ หรือ การดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐ หรือการดำเนิน ชีวิตอย่างประเสริฐ หมายถึง มรรคมิ้องค์ 8 หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา เทียบศีลธรรม

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2535:1) ได้ให้ความหมายคุณธรรม และจริยธรรมไว้ดังนี้

คุณธรรม หมายถึง ความเชื่อของบุคคลส่วนใหญ่ที่เชื่อว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม ซึ่งเป็นความปรารถนาที่ส่งผลให้เกิดการกระทำที่เป็นประโยชน์และความดีที่แท้จริงต่อสังคม อันได้แก่ การรักษาศีล และการประพฤติตนตามหัวข้อธรรม

จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความดีงามและความ ถูกต้องแก่สังคมในระดับต่าง ๆ และจะเกิดเมื่อคนมีความขัดแย้งเกี่ยวกับคุณธรรมหรือค่านิยมตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป เช่น ถ้ามีเหตุการณ์ขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้เราตกอยู่ในสภาพที่ต้องแก้ปัญหาแล้วเรตัดสินใจแก้ปัญหาโดยยึดผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหาเพื่อสังคม แสดงว่าเรามีจริยธรรมสูงกว่าคนที่แก้ปัญหาเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524:2) ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบข่ายรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วย ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคมนั้น คือ เป็น พฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่ง คือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัดและผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมาก และประเภทหลังน้อย

ประภาศรี สีหอำไพ (2540: 17, 21) ให้ความหมายคุณธรรมและจริยธรรมดังนี้

คุณธรรม (Moral) หมายถึง หลักธรรมจริยาที่สร้างความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดีในทางศีลธรรม มีคุณงามความดีภายในจิตใจอยู่ในขั้นสมบูรณ์จนเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข ความยินดี การกระทำที่ดีย่อมมีผลผลิตของความดี คือ ความชื่นชมยกย่องในขณะที่การกระทำชั่วย่อมนำความเจ็บปวดมาให้ การเป็นผู้มีคุณธรรม คือ การปฏิบัติตนอยู่ในกรอบที่ดีงาม ความเข้าใจเรื่องการกระทำดี

มีคุณธรรมเป็นกฎเกณฑ์สากลที่ตรงกัน เช่น การไม่ฆ่าสัตว์ ไม่เบียดเบียน ไม่ลักขโมย ไม่ประพฤติผิดในกาม เป็นต้น

จริยธรรม (Ethics) หมายถึง หลักความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า คุณธรรมเป็นความถูกต้องดีงาม ซึ่งเกิดขึ้นในตัวบุคคลคนในสังคมส่วนใหญ่ยอมรับว่าถูกต้องเหมาะสม ส่วนจริยธรรมนั้นเป็นการแสดงออกของพฤติกรรมทั้งทางกาย วาจา ใจ ที่มีพื้นฐานมาจากคุณธรรมในแต่ละบุคคล

1.2 ลักษณะทางจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 2-3) ได้แบ่งลักษณะทางจริยธรรมไว้ 4 ลักษณะ คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของตนนั้นถือว่าการกระทำชนิดใดดีควรกระทำ และการกระทำชนิดใดเลวควรงดเว้น ลักษณะพฤติกรรมประเภทใดที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากน้อยเพียงใด ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษาและพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนาส่วนใหญ่ เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิด โดยในช่วงอายุ 2 - 10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เป็นพิเศษ

2. ทักษะคิดเชิงจริยธรรม คือ ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นๆ เพียงใด ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมไทย แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทัศนคติต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลที่มีความกว้างขวางกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคล เพราะทัศนคตินั้นรวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้นๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้น ทักษะคิดเชิงจริยธรรมจึงสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่า การใช้ความรู้เชิงจริยธรรมเพียงอย่างเดียว ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นในเวลาหนึ่งยังอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือที่อยู่เบื้องหลังการกระทำใดๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่าบุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกันอาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้ นักทฤษฎีพัฒนา การทางจริยธรรม คือ เพียเจท์ และโคลเบอร์ก ได้ใช้การอ้างอิงเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการด้านอื่นๆ ของบุคคลด้วย คือ พัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์ และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่างๆ ของบุคคลด้วย

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น นอกจากนี้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกพวกหนึ่ง คือ พฤติกรรมในสถานที่เย้ายวนใจ หรือในสถานภาพที่ยั่วให้บุคคลกระทำความผิดเกณฑ์เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ยั่ว เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง หรือคะแนนและการกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่งอาจรวมเรียกว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งผู้มีจริยธรรมสูงย่อมงดเว้นการกระทำพฤติกรรมที่ไม่ซื่อสัตย์ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้น ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่น ๆ ของจริยธรรมจึงเป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจและสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลเท่านั้น

1.3 ความสำคัญของคุณธรรม และจริยธรรม

คุณธรรม และจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากเป็นสิ่งกำกับควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปอย่างถูกต้อง เป็นที่ยอมรับของหมู่คณะและของสังคมหรือเป็นที่รังเกียจไม่ยอมรับการควบคุมพฤติกรรมอาจทำได้โดยจริยธรรมที่มีอยู่ในตัวของบุคคล หรือโดยการกำหนดออกมาในรูปของจรรยาบรรณของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ จริยธรรมยังมีความสำคัญต่อสังคมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในการสร้างสรรค์ ดำรงและถ่ายทอดสิ่งดีงามให้สืบเนื่องต่อไป

1.4 ทฤษฎีการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรม

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ประภาศรี ศรีห่อไพ (2540: 46) อธิบายการเกิดของจริยธรรมว่า เป็นกระบวนการสังคมประกิต (Socialization) โดยการซึมซาบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากสังคมที่เติบโตมา รับเอาหลักการเรียนรู้เชื่อมโยงกับหลักการเสริมแรงและการทดแทนสิ่งเร้า (Stimulus Substitution) รับแนวคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์เป็นรูปแบบ โดยยึดถือว่าการเรียนรู้ คือ การสังเกตเลียนแบบจากผู้ใกล้ชิดเพื่อแรงจูงใจ คือ เป็นที่รักที่ยอมรับในกลุ่มพวกเดียวกับกลุ่มต้นแบบเพื่อเป็นพวกเดียวกัน

ในลักษณะเช่นนี้ สถาบันหรือกลุ่มสังคมมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ โรงเรียนจะได้รับความคาดหวังจากสังคมอย่างมาก ในการเป็นสถาบันที่ปลูกฝังรูปแบบและเสริมสร้างการเลียนแบบจากตัวอย่างในสังคมให้แก่นักเรียนพึงระมัดระวังในการสอน เพราะถ้าขาดความสามารถในการอธิบายเหตุผลให้เด็กเลียนแบบ ใช้อารมณ์และวางอำนาจแทน จะทำให้เด็กรู้สึกเป็นศัตรูต่อผู้ควบคุม พฤติกรรมทุกระดับ ตั้งแต่บิดามารดา ครู ไปจนถึงตำรวจพึงอบรมให้เด็กรู้จักรับผิดชอบชีวิต รู้สึกละอายที่สังคมและประเทศชาติ จึงมีหน้าที่ต้องจัดและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ให้เอื้ออำนวยต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรม เป็นที่ยอมรับว่าครูเป็นผู้ที่มีบทบาทในการอบรมสั่งสอนเป็นแบบอย่างในการปลูกฝังคุณธรรม

2. ทฤษฎีตันไม้จริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539: 2-4) ได้อธิบายว่า คนที่พฤติกรรมของคนดีและคนเก่งนั้น มีลักษณะทางจิตใจที่สำคัญ 5 ประการ โดยทฤษฎีนี้เปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนดีและคนเก่งเหมือนผลไม้บนต้น เช่น ผลมะม่วง การที่จะได้ผลมะม่วงดก ผลใหญ่ หวาน อร่อยนั้น ลำต้นและรากจะต้องสมบูรณ์ โดยทำการเปรียบเทียบลักษณะทางจิตใจ 5 ประการ ว่าเปรียบเสมือนส่วนลำต้นของต้นไม้จริยธรรม ซึ่งเป็นสาเหตุของพฤติกรรม คือ

1. ทักษะคิด คุณธรรม ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง คือ มีความพอใจและเห็นความสำคัญของความดีงาม เห็นโทษของความชั่วร้ายต่างๆ มีความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมที่ยึดคุณธรรมเป็นหลัก

2. เหตุผลเชิงจริยธรรมหรือการเห็นแก่ผู้อื่น ส่วนรวมประเทศชาติและหลักสากลมากกว่าการเห็นแก่ตัว

3. ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน สามารถคาดการณ์ไกลและสามารถควบคุมตนเองให้อดไหวหรือได้อย่างเหมาะสม

4. ความเชื่ออำนาจในตน เชื่อว่าผลที่เกิดขึ้นตนเป็นเพราะการกระทำของตนเองมากกว่าเกิดจากความบังเอิญ โชคเคราะห์หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือ เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่ว จะต้องได้รับโทษ

5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หรือความมุ่งมั่นบากบัน ฝ่าฟันอุปสรรค ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตน

ลักษณะทางจิตใจ 5 ประการนี้ หากมีมากในบุคคลใดบุคคลนั้นจะมีพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งอย่างสม่ำเสมอ แต่ถ้าขาดลักษณะหลายประการมากเท่าใด บุคคลนั้นก็จะเป็นผู้ที่ไม่สามารถเป็นคนดีและคนเก่งได้มากเท่านั้น

สำหรับลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ประการ ซึ่งเปรียบเสมือนรากสำคัญของต้นไม้จริยธรรมที่ซ่อนไขหาอาหารเพื่อเลี้ยงลำต้นได้อย่างเต็มที่ ได้แก่

1. สติปัญญา คือ ความเฉลียวฉลาดเหมาะสมกับอายุ รับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง รู้จักคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็มีความสามารถทางความคิดที่เป็นนามธรรมขั้นสูงได้

2. ประสบการณ์ทางสังคมสูง หมายถึง การเข้าใจมนุษย์และสังคมตลอดจนสภาพแวดล้อมทางกายภาพ รู้ว่าการกระทำของตนจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางดีและไม่ดีแก่ผู้อื่นอย่างไรบ้าง รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

3. สุขภาพจิตดี คือ การมีความวิตกกังวลน้อย หรือในปริมาณที่เหมาะสมกับเหตุการณ์

ฉะนั้น บุคคลที่มีลักษณะทั้ง 3 ประการดังกล่าวในประมาณสูงเหมาะสมกับอายุจึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาทักษะจิตใจทั้ง 5 ประการที่ล่าช้าและด้นไม่

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg)

ขัตติยา กรรณสูตร; และคนอื่น ๆ (ขัตติยา กรรณสูตร; และคนอื่น ๆ. 2547: 20-21) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ ลอว์เรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) ที่เชื่อว่าการบรรลุนิติภาวะเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นจะแสดงออกในทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างเด่นชัดที่สุด เนื่องจากเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะเหตุผลเชิงจริยธรรมมิใช่การประเมินค่าการกระทำไปในทำนองที่ว่า "ดี" หรือ "เลว" แต่จะเป็นการใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งยากแก่การเข้าใจยิ่งขึ้นไปเป็นลำดับ เหตุผลเชิงจริยธรรม ขั้นสูงสุด คือ ขั้นที่หกของ โคลเบอร์ก ตรงกับสิ่งที่นักปราชญ์ยอมรับว่าเป็นเหตุผลเชิงจริยธรรมที่บริสุทธิ์ มิได้เจือเหตุผลประเภทอื่น ๆ เลย ฉะนั้น เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงจึงมีลักษณะเป็น เหตุผลสากลกว้างขวาง ไม่ขัดแย้ง และมีรากฐานจากความมีหลักการไม่เข้าข้างตนเองและเป็นอุดมคติ

โคลเบอร์ก ได้จำแนกพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ มี 6 ขั้น มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Pre-conventional Level) หมายถึง การตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ไม่คำนึงถึงผู้อื่น ในระดับนี้บุคคลจะขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจเหนือตน ระดับนี้พบในเด็กอายุ 1-10 ปี โดยแบ่งเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นหลักการหลบหลีกมิให้ตนเองถูกลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation) บุคคลจะเลือกกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ตนเองถูกลงโทษทางกาย จะยอมทำตามคำสั่งผู้มีอำนาจเหนือตนโดยไม่มีเงื่อนไข ไม่พิจารณาถึงความหมายในคุณค่าของมนุษย์ เช่น ไม่กล้าขโมยของเพราะกลัวถูกตำรวจจับ หรือไม่กล้าหนีเรียนเพราะกลัวถูกครูตักเตือน เป็นต้น ในขั้นนี้พบในเด็กอายุ 2 - 7 ปี

ขั้นที่ 2 ในหลักการแสวงหารางวัล (The Instrumental Relativist Orientation) เป็นขั้นที่เลือกกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจมาให้ตนเองเท่านั้น ต้องการแลกเปลี่ยนจากสิ่งที่ตนกระทำ โดยมุ่งการตอบแทนทางกายและวัตถุมากกว่านามธรรม และไม่คำนึงถึงความถูกต้องของสังคม พบในเด็กที่มีอายุ 7-10 ปี

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) ในระดับนี้บุคคลจะกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อย ๆ ของตน เช่น ทำตามความคาดหวังของครอบครัว กลุ่มเชื้อชาติ หรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลจะเลียนแบบหรือคล้อยตามบุคคลในกลุ่มเพื่อปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของสังคม แต่ไม่คำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นในขณะนั้น และผลที่ตามมาภายหลัง ในระดับนี้บุคคลยังต้องการการควบคุมจากภายนอกอยู่ แต่ก็ยังนึกถึงจิตใจของผู้อื่นด้วย รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา พบในผู้ที่มีอายุ 10-16 ปี ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 3 ขั้นใช้หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The Enter Personal) ในขั้นนี้บุคคลมีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตน ในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคมจึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวังอย่างเคร่งครัด พบในผู้ที่มีอายุ 13-16 ปี

ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ผู้อื่นเห็นชอบ (The Law and Order Orientation) ในขั้นนี้บุคคลมีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตน ในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคมจึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวังอย่างเคร่งครัดพบในผู้ที่มีอายุ 13-16 ปี

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional Level) เป็นระดับที่ต้องตัดสินใจขัดแย้งต่างๆ ด้วยการนำมาพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบด้วยตนเอง เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าสิ่งใดสำคัญมากกว่ากันก็จะปฏิบัติตามนั้น มีหลักการของตนเองที่ถูกต้องและหลุดพ้นจากกฎเกณฑ์ของสังคม ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 5 ขั้นใช้หลักการทำตามข้อตกลงของสังคมและและคำมั่นสัญญา (Social Contract Legalistic Orientation) บุคคลจะเห็นความสำคัญของชนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ละเมิดความละเอียดใจหรือภาคภูมิใจในการกระทำของตนเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับ การควบคุมจากภายนอกหรือบุคคลอื่นมีพฤติกรรมที่ถูกต้องเป็นไปตามค่านิยมส่วนตัว ผสมผสานมาตรฐานการยอมรับจากสังคม ถือว่ากฎเกณฑ์ต่าง ๆ อาจเปลี่ยนแปลงได้โดยพิจารณาถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นใหญ่ พบในบุคคลที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป ได้แก่ วัยรุ่นตอนปลายและผู้ใหญ่

ขั้นที่ 6 ขั้นยึดหลักอุดมคติสากล (The Universal Ethical Principle Orientation) เป็นจริยธรรมขั้นสูงสุดแสดงถึงการมีความรู้สากลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน และมีความยึดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายในบั้นปลาย อันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่ เคารพในความเป็นมนุษย์ของแต่ละคน และความเกรงกลัวต่อบาปเป็นคติประจำใจ

ในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้น 3 ระดับ ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก สามารถสรุปสาระสังเขปเป็นตาราง ดังนี้

ตาราง 1 แสดงเหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ชั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกมิให้ตนเองถูก ลงโทษ (อายุ 2 – 7 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (อายุ 2 – 10 ปี)
ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (อายุ 7 – 10 ปี)	
ขั้นที่ 3 หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (อายุ 10 – 13 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (อายุ 10 – 16 ปี)
ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม (อายุ 13 – 16 ปี)	
ขั้นที่ 5 หลักการทำตามข้อตกลงของสังคม และค่านิยมสัญญา (อายุ 16 ปีขึ้นไป)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (อายุ 16 ปีขึ้นไป)
ขั้นที่ 6 ยึดหลักอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	

ที่มา ดวงเดือน พันธุนาวิน. (2524: 52-54)

โคลเบอร์ก เชื่อว่าพัฒนาการจริยธรรมนั้น ไม่ใช่การรับรู้จากการพำสอนของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น และบทบาทของผู้อื่นด้วย รวมทั้งข้อเรียกร้องและกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่างๆ ซึ่งอาจจะขัดแย้งกัน ไม่ว่าบุคคล จะอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดก็ตาม การพัฒนาทางด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นเป็นไปตามขั้น จากขั้นที่หนึ่งผ่านไปแต่ละขั้นถึงขั้นที่หก บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้ เพราะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจะพัฒนาจากขั้นที่ต่ำกว่าอยู่แล้ว ต่อมาบุคคลได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ๆ ได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อยู่ในขั้นสูงขึ้นไป ส่วนเหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าก็จะใช้น้อยลงทุกที และถูกละทิ้งไปในที่สุด

จากเอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมจะเห็นได้ว่าการที่จะปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมนั้นควรจะเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก โดยการพัฒนาจะเป็นลำดับขั้นตอนตามช่วงอายุของเด็ก ทั้งนี้โรงเรียน ครอบครัว และสังคมก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลในการซึมซับคุณธรรมและจริยธรรม

1.5 การพัฒนาจริยธรรมแก่เยาวชนตามกลุ่มอายุ

นักเรียนอนุบาลถึงประถมต้น

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 28) ได้กล่าวถึง ช่วงเด็กแรกเกิดจนถึงอายุก่อน 10 ขวบ นี้ เป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการรับการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรมเป็นอย่างดี เพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อนที่ดัดง่าย” ฉะนั้น การปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการทางร่างกาย และโดยเฉพาะเหมาะสมกับพัฒนาการทางจิตใจของเด็กเล็กและเด็กโต จะเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นเมื่อเข้าวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ได้มาก

ในช่วงวัยเด็กนี้ เป็นช่วงที่ควรปลูกฝังจิตลักษณะดังต่อไปนี้ เพื่อส่งเสริมคุณภาพให้เด็กเป็นคนดีและเป็นคนเก่งเมื่อโตขึ้น จิตลักษณะที่ควรปลูกฝังในช่วงอายุ 3-8 ขวบ คือ จิตลักษณะที่เป็นพื้นฐานทางจริยธรรม นั่นคือ สติปัญญา ประสพการณ์ทางสังคม และสุขภาพจิต ส่วนจิตลักษณะทางจริยธรรมที่ควรปลูกฝังในช่วงอายุนี้นี้ คือ (1) ทศนคติต่อคุณธรรมและค่านิยม (2) ความเชื่อฟัง และ (3) การเตรียมความพร้อมในการรับจริยศึกษาของเด็กวัยเรียน

จิตลักษณะทั้งหกชนิดที่กำหนดนี้ คือ จิตลักษณะที่การวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ยืนยันว่าเหมาะสมที่จะปลูกฝังให้แก่เด็กในช่วงอายุนี้นี้ ถ้าปลูกฝังเมื่อเด็กโตกว่านี้ก็จะไม่เกิดผลตามต้องการ ทั้งนี้ เพราะขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางร่างกาย และพัฒนาการทางจิตใจของเด็ก ซึ่งเกิดและเปลี่ยนแปลงไปเสมอ หยุดยั้งไม่ได้ ทั้งนี้มีการกล่าวถึงการพัฒนาจิตลักษณะทางจริยธรรมของเด็กช่วงวัยนี้ไว้ ดังนี้

การพัฒนาทศนคติต่อคุณธรรมและค่านิยม เด็กในวัยเด็กเล็กมักจะยังไม่ทราบว่าสิ่งใดดีควรทำ (คุณธรรม) สิ่งใดไม่ดีไม่ควรทำ (ทุรธรรม) และเด็กวัยนี้ยังไม่ทราบว่า สังคมของตนเห็นว่สิ่งใดสำคัญ (ค่านิยม) ในชีวิตประจำวันเด็กจะได้รับการปลูกฝังลักษณะเหล่านี้ ทั้งจากคำบอกเล่า และจากประสบการณ์ที่เด็กได้รับ โดยผู้ใหญ่สนใจและไม่ได้ตั้งใจจะสั่งสอน การวิจัยเด็กเกรตหนึ่งในประเทศอังกฤษ พบว่า เด็กส่วนใหญ่จะมีความรู้ว่าจะไรดีควรทำ อะไรไม่ดีไม่ควรทำในชีวิตประจำวันของตนตั้งแต่เริ่มเข้าเรียน แต่ในเด็กไทยนั้น ครูอาจพบว่าเด็กบางคนบางประเภท ยังไม่ได้รับการพัฒนาทศนคติต่อคุณธรรมและค่านิยมบางลักษณะ ซึ่งทางโรงเรียนควรจะเติมให้ เช่น ทางด้านระเบียบวินัย ทางด้านความรับผิดชอบ เป็นต้น หรือเด็กที่มาจากครอบครัวบางประเภท อาจจะต้องมีการพัฒนาทางด้านนี้มากเป็นพิเศษ เช่น เด็กจากครอบครัวที่บิดามารดามีการศึกษาต่ำและมีฐานะยากจน

การพัฒนาความเชื่อฟัง ช่วงเด็กเล็กนี้เป็นช่วงที่มีความเหมาะสมที่สุดที่จะสร้างความเชื่อฟังในเด็ก ที่เป็นดังนี้เพราะความเชื่อฟังจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งที่ถูกที่ควรอย่างแม่นยำ โดยใช้ผู้ใหญ่เป็นหลักในตอนต้นของชีวิต ดังได้กล่าวมาแล้วว่า เด็กเล็กยังไม่สามารถจะทราบว่าอะไรถูกควรทำ อะไรไม่ถูกไม่ควรทำ ต้องให้ผู้ใหญ่เป็นผู้ตัดสินชี้ขาดก่อน ต่อเมื่อโตขึ้น จึงควรเลิกเน้นความเชื่อฟัง

การเตรียมความพร้อมเพื่อการรับจริยศึกษา ในวัยก่อนเรียนนั้นเด็กมักจะได้รับอิทธิพลจากครอบครัวในหลายด้าน ซึ่งเกี่ยวข้องกับความพร้อมทางจิตใจของเด็ก ในการเข้ารับการอบรมสั่งสอนทางจริยธรรมที่โรงเรียน ลักษณะเหล่านี้คือ การรู้จักตนเองและการยอมรับตนเอง การยอมรับแบบอย่างจากผู้อื่น และความพอใจที่ตนประสบความสำเร็จ แต่ครอบครัวบางประเภทมีขีดจำกัดในการพัฒนาความพร้อมเหล่านี้ ถ้าเด็กมีโอกาสดำเนินชีวิตในชั้นอนุบาลหรือชั้นเตรียมประถม ครูก็อาจจะพัฒนาเด็กเล็กเหล่านี้ให้เกิดความพร้อมยิ่งขึ้น

จากเอกสารข้างต้นทำให้ทราบว่าเด็กช่วงวัยประถมต้นเป็นไม้อ่อนที่ดัดง่ายและเป็นวัยที่เหมาะสมที่จะปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม โดยเด็กช่วงนี้จะเชื่อฟังคำบอกกล่าวของครูอาจารย์ พ่อแม่ ทั้งนี้เด็กช่วงนี้ก็มีความพร้อมที่จะพัฒนาจริยธรรมได้

1.6 วิธีการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 63–67) กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมไว้ดังนี้

1. การให้ความรู้ขั้นสูงขึ้น วิธีการฝึกฝนเด็กโดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต่ำให้สามารถใช้หลักเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูงขึ้นไปนั้นเริ่มจากการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กเล็กตามทฤษฎีของเพียเจท์ นักจิตวิทยาได้ใช้วิธีการให้เหตุผลที่เหนือกว่าที่เด็กใช้ ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กได้ความรู้ในขั้นสูงขึ้นกว่าที่ตนมีอยู่ เมื่อเด็กได้รับเหตุผลใหม่ เด็กจะนำไปใช้เปรียบเทียบกับเหตุผลเดิมของตน ซึ่งการเปรียบเทียบนี้เด็กจะเกิดความรู้ที่ขัดแย้งกัน หรือเกิดความไม่สมดุลทางความคิด ความไม่สมดุลนี้จะเป็เครื่องกระตุ้นให้เด็กเกิดมีการปรับปรุงโครงสร้างทางความคิดของตน เพื่อให้เกิดความสมดุลขึ้นใหม่ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจและยอมรับเหตุผล ในขั้นที่สูงกว่าขั้นของตนได้

2. การอบรมทางศาสนา ประเพณีของผู้นับถือศาสนาพุทธได้เปิดโอกาสให้ชาวบ้าน โดยเฉพาะเพศชายมีโอกาสเข้ารับการอบรมพุทธศาสนา โดยการบวชเป็นสามเณรและภิกษุ ในช่วงเวลาที่แตกต่างกันตามสะดวก แต่ที่ปฏิบัติกันมาก คือ ใช้เวลาประมาณ 3 เดือนในระยะเข้าพรรษา คือ ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคมของทุกปี การได้บวชเรียนนี้ในวัฒนธรรมไทยถือว่าเป็นการเตรียมบุคคลให้พร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ สามารถรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ครอบครัว และประเทศชาติ ผู้ที่ผ่านการบวชเรียนมาแล้วสังคมถือว่าเป็นผู้ที่มีความเปลี่ยนแปลงทางจิตลักษณะและพฤติกรรมไปในทางที่ลดความเห็นแก่ตัว และเพิ่มความเห็นแก่พวกพ้อง เห็นแก่ส่วนรวม เห็นแก่มนุษยชาติ นอกจากนั้นผู้ที่ผ่านการบวชเรียนแล้ว ยังควรเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ในสพระธรรมมากกว่าผู้ที่ไม่มีโอกาสใกล้ชิดกับศาสนาอีกด้วย

3. การใช้บทบาทสมมติ วิธีการนี้เกิดจากการเข้าใจที่ว่า การที่คนเราจะเข้าใจผู้อื่นได้นั้น ต้องให้เขาได้มีโอกาสสวมบทบาทอื่นๆ นอกเหนือไปจากที่ตนเป็นอยู่ ซึ่ง คอลลินส์ (Collins) กล่าวว่า วิธีเดียวที่จะทำให้คนได้คิดหรือรู้สึกแตกต่างไปจากที่เขาเป็นอยู่ได้คือ ให้เขาได้แสดงออก

ในบทบาทที่ต่างไปจากเดิม และบทบาทนั้นควรเกี่ยวข้องกับจริยธรรม โคลเบอร์ก ได้กล่าวว่าการสวมบทบาทนั้น ได้แก่ การรับเอาทัศนคติของคนอื่น การรับรู้ในความคิดและความรู้สึกของคนอื่น การนำตนเองไปอยู่ในฐานะของคนอื่นด้วย กระบวนการดังกล่าวจะทำให้มีความคิดกว้างขวาง และเกิดความคิดความเข้าใจแตกต่างไปจากเดิม ไม่ยึดอยู่แต่ตนเอง

4. การใช้อิทธิพลของกลุ่มให้เกิดการคล้อยตาม การแสดงเหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อเป็นการวัดระดับจิตใจของเด็กนั้น อาจทำได้โดยการใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ซึ่งแสดงออกทางจริยธรรมในระดับเดียวกัน เด็กจะยึดถือเพื่อเป็นแบบอย่างและคล้อยตามลักษณะของเพื่อนไปโดยง่าย เพื่อนนับว่าเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเด็กมาก สาระสำคัญของทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ เพียเจต์ ได้เน้นที่ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนแบบเสมอภาค (Equalitarian Peer Interaction) ว่าเป็นแหล่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความรู้และระดับจริยธรรม โดย โคลเบอร์ก ได้ยืนยันเช่นเดียวกัน โดยเขากล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ต่อเพื่อนจะมีผลต่อระดับจริยธรรม เด็กที่ได้ร่วมสังคมจะมีความก้าวหน้ากว่าเด็กที่แยกเดี่ยวจากเพื่อนจะทำให้เขาได้รับความคิดเห็นและทัศนคติใหม่ๆ ต่างไปจากที่ตนมีอยู่ ถ้าเขาได้พิจารณาเปรียบเทียบกับความรู้เดิมที่เขา มีอยู่ ด้วยเหตุนี้จึงได้เกิดแนวคิดที่จะให้กลุ่มเพื่อนและเหตุผลใหม่เพื่อเป็นสิ่งที่ช่วยในการฝึกฝนการใช้เหตุผลจริยธรรมแก่บุคคล โดยใช้กลุ่มเพื่อนเป็นสื่อเสนอความรู้และเหตุผลใหม่ให้ในระดับที่สูงกว่าที่บุคคลมีอยู่เดิม

5. การให้เลียนแบบจากตัวแบบ การใช้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ให้ผู้ทดลองเห็นจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้ถูกทดลองทำพฤติกรรมนั้น ๆ ตามตัวแบบได้ การจัดตัวแบบให้ก็เป็น การให้ความรู้แก่ผู้ถูกทดลองวิธีหนึ่ง นอกเหนือจากการเขียนให้อ่านแบบวิธีแรกทีกล่าวนมาแล้ว หรือการให้แสดงบทบาทเพื่อรับคำแนะนำจากเพื่อน หรือการให้เพื่อนแสดงความคิดที่เหมือนกันเป็นเอกฉันท์ อันจะทำให้ผู้ถูกทดลองคล้อยตามกลุ่มเพื่อนได้มาก การจัดตัวแบบให้เกิดการเลียนแบบเป็นวิธีที่มีการศึกษาค้นคว้ามาพอประมาณ เพราะเป็นวิธีที่นักจิตวิทยาเชื่อว่า จะเรียนรู้จากสังคมได้มากที่สุด และเป็นวิธีการเดียวที่เด็กอาจทำตามโดยไม่รู้สึกที่กำลังถูกชักจูง ลักษณะของการเลียนแบบนี้ เป็นลักษณะหนึ่งที่เป็นไปตามทฤษฎีอิทธิพลจากสังคมเป็นวิธีหนึ่งที่มนุษย์ใช้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ลักษณะของการเลียนแบบ (Imitation) ก็ดี การเทียบเคียง (Identification) ก็ดี ล้วนเป็นวิธีที่อาศัยตัวแบบ ลักษณะและความเหมาะสมของตัวแบบเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับวิธีนี้ เพราะตัวแบบจะต้องมีลักษณะดึงดูดและชักชวนให้ผู้อื่นสังเกตเห็น เกิดความเชื่อถือและคล้อยตามได้ ตัวแบบที่มีอิทธิพลให้เด็กคล้อยตามได้มาก ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ใหญ่และเพื่อน ลักษณะอีกประการหนึ่งที่จะทำให้การเลียนแบบได้มากคือ ความเหมาะสมของตัวแบบ การเชื่อในเรื่องความรู้ความสามารถของตัวแบบในเรื่องที่เขาจะแสดงออกจะทำให้ผู้สังเกตคล้อยตามได้มาก ลักษณะภายในของผู้เลียนแบบเองก็เป็น ตัวแปรที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดการเลียนแบบได้เช่นกัน

ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2544: 4-6) ได้เสนอแนะวิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ดังนี้

1. กิจกรรมสร้างเสริมความรู้รักและเห็นคุณค่าในตนเอง

เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมความรู้รักและเห็นคุณค่าในตนเอง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสำรวจ วิเคราะห์ประเมินตนเองตามความเป็นจริง จนกระทั่งรู้จัก เข้าใจ ยอมรับ ควบคุมและพัฒนาตนเอง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รู้ว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่า สามารถสร้างสิ่งดีงาม ให้แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

2. กิจกรรมพัฒนาภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรมและจริยธรรม

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาภาวะทางอารมณ์ เชาวนปัญญาในการแก้ปัญหา เชาวนปัญญา ทางด้านศีลธรรม และจริยธรรม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ทำให้ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และมีความสุข ประสบความสำเร็จ ในชีวิต เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข

3. กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต

เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะด้านรู้จักตนเอง ทักษะการแสวงหาและใช้ข้อมูล ทักษะการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา ทักษะการวางแผนและการจัดการ ทักษะการมีวิสัยทัศน์ ทักษะการกล้าเสี่ยงอย่างมีเป้าหมายและคุณธรรม ทักษะการสื่อสาร และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการปรับตัว ทักษะการทำงานเป็นทีม เพื่อสร้างเสริมความสามารถในการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพื่อช่วยให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถจัดการกับความต้องการความขัดแย้ง อุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนสร้างสรรค์เปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นได้

4. กิจกรรมบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา

เป็นกิจกรรมมุ่งส่งเสริมให้รักการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ส่วนรวมและมีความสามารถในการให้บริการ มีทักษะในการให้คำปรึกษา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้ให้การแนะแนวและให้คำปรึกษาเบื้องต้นได้ และเป็นการทำประโยชน์ให้แก่สังคม

5. กิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ในการเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างประสิทธิภาพในการเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนา การเรียนรู้ของตนได้เต็มตามศักยภาพ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีนิสัยในการเรียนที่ดี เห็นคุณค่าของการแสวงหาความรู้ มีเทคนิคและวิธีการเรียนที่ดี รู้ปัจจัยส่งเสริมการเรียนที่ดี และวางแผนการศึกษา และอนาคตของตนได้

6. กิจกรรมสร้างเสริมนิสัยรักการอ่าน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมนิสัยรักการอ่าน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง ปลูกฝังค่านิยมนิสัยรักการทำงาน แสดงถึงความพึงพอใจ เพียรพยายาม มุ่งมั่นที่จะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ และมีความภาคภูมิใจในผลงานของตน

7. กิจกรรมตลาดกิมฉัตร

เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมพัฒนาการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจเลือกบริโภค โดยยึดหลักประโยชน์ ประหยัด และปลอดภัย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงนำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการบริโภคในชีวิตประจำวันได้

8. กิจกรรมศิลปินนักอ่าน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริม พัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงร้อยแก้วหรือร้อยกรอง ตามความสนใจของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเสียงได้ถูกต้องตามหลักการอ่านและได้เรียนรู้สาระต่าง ๆ ตามความสนใจ

9. กิจกรรมเพื่อนที่แสนดี

เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริม พัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถ ปรับปรุงตนเองในการปฏิบัติต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม และสามารถช่วยเหลือผู้อื่นที่เดือดร้อนได้

10. กิจกรรมสร้างเสริมนิสัยการทำประโยชน์เพื่อสังคม

เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมนิสัยการทำประโยชน์ เพื่อสังคม เพื่อช่วยให้ผู้เรียน รู้จักและเข้าใจตนเอง ปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำประโยชน์เพื่อสังคม เพื่อแนวทาง ที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

11. กิจกรรมพิทักษ์ป่า

เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาป่าแก่ผู้เรียนโดยการเข้าค่ายในป่า มีการออกกระบวนกฏเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันในค่าย การเดินทางไกล พัฒนาทักษะการสังเกต คิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์ในการอนุรักษ์และพัฒนาป่า

12. กิจกรรมเรียนรู้ร่วมกัน

เป็นกิจกรรมที่สร้างเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน และฝึกทักษะในการเป็นผู้ช่วยเหลือ แสดงความเมตตา กรุณา ทุกคนร่วมกันปฏิบัติงานตนเพื่อปฏิบัติตามกฎผู้บำเพ็ญประโยชน์ได้เรียนรู้กระบวนการกลุ่มในการอยู่ร่วมกัน สามารถค้นพบความสามารถ สนใจ และเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ

กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (2544: 38-39) ยังได้กล่าวถึงกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียน ดังนี้

การระดมสมอง การให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันทั้งในกลุ่มย่อยและการเรียนร่วมกันทั้งชั้น ผู้เรียนได้อภิปรายและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่าง ๆ วิธีการนี้ยังทำให้ผู้เรียนได้แสดงพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่ การนำความรู้มาใช้ในการศึกษาเรื่องที่เรียน และตรวจสอบความเข้าใจของตนที่ยังไม่ถูกต้องได้อีกด้วย

กรณีศึกษา เป็นการฝึกให้ผู้เรียนอ่านเรื่องสั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาเรื่องใด เรื่องหนึ่ง ให้ผู้เรียนสร้างข้อสมมติฐาน กรณีศึกษาทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ การคาดคะเนอนาคตด้วย

การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำงานด้วยกันในกลุ่มย่อย และที่สมาชิกมีความสามารถแตกต่างกันมาร่วมกันทำงาน ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกในการเรียน ผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้รู้ เป็นแหล่งความรู้ให้กันและกัน การเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลายวิธีการ เช่น

- Jigsaw เป็นวิธีการเรียนรู้บนพื้นฐานที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนเสมือนเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง แล้วทำหน้าที่ให้ความรู้แก่เพื่อนในกลุ่มส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันและกัน

- Numbered Head Together ผู้เรียนร่วมมือกันทำงานที่จะตอบคำถามที่ครูกำหนดให้ เมื่อครูมอบหมายให้หมายเลขใดหมายเลขหนึ่งเป็นผู้ตอบ ผู้เรียน คนนั้นก็จะต้องตอบคำถามที่ได้จากการที่ทุกคนในกลุ่มร่วมกันหาคำตอบแล้ว เป็นวิธีการที่ส่งเสริมบรรยากาศการแข่งขันบนพื้นฐานของการร่วมมือกัน เพื่อให้ประสบความสำเร็จ ผู้เรียนได้มีโอกาสทบทวนในสิ่งที่เรียน และได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

- Think-Pair-Share ให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ศึกษาเรื่องหรือหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งตามลำพัง แต่ละคนอ่าน หลังจากนั้นจึงจับคู่อภิปรายในสิ่งที่แต่ละคนได้ศึกษามาแล้วนั้น เมื่อได้รับฟังความคิดเห็นกัน ได้ทบทวนกันแล้วก็แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคู่ของตนร่วมกันในชั้นด้วยวิธีการนี้มีประโยชน์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความเข้าใจในแนวคิดที่เป็นของตนเอง

การโต้วาที วิธีการนี้มุ่งให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและเชื่อมโยงในสิ่งที่ศึกษาค้นคว้าเข้าด้วยกัน กิจกรรมการโต้วาที ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการจัดระบบข้อมูลความรู้ต่าง ๆ มาสนับสนุนความคิดเห็นของตนและใช้ทักษะทางภาษาเพื่อสื่อสารใจผู้อื่น

การจัดประสบการณ์นอกสถานที่ เพื่อให้ผู้เรียนได้สังเกตและได้รับประสบการณ์ตรงในชีวิตจริง โดยใช้สังคมเป็นเสมือนห้องปฏิบัติการของผู้เรียนทั้งผู้เรียนและครูได้ฝึกการวางแผนล่วงหน้าก่อนที่จะรับประสบการณ์เท่านั้น

การอ่านร่วมกันในกลุ่ม ในขณะที่ทำงานกลุ่มผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่าน เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งท่านด้วยการอภิปราย ชักถามร่วมกันกับเพื่อน

การแสดงบทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามความคิดสร้างสรรค์และตามสถานการณ์ที่เป็นจริง ผู้เรียนได้ฝึกการตัดสินใจ มีการพัฒนาทักษะทางสังคมรู้จักเตรียมการด้วยการศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อรวบรวมข้อมูลก่อนการแสดง

กระทรวงศึกษาธิการ แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (2544: 41-43) ได้มีการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมจริยศึกษาและศาสนศึกษา

กระบวนการเรียนการสอน

1. ใช้สื่อหรือเทคนิควิธีการที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจใคร่รู้เป็นลำดับแรก
2. กระตุ้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและกล้าแสดงออก
3. ใช้เทคนิคทักษะการสอนที่เหมาะสม ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การใช้กิจกรรมเกม เพลง บทบาทสมมติ การอภิปรายการใช้กรณีศึกษา การระดมสมอง ฯลฯ

4. ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิดวิเคราะห์หาเหตุผลสนับสนุน สนใจหาความรู้เพิ่มเติม และนำผลการเรียนรู้ไปปฏิบัติอย่างมีวิจารณญาณตามความสามารถของเด็กแต่ละวัย

5. สรุปและประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดเน้นการเรียนรู้ของแต่ละชั้นปี

สื่อและเทคนิควิธีการกระตุ้นความสนใจใคร่รู้

การใช้ตัวอย่างหรือสื่อเทคนิควิธีการต่อไปนี้ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมากกว่าตามความเหมาะสมกับวัยและเนื้อหา

1. ธรรมชาติและปรากฏการณ์ธรรมชาติฝึกให้นักเรียนสังเกตและพิจารณาสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา เช่น ใบไม้ที่ตั้งแต่ผลิใบอ่อน แล้วค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงเป็นใบแก่ที่เหลืองจัดและร่วงหล่นลงบนพื้นดิน

2. ข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันที่นักเรียนพบเห็นนำมาใช้เป็นสิ่งเร้าและจูงใจ เข้าสู่การสอนหลักธรรมต่าง ๆ

3. สถานการณ์จำลองและบทบาทสมมติ จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

4. กรณีศึกษา

5. ภาพ นิทาน เกม เพลง ฯลฯ

กิจกรรมที่ควรนำมาใช้อย่างหลากหลาย เช่น การบรรยาย การอธิบาย การตั้งปัญหา การศึกษาค้นคว้ารายงาน การอภิปราย การโต้วาที การสัมภาษณ์ การสังเกต การเล่าประสบการณ์ การแสดงความคิดเห็น การแสดงละคร บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่าง การใช้สื่อประกอบ เช่น หุ่น นิทาน เพลง เกม เป็นต้น

จะเห็นว่าจากเอกสารข้างต้นมีกิจกรรมหลากหลายที่จะสามารถนำมาประยุกต์เพื่อใช้ในการพัฒนาความสามัคคี

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม

1.7.1 งานวิจัยในประเทศไทย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ; และเพ็ญแข ประจันปัจฉินิก (2520 : 210) ได้ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทย โดยมีกลุ่มตัวอย่างอายุ 11-25 ปี จำนวน 1,400 คน ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและลักษณะมุงอนาคตนั้นควรจะได้มีการปลูกฝังก่อนที่เด็กจะมีอายุครบ 10 ปี เพราะเริ่มวัยรุ่นลักษณะทางจริยธรรมสองประการนี้จะเริ่มคงที่ ผู้ที่มาจากครอบครัวยากจน จะมีพัฒนาการช้ากว่ากลุ่มอื่นในช่วงวัยอายุตอนต้น แต่จะทันกลุ่มอื่นในวัยรุ่นตอนปลาย ในด้านอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก ใช้เหตุผลมากมีความสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ถูกศึกษาทุกระดับอายุ และพบว่าในครอบครัวยากจนบิดามารดามีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะช่วยให้อายุมีจริยธรรมสูงได้

1.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ทราวิส ; และปีเตอร์ (ดวงเดือน พันธุนาวิน 2524: 50; อ้างอิงจาก Travis ; Peter. 1974) ได้ทดลองกับเด็กชาย-หญิง เกรด 5 โดยแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับการฝึกการสวมบทบาทสัปดาห์ละ 5 ครั้ง เป็นเวลา 12 สัปดาห์ กลุ่มควบคุมเน้นการจำและการหาคำตอบปัญหาข้อแย้งทางศีลธรรม ผลการทดลองพบว่า การฝึกกระบวนการสวมบทบาทช่วยส่งเสริมพัฒนาการในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มทดลองมีพัฒนาการขึ้นเฉลี่ยประมาณ 1.5 ชั้น ในเวลา 3 เดือน

ริชาร์ด ; และคนอื่นๆ (วรวรรณินี ราชสงฆ์. 2541: 54; อ้างอิงจาก Richard; et al. 1984: 24-28) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์กและพฤติกรรมก่อนในห้องเรียน พบว่า นักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับต่ำ (ขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2) มีพฤติกรรมก่อนในห้องเรียนมากกว่านักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 3 และ 4 และยังพบว่า ระดับการให้พัฒนาเชิงจริยธรรมเพิ่มขึ้นตามอายุ และสถานภาพของสังคม เพศ มีผลต่อพฤติกรรมก่อนในห้องเรียน อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมก่อนในห้องเรียนสามารถทำนายได้ดีในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคี

2.1 ความหมายความสามัคคี

บุญสม เจริญใจ (2530: 6-8) ได้กล่าวคำว่า "สามัคคี" มาจากคำว่า "สามัคคะ" เมื่อตีตามสำนวนไทยแล้วจะได้ว่า ความสามัคคี คือ การรวมกันอย่างแน่นสนิทด้วยความรู้สึก นึกคิดและความมุ่งหมายที่ตรงกันแล้เลิศ ซึ่งก็หมายถึง การรวมตัวกันด้วยความตั้งใจและเพื่อผลอันดีงามเท่านั้น และการรวมตัวกันนั้นก็คือการเอากำลังมารวมกัน อันได้แก่ กำลังใจ กำลังความคิด กำลังทรัพย์ กำลังความสามารถ

กล่าวได้ว่าที่เรียกว่า ความสามัคคีนั่น คือ

1. การรวมกันอย่างแน่นสนิท
2. ด้วยความนึกคิดและความมุ่งหวังที่ตรงกัน
3. การรวมตัวนั้น คือ การนำกำลังมารวมกัน
4. เพื่อทำกิจกรรมตามหน้าที่ของแต่ละคน

ประยุทธ์ สุวรรณโกตา (2530: 35) กล่าวว่า ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกลมเกลียวกัน ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รักใคร่กัน มีความคิดเห็นร่วมกัน ทำงานร่วมกัน มีความสุขความทุกข์ร่วมกัน

อาภา โลจายะ (2535: 29) กล่าวว่า ความร่วมมือและรู้จักสามัคคี หมายถึง การที่บุคคลสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ ให้ความร่วมมือ และเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ปฏิบัติหน้าที่หรือการทำงานโดยพร้อมเพรียงกัน ถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

บุญสม โพธิ์เงิน (2537: 25) กล่าวว่า ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกถึงการร่วมแรงร่วมใจ ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกัน ปฏิบัติงานให้สำเร็จด้วยดี เพื่อเพิ่มประโยชน์ส่วนรวม

✓ นิยดา สุวิชาวพันธุ์ (2541: 37) กล่าวว่า ความสามัคคีหมายถึง การรวมกลุ่มกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม และกำลังที่รวมกันนั้นเป็นทั้งกำลังกาย กำลังความคิดเห็น กำลังความรู้ โดยใช้กำลังความสามารถเหล่านี้ร่วมกันปฏิบัติงานด้วยความกลมเกลียว ไม่ทะเลาะวิวาท เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ตามความหมายดังกล่าว ความสามัคคีเป็นการมารวมกัน เพื่อสร้างประโยชน์ สุข ไม่ใช้รวมกันเพื่อทำลาย หรือสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น

✓ ความสามัคคี ราชบัณฑิตยสถาน (2546:157) ให้ความหมายไว้ว่า ความสามัคคี คือความพร้อมเพรียง ความปรองดอง แต่ถ้ามุ่งในแง่พฤติกรรม อาจจะให้คำจำกัดความได้ว่า “เป็นการร่วมแรงร่วมใจ ในการคิดและปฏิบัติ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อให้กลุ่มบรรลุผลสำเร็จ”

✓ ความรักสามัคคี กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 51) หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชื่นชมยินดี ความพร้อมเพรียง ปรองดอง เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกันกระทำการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นกับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

จากความหมายของความสามัคคี สรุปได้ว่าความสามัคคีเป็นการรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม และกำลังที่รวมกันนั้นเป็นทั้งกำลังกาย กำลังความคิดเห็น กำลังความรู้ โดยใช้กำลังความสามารถเหล่านี้ร่วมกันปฏิบัติงานด้วยความกลมเกลียว ไม่ทะเลาะวิวาท เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ตามความหมายดังกล่าว ความสามัคคีเป็นการมาร่วมกันเพื่อสร้างประโยชน์สุขไม่ใช้รวมกันเพื่อทำลาย หรือสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น

2.2 พฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งความสามัคคี

อาภา ถนัดช่วง (2531:1-3) กล่าวว่า พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามัคคี ได้แก่

1. สมาชิกทุกคนพร้อมใจกันปฏิบัติงาน
2. เมื่อมีความผิดพลาดบกพร่องที่เกิดขึ้น สมาชิกร่วมกันรับผิดชอบ โดยไม่โยนความผิดให้กันและกัน
3. เมื่อทำงานสำเร็จลง สมาชิกต่างยินดี ถือเป็นความสำเร็จร่วมกันของกลุ่มและยกย่องให้เกียรติกัน โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนร่วมกลุ่มอย่างมาก
4. เมื่อกลุ่มต้องการความช่วยเหลือ สมาชิกพร้อมที่จะเสียสละ
5. ร่วมมือกันในการสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้น

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2535: 277-278) กล่าวว่า พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามัคคี ได้แก่

1. ปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่นได้
2. รับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
3. เข้ามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจการของส่วนรวม
4. เป็นผู้ประสานความสามัคคีในหมู่คณะ
5. ไม่แบ่งแยกเป็นพวกเขาพวกเรา
6. รักหมู่คณะ มีใจหวังดี และช่วยเหลือเกื้อกูลในทางไม่ผิดศีลธรรม
7. มองคนอื่นในแง่ดีเสมอ

อัจฉรา ลักษณะานันต์ (2535: 6-7) กล่าวว่า พฤติกรรมความสามัคคี ต้องแสดงออก

ดังนี้

1. การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี
2. การมีมนุษยสัมพันธ์
- ✓ จุฑาทิพย์ วีรภาค (2539: 36) กล่าวถึงพฤติกรรมความสามัคคีว่า ต้องแสดงออกดังนี้
 1. ปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้
 2. รับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
 3. เข้ามีส่วนร่วมมากกว่าส่วนตัว
- ✓ สุริรัตน์ พันธุ์ดี (2539: 51) กล่าวว่า พฤติกรรมความสามัคคีมีดังนี้
 1. รู้จักทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ
 2. มีความรักใคร่ปรองดอง ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท
 3. มีความเห็นอกเห็นใจกัน และให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้
 4. รู้จักแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ให้สมาชิกทำตามความสามารถ
 5. รักหมู่คณะ มีใจหวังดีและช่วยเหลือเกื้อกูลหมู่คณะด้วยความเต็มใจ

จากที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคี หมายถึง การที่บุคคลแสดงออกต่อหมู่คณะ โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออก มีลักษณะที่แสดงถึงความรักใคร่ กลมเกลียว เห็นอกเห็นใจ ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท แก่งแย่งชิงดี ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และความเคารพในเหตุผลของคนส่วนใหญ่ มีความสามารถในการปรับตนเองเข้ากับผู้อื่นได้ ร่วมกันรับผิดชอบงานที่ทำ และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ

2.3 องค์ประกอบที่มีผลต่อความสามัคคี

อาภา ถนัดช่วง (2531:50)กล่าวว่า ความสามัคคีในกลุ่มจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีองค์ประกอบ

ดังนี้

1. สมาชิกแต่ละคนต้องได้รับการยกย่องและมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

2. บรรยายภาพการทำงานควรเป็นประชาธิปไตย คือ สามารถคิด และปฏิบัติงานร่วมกัน โดยปราศจากความเกรงกลัวและอคติส่วนตัว

3. สมาชิกแต่ละคนจะต้องศรัทธาในงานและคณะบุคคลที่ทำงานร่วมกัน
4. สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีความรู้สึกมั่นใจว่าตนจะได้รับการพิทักษ์จากกลุ่มหรือหัวหน้า
5. สมาชิกต้องได้รับความเป็นธรรมในการทำงานและการตอบแทนผลงาน
6. จะต้องมีการจัดอุปสรรคและความขัดแย้งด้วยสติปัญญา ควรจัดความอัจฉริยภาพ และตัวบ่อนทำลายความสามัคคีหรือความก้าวหน้าของกลุ่มด้วยวิธีการต่าง ๆ

นอกจากนี้ พระพุทธทาสภิกขุ (2535: 15–16) ได้บรรยายปาฐกถาธรรมในเรื่องการทำกิจกรรมของหมู่คณะ จำเป็นต้องมีความสามัคคี โดยจำเป็นจะต้องอาศัยปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ทาน คือ การให้เป็นวัตถุปัจจัยแก่ชีวิต ให้ปันอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เป็นต้น
2. ปิยวาจา พูดจาไพเราะแสดงความเป็นมิตร
3. สมานัตตา การวางตนเสมอกัน ไม่ยกตนข่มท่าน และก็ไม่ลดตนจนเกินความจำเป็น
4. อัตถจริยา ประพฤติสิ่งที่ประโยชน์ต่อกันและกัน

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่มีผลต่อความสามัคคี สรุปได้ว่า ความสามัคคีในกลุ่มจะเกิดขึ้นได้ ภายในกลุ่มจะต้องมีบรรยากาศการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย สมาชิกมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ได้รับการยกย่อง และความเป็นธรรมจากกลุ่มมีความศรัทธาในงานและบุคคลในกลุ่ม นอกจากนี้ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องเกิดจากตัวสมาชิกเอง กล่าวคือ สมาชิกต้องฝึกตนให้เป็นคนมีหลักธรรมไม่เป็นบุคคลที่เอาเปรียบเห็นแก่ตัว ควรมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ วางตนเสมอผู้อื่น มีอารมณ์เย็น ประพฤติสิ่งที่ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

2.4 ขอบข่ายของความสามัคคี

คณะอนุกรรมการจัดทำคู่มือการปลูกฝังค่านิยม (2536: 134–151) ได้แบ่งความสามัคคีออกเป็น

1. ความสามัคคีในสถานการณ์ หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของนิสิตนักศึกษา ในการประพฤติปฏิบัติหน้าที่ และกิจกรรมเพื่อรักษาระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม ชื่อเสียงเกียรติยศ และความเจริญรุ่งเรืองของสถานศึกษา ตลอดจนการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนนิสิตนักศึกษาและคณาจารย์ร่วมสถานศึกษาเดียวกัน

2. ความสามัคคีระหว่างสถานศึกษา หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของนิสิตนักศึกษา ในการสร้างสัมพันธ์อันดีกับนิสิตนักศึกษาและคณาจารย์ของสถานศึกษาอื่น เพื่อประโยชน์ในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ในระหว่างสถานศึกษาและการร่วมแรงร่วมใจกันกระทำสิ่งอันเป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

3. ความสามัคคีในชุมชน หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สุข และความเจริญก้าวหน้าแก่ชุมชนที่นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมอยู่ด้วย ตลอดจนการมีความสัมพันธ์อันดีต่อสถานภาพต่าง ๆ ในชุมชนนั้น ๆ ด้วย

วิลเลียมส์ เล็กคิริตัน (2527: 189–196) ได้ให้ขอบข่ายของความสามัคคีไว้ดังต่อไปนี้

1. ความสามัคคีในโรงเรียน หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการประพฤติปฏิบัติหน้าที่และกิจกรรมเพื่อรักษาระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ชื่อเสียงเกียรติยศ และความเจริญรุ่งเรืองของสถานศึกษา ตลอดจนการมีสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนนักเรียนและคณาจารย์ร่วมสถาบันเดียวกัน

2. ความสามัคคีในชุมชน หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สุข และความเจริญก้าวหน้าแก่ชุมชนที่ตนมีส่วนร่วมอยู่ ตลอดจนการมีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อบุคคลสภาพต่าง ๆ ในชุมชนนั้น

3. ความสามัคคีในชาติ หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สุขและความเจริญก้าวหน้าแก่ชาติ ตลอดจนการมีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อบุคคลสภาพต่าง ๆ ในชาติของตน

บัณฑิต พัดเย็น (2527:5,40) ได้ให้ขอบข่ายของความสามัคคีไว้ดังนี้

ความสามัคคีมี 6 สถานการณ์ ประกอบด้วย

1. ความสามัคคีในทางการพัฒนาสังคม
2. ความสามัคคีในการให้กำลังใจ
3. ความสามัคคีในการให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ
4. ความสามัคคีในการร่วมแสดงความคิดเห็น
5. ความสามัคคีในครอบครัว
6. ความสามัคคีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายความสามัคคี สรุปได้ว่า ขอบข่ายของความสามัคคี ได้แก่

1. ความสามัคคีในครอบครัว
2. ความสามัคคีในโรงเรียน
3. ความสามัคคีในชุมชน
4. ความสามัคคีในชาติ

2.5 ความสำคัญของความสามัคคี

ความสามัคคีเมื่อมีขึ้นในหมู่คนกลุ่มใดก็ทำให้คนในกลุ่มนั้นมีความสุข ยกตัวอย่างเช่น ในบ้านหรือในห้องเรียน ถ้าทุกคนรักใคร่ปรองดองกัน มีงานอะไรก็ช่วยกันทำ การงานก็จะสำเร็จเร็ว ทุกคนจะอยู่กันอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ พระพุทธทาสภิกขุ (2535: 16) ได้กล่าวไว้ว่า ผล

ของความสามัคคีจะทำให้สิ่งที่หนักกลายเป็นของเบา จะทำให้สิ่งที่ยากกลายเป็นของง่าย จะกระทำสิ่งที่ช้า ทำได้ช้า ให้กลายเป็นของเร็วหรือทำได้เร็ว นอกจากนี้ ประยุทธ์ สุวรรณโกตา (2530: 36–37) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของความสามัคคีว่า ความสามัคคีเป็นบ่อเกิดแห่งความเจริญ ความสุข และชัยชนะ ดังตัวอย่างที่ขอยกมากล่าวดังต่อไปนี้

ความสามัคคีเป็นบ่อเกิดแห่งความเจริญ

การอยู่ร่วมกัน หรือก่อนที่จะเริ่มกิจการงานสำคัญ ๆ หัวหน้าคณะหรือผู้รับผิดชอบจะปลุกฝังความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะผู้ร่วมงานให้ได้เสียก่อน เมื่อมีความสามัคคีกันดีแล้วก็จะผดึ่กกำลังกัน ความร่วมมือร่วมใจก็จะตามมา ถึงงานจะยิ่งใหญ่ยุ่งยากสักเพียงใด ก็สามารถจะบรรลุความสำเร็จนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าได้ จึงกล่าวได้ว่า

“ความสามัคคี	สร้างสรรค์ความเจริญ
ความสามัคคี	เป็นบ่อเกิดแห่งความสุข”

ในสังคมมนุษย์ ไม่มีบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่สามารถจะดำรงชีวิตอยู่อย่างโดดเดี่ยวเดียวดาย คนเป็นสัตว์สังคมจึงจะต้องอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว หมู่คณะ เป็นสถาบัน เป็นประเทศ คนกลุ่มใดสถานที่ใดมีความรักสามัคคีกัน ความเจริญก้าวหน้าของชนกลุ่มนั้น เป็นไปอย่างไม่หยุดยั้ง เหล่าศัตรูหมู่ใดไม่สามารถจะมาระรานข่มเหงรังแกได้ จะมีความมั่นคงเจริญสืบไป คนในสังคมนั้นก็จะอยู่กันด้วยความผาสุกสืบไปความสามัคคียังเป็นคุณธรรมที่จะสร้างความสงบสุขมาให้อีกด้วย ดังสุภาษิตที่ว่า

“ความสามัคคีของหมู่คณะนำพาสุขมาได้”

ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์หรือสิ่งที่มีชีวิตชนิดใดก็ตาม การอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคีย่อมทำให้เกิดมีพลัง และพลังก่อให้เกิดอำนาจนำไปสู่ความมั่นคงยั่งยืนเจริญเพิ่มพูนยิ่งขึ้น ประเทศชาติปัจจุบันนี้ต้องการความสามัคคีระหว่างชนในชาติ ทั้งนี้เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ เพื่อร่วมกันป้องกันและการรุกรานของเหล่าศัตรูหมู่พาลทั้งหลาย และจะได้ร่วมกันพัฒนาแก้ไขปัญหาดัง ๆ ดังเช่นตัวอย่างกรณีเกิดอุทกภัย ครั้งยิ่งใหญ่ในภาคใต้ ของประเทศ ประชาชนทุกหมู่เหล่าแสดงออกซึ่งความรักสามัคคีช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับเคราะห์กรรมในครั้งนี้กันอย่างเต็มที่ ทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์มากมายคณานับ เพราะความสามัคคีของชนในชาติ

ความสามัคคีเป็นบ่อเกิดแห่งชัยชนะ

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าคนเรานั้นเต็มไปด้วยการต่อสู้กันมาตลอด เพื่อความอยู่รอดของครอบครัว หมู่คณะ สังคม และประเทศชาติ ในครอบครัวใดก็ตามถ้าหากสมาชิกในครอบครัวมีความสามัคคีย่อมมีพลังที่จะเอาชนะอุปสรรคของกิจการงานทั้งปวงได้ ในสถาบันหรือกลุ่มชนก็เช่นเดียวกัน ความสามัคคีเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง เช่น การเล่นเกมเป็นทีม ถ้าหากผู้เล่นในทีมมีความสามัคคีกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มักจะได้รับชัยชนะเสมอ ถ้าทีมใดไม่มีความสามัคคีต่างคนต่างเล่นไปตามที่ตนถนัด เอาดีเอาเด่นเป็นรายบุคคลแล้วถึงแม้ผู้เล่นจะมีความเก่งกล้าสามารถเพียงใดก็ตาม ไม่สามารถนำทีมไปสู่ชัยชนะได้

“ถ้าต้องการชัยชนะ เราต้องมีความสามัคคี”

นอกจากนี้ เดโซ สวานานท์ (2534: 34) ได้กล่าวไว้ว่า ความสามัคคีเป็นของดี เมื่อมีขึ้นในกลุ่มใดก็ทำให้คนกลุ่มนั้นมีความสุข ความเจริญ ในอดีตที่ผ่านมาเราได้พบว่าด้วยเหตุที่บรรพบุรุษมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จึงทำให้ประเทศชาติดำรงเอกราชมาได้ตราบเท่าทุกวันนี้ ดังตัวอย่างวีรกรรมของชาวบ้านบางระจัน ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นต้น

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความสามัคคีมีความสำคัญอย่างมาก เพราะความสามัคคีเป็นบ่อเกิดแห่งความสุข ความเจริญ และความเป็นเอกราชของชาติไทยตราบเท่าทุกวันนี้

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคี

ทศพร มณีศรีขำ (2524:52) ให้ทำการวิจัยโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม พัฒนาจริยธรรมด้านความสามัคคี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโคกเกตุ จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 48 คน ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนหลังการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมกลุ่ม กับก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์ (2532:106–107) ได้ศึกษาผลของบทบาทสมมติที่มีต่อเหตุผล เชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า การสอนโดยใช้บทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544

จุดหมาย

กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2544: 4) กล่าวว่า มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 9 ประการและหนึ่งในข้อนั้นมีข้อหนึ่งที่กล่าวให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรม คือ

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์

จะเห็นได้ว่า จุดมุ่งหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อจะได้เป็นคนไทยที่สมบูรณ์ซึ่งเป็นจุดหมายในข้อ 1 ดังที่กล่าวมา

ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (2544: 9-11) ยังมีการกำหนดถึงเป้าหมายผู้เรียนที่เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมด้านความสามัคคีโดยมีรายละเอียดดังนี้

คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาทักษะเกี่ยวกับเจตคติ จริยธรรม และค่านิยม โดยผ่านประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับความเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตย เช่น การรู้จักตนเอง พึ่งตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย กตัญญู รักเกียรติภูมิของตน เคารพเหตุผล มีความยุติธรรม ห่วงใยในสวัสดิภาพของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่าง ชัดชัดข้อขัดแย้งด้วยสันติวิธี ยึดมั่นในความยุติธรรม ความเสมอภาคและเสรีภาพ มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดี เห็นคุณค่าของการทำงาน การทำงานเป็นกลุ่ม การเคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่า อนุรักษ์ พัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา

ทักษะทางสังคม ได้แก่ การร่วมมือและการมีส่วนร่วมในสังคม การดูแลรักษา การเอาใจใส่ให้บริการ การมีส่วนร่วมในสังคม ทักษะและกระบวนการกลุ่ม พัฒนาความเป็นผู้นำ ผู้ตามในการทำงานกลุ่มเห็นคุณค่า เคารพตนเองและผู้อื่น ยอมรับในความคล้ายคลึงและความแตกต่างของตนเองและของผู้อื่น เคารพในทรัพย์สินและสิทธิของผู้อื่น เคารพในกฎกติกาของกฎหมายและเคารพในความเป็นมนุษยชาติ และสรรพสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลาย

จากเอกสารข้างต้นจะพบว่า เป้าหมายหนึ่งที่ต้องการให้เกิดในตัวผู้เรียน คือ การมีส่วนร่วมในสังคม การทำงานเป็นกลุ่ม การเคารพสิทธิของผู้อื่น สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของความสามัคคีที่ต้องการให้เกิดในตัวผู้เรียน

ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ (2544: 14) ยังมีการกำหนดถึงคุณภาพของผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 (จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

1. ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง

2. ได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่เป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกการตัดสินใจ

3. ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียนและชุมชนในลักษณะการบูรณาการผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้น และหลักเศรษฐกิจพอเพียง

4. ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจความรู้ในชั้นต่อไป

ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (2544: 31) มีการกำหนดขอบข่ายและลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ไว้ดังนี้ สำหรับในชั้นประถมศึกษาตอนต้น เน้นส่วนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาเรื่องความรับผิดชอบ การร่วมมือกัน และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่าง ๆ เพราะผู้เรียนในวัยนี้เป็นวัยที่ไม่อยู่นิ่ง ชอบสำรวจ จึงควรให้เขามีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ได้ตัดสินใจเรื่องที่เกิดขึ้นในสังคม ได้พัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน ได้ฝึกหัดการตัดสินใจในปัญหาต่างๆ และพัฒนาความเป็นพลเมืองดี

จะเห็นได้ว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 1 คุณธรรมและจริยธรรมที่ต้องการให้เกิดในนักเรียนระดับนี้ คือ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

โดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน โดยจัดทำด้วยกัน 8 เล่ม ซึ่ง 1 ใน 8 เล่มนั้น มี 1 เล่ม ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม คือ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านความรู้

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะทำให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญ ๆ ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษา และ

สิ่งแวดล้อมศึกษา ตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น โดยจัดการเรียนรู้ในลักษณะ บูรณาการหรือสหวิทยาการ

2. ด้านทักษะและกระบวนการ

ในการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนั้น ผู้เรียนควรจะได้พัฒนา กระบวนการต่าง ๆ จนเกิดทักษะและกระบวนการ ดังนี้

ทักษะกระบวนการกลุ่ม เช่น ความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่ม ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับ มอบหมายด้วยความรับผิดชอบ สร้างสรรค์ผลงาน ช่วยลดข้อขัดแย้ง และแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านเจตคติและค่านิยม

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาเจตคติ และค่านิยมเกี่ยวกับ ประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง เชื่อสัจยสุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน มินิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่าอนุรักษ์และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองของศาสนา และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. ด้านการจัดการและการปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนเกิด มีทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถนำความรู้ ทักษะ ค่านิยม และเจตคติที่ได้รับการอบรมบ่ม นิสัยมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้

เมื่อมองในภาพรวม ๆ แล้วจะพบว่า ความสำคัญของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทั้ง ทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม มีทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการ ตัดสินใจอย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิต และมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาใน สถานะพลเมืองดีแล้ว ยังช่วยให้นำความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนา มาพัฒนาตนเองและ สังคมได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากเอกสารข้างต้นจะพบว่าสาระการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีการกล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมในการที่จะปลูกฝังและพัฒนาให้กับผู้เรียน สำหรับคุณธรรมและจริยธรรมอย่างหนึ่งที่กล่าวถึง คือ ความสามัคคี การทำงานร่วมกับผู้อื่น การ แสดงความคิดเห็น และการเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น สิ่งเหล่านี้เป็นคุณธรรมและจริยธรรม อย่างหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดให้ผู้เรียนตั้งแต่วัยระดับประถมศึกษาตอนต้น

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กำหนดจุดมุ่งหมายว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น

มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขนั้น

เพื่อให้การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยกระบวนการของการจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนโดยยึดคุณลักษณะของคนไทยที่ประเทศชาติต้องการ และค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ตามนโยบายที่รัฐบาลเคยประกาศไว้ดังนี้

คุณลักษณะของคนไทยที่ประเทศชาติต้องการ และมีความจำเป็นต้องปลูกฝังให้ถึงพร้อมในสถานการณ์ปัจจุบัน 10 ประการ ดังนี้

1. มีระเบียบวินัย
2. มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม
3. ชยัน ประหยัด และยึดมั่นในสัมมาชีพ
4. สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
5. รู้จักคิดริเริ่ม วิจัย และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
6. กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รักและเทิดทูนชาติ ศาสนา

พระมหากษัตริย์

7. มีพละนาถัยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ
8. รู้จักพึ่งตนเองและมีคุณสมบัติ
9. มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ
10. มีความเสียสละ เมตตาอารี กตัญญูกตเวที กล้าหาญ และสามัคคีกัน

จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างหนึ่งที่ต้องการให้เกิดในตัวผู้เรียน คือ ความสามัคคี

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคู่มือการพัฒนา

4.1 ความหมายของคู่มือ

ผู้ศึกษาได้รวบรวมสาระสำคัญของคู่มือนำเสนอพอสังเขปดังนี้

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ ; และคนอื่นๆ (2535: 77) ได้ให้ความหมายของคู่มือ หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่จัดทำขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ครูใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

มานิต มานิตเจริญ (2537: 222) กล่าวว่า คู่มือ หมายถึง ตำราเรียนประจำตัวที่ทำให้เข้าใจในการปฏิบัติได้ง่ายขึ้น

ปรีชา ขวัญช้างยืน ; และคนอื่นๆ (2539: 127-132) ให้ความหมายของคู่มือไว้ว่า หมายถึง หนังสือที่เป็นแนวโน้มนำในการปฏิบัติในสิ่งต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ใน

ส่วนคู่มือครู หมายถึง หนังสือที่ใช้เป็นแนวทางเกี่ยวกับการแนะนำ วิธีการ กิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ แหล่งข้อมูล แหล่งอ้างอิง ส่วนใหญ่แล้วใช้ควบคู่กับหนังสือเรียน และครูใช้ศึกษาด้วยตนเองได้

มงคล ชื่นชม (2545: 53) ได้ให้ความหมายของคู่มือไว้ว่า หมายถึง หนังสือที่เขียนขึ้น เพื่อให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษาความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติตาม ในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้สามารถกระทำในสิ่งนั้น ๆ ได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุด

สมพล ตักดีทวีกุลกิจ (2546: 5) ได้ให้ความหมายของคู่มือไว้ว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้ใช้ โดยมุ่งหวังให้ผู้ใช้สามารถดำเนินการในเรื่องนั้นด้วยตนเองได้

ปราณี กรุณวงษ์ (2546: 10) ได้ให้ความหมายของคู่มือว่า คู่มือเป็นหนังสือที่ใช้ควบคู่ไปกับการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้คู่มือนำไปศึกษาทำความเข้าใจและปฏิบัติตามให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

จากการที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าคู่มือ หมายถึง หนังสือ หรือเอกสารที่ใช้เป็นแนวปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ใช้สามารถดำเนินงานในเรื่องนั้นด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง

4.2 ประเภทของคู่มือ

มีผู้กำหนดประเภทของคู่มือไว้หลากหลายพอประมวลได้ดังนี้

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ ; และคนอื่น ๆ (2535: 77) ได้แบ่งคู่มือออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. คู่มือการสอนหรือคู่มือการจัดกิจกรรม เป็นคู่มือที่ให้ความรู้ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. คู่มือหนังสือเรียน เป็นคู่มือที่จัดขึ้นควบคู่กับหนังสือเรียนที่เราต้องการอธิบายเพื่อให้ได้หนังสือนั้นได้ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหนังสือเรียน มีลักษณะกึ่งแผนการสอนกึ่งคู่มือนักเรียน

ปรีชา ช้างขวัญยืน ; และคนอื่น ๆ (2539: 127-132) ได้แบ่งคู่มือออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. คู่มือครู เป็นหนังสือที่ให้แนวทาง คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ วิธีการ กิจกรรม สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่าง ๆ แก่ครู และส่วนใหญ่จะใช้คู่กับตำราเรียน

2. คู่มือผู้เรียน แบบฝึกหัดหนังสือใช้ควบคู่กับตำราเรียนซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาสาระ คำสั่ง แบบฝึกหัด ปัญหา คำถาม ที่ว่างสำหรับเขียนคำตอบและการทดสอบ และสามารถใช้ควบคู่ไปกับหนังสืออื่น ๆ ที่ทำหน้าที่แทนครูหรือตำรา เช่น แบบเรียนสำเร็จรูป วิทยุทัศน์ เป็นต้น

3. คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ให้แก่ผู้อ่านเพื่อให้ผู้อ่านศึกษาด้วยตนเอง และทำด้วยความตนเองในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ปราณี กรุณวงศ์ (2546: 11) ได้สรุปประเภทของคู่มือไว้ว่าแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. คู่มือเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นคู่มือที่เสนอแนะแนวทางเทคนิควิธีการสอน การใช้สื่อหรือนวัตกรรมที่สัมพันธ์กับวิชาใดวิชาหนึ่งหรือระดับชั้นเรียนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนั้น ๆ
2. คู่มือการกิจกรรมการสอนทั่วไป เป็นคู่มือที่เสนอแนะแนวทาง เทคนิควิธีดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
3. คู่มือโดยตรง เช่น คู่มือการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน คู่มือการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ประเภทของคู่มือแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. คู่มือเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตร หมายถึง คู่มือที่ใช้เป็นแนวทางในการใช้หลักสูตร เทคนิควิธีการเรียนการสอนใช้ร่วมกับหนังสือเรียน
2. คู่มือเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนทั่วไป หมายถึง เป็นคู่มือที่เสนอแนะแนวทางเทคนิคในการดำเนินกิจกรรม เกี่ยวกับโครงการที่สนับสนุนการเรียนการสอน เช่น คู่มือโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน คู่มือโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน เป็นต้น

4.3 องค์ประกอบของคู่มือ

ได้มีนักวิชาการได้แสดงความคิดเห็นเรื่ององค์ประกอบของคู่มือการปฏิบัติงานไว้ดังนี้

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ ; และคนอื่น ๆ (2535:89) ได้กล่าวไว้ว่าองค์ประกอบของคู่มือโดยทั่วไปประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่

1. คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จำเป็นต่าง ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ สื่อ
2. เนื้อหาสาระ และกระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการ
3. ความรู้เสริม หรือแบบฝึกหัด หรือแบบฝึกปฏิบัติ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านใช้ในการฝึกฝน
4. แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ

ปรีชา ช้างขวัญยืน ; และคนอื่น ๆ (2539: 127-132) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบของคู่มือโดยทั่วไปมี 8 ส่วน ได้แก่

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ
 - 1.1 วัตถุประสงค์ของคู่มือ
 - 1.2 ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการใช้คู่มือ
 - 1.3 วิธีการใช้คู่มือ
 - 1.4 คำแนะนำในการใช้คู่มือ
2. เนื้อหาสาระที่จะสอนโดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายประกอบ และอาจมีการวิเคราะห์เนื้อหาให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจกระจ่าง

3. การเตรียมการสอน ประกอบรายละเอียดดังนี้

3.1 การเตรียมสถานที่ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็น

3.2 การเตรียมวัสดุ เอกสารประกอบการสอน แบบฝึกหัด และแบบปฏิบัติข้อสอบ

ค่าเฉลี่ย

3.3 การติดต่อ และประสานงานที่จำเป็น

4. กระบวนการ วิธีการ กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นส่วนสำคัญของคู่มือ มีข้อมูลและรายละเอียดดังนี้

4.1 คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอน และวิธีดำเนินการสอน

4.2 คำแนะนำ และตัวอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมการสอน ที่ช่วยให้ผู้สอนบรรลุผล

4.3 คำถาม ตัวอย่าง แบบฝึกหัด และสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้

4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำ ไม่ควรทำ ซึ่งมาจากประสบการณ์ของผู้เขียน

5. การวัดผลและประเมินผล คู่มือที่ดีนั้นต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับคำสอนอย่างครบถ้วน การวัดและประเมินผลการสอน นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการสอน ดังนั้น คู่มือต้องระบุรายละเอียด เช่น เครื่องมือวัดผล วิธีวัดผล เกณฑ์ประเมิน

6. ความรู้เสริม คู่มือครูที่ดีนั้นต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้เป็นสำคัญ คาดคะเนได้ว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่ประสบปัญหาในเรื่องใด และจัดหาหรือจัดทำข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ของครู อันทำให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ปัญหา ผู้เขียนคู่มือต้องมีประสบการณ์ในเรื่องที่เขียน ซึ่งช่วยให้รู้ว่าการดำเนินเรื่องนั้นๆ มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง และจุดอ่อนในเรื่องนั้นมีอะไรบ้าง การมีประสบการณ์จะช่วยให้ผู้อ่านกระทำสิ่งนั้น ๆ ได้ราบรื่น ไม่เกิดอุปสรรค และปัญหานับว่าเป็นจุดเด่นของคู่มือ การทำหน้าที่ผู้เขียนที่ดีจะต้องแนะนำและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับผู้อ่านหรือผู้ใช้

8. แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ หนังสือที่ดีควรมีแหล่งข้อมูล และแหล่งอ้างอิงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

จากการที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของคู่มือ ประกอบไปด้วย 1) คำชี้แจงการเตรียมการต่าง ๆ 2) เนื้อหาและขั้นตอนในการปฏิบัติงาน 3) คำแนะนำในเรื่องการวัดและประเมินผล และ 4) แหล่งอ้างอิงที่สามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้

4.4 ลักษณะคู่มือที่ดี

มาเรียม นิลพันธุ์ (2547: 17-18) ได้กำหนดลักษณะคู่มือที่ดี เป็น 3 ด้าน ตามความเหมาะสม คือ

1. ด้านเนื้อหา

1.1 เนื้อหาสาระหรือรายละเอียดในคู่มือ ควรตรงกับเรื่องที่ศึกษา และไม่ยากเกินไปจนทำให้ไม่มีผู้สนใจจะหยิบอ่าน

1.2 การนำเสนอเนื้อหาควรให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้ที่จะศึกษา

1.3 เนื้อหาควรมีความเหมาะสมที่จะนำไปอ้างอิงได้

1.4 ควรมีกรณีตัวอย่างประกอบในบางเรื่องเพื่อจะได้ทำความเข้าใจง่าย

1.5 ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาของคู่มือให้ทันสมัยอยู่เสมอ

2. ด้านรูปแบบ

2.1 ตัวอักษรที่ใช้ควรมีตัวโต และมีรูปแบบที่ชัดเจน อ่านง่าย เหมาะสมกับผู้ใช้คู่มือ

2.2 ควรมีภาพหรือตัวอย่างประกอบเนื้อหา

2.3 ลักษณะการจัดรูปเล่มควรทำให้น่าสนใจ

2.4 การใช้ภาษาควรให้เข้าใจง่ายเหมาะสมกับผู้ใช้คู่มือ

2.5 ระบบการนำเสนอควรเป็นระบบจากง่ายไปหายากหรือเป็นเรื่อง ๆ ให้ชัดเจน

3. ด้านการนำไปใช้

3.1 ควรระบุขั้นตอน วิธีการใช้คู่มือให้ชัดเจน

3.2 มีแผนภูมิตารางตัวอย่างประกอบให้สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้

3.3 มีข้อมูลเพื่อสามารถใช้เพื่อประสานงานต่าง ๆ ได้สะดวก และรวดเร็ว

3.4 บอกสิทธิประโยชน์ และข้อควรปฏิบัติให้เข้าใจง่าย

เอกวุฒิ ไกรมาก (2541: 57) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของคู่มือไว้ดังนี้

1. สามารถเข้าใจเนื้อหาขอบข่ายหรือสิ่งที่จะสอนได้อย่างกระจ่างชัด เช่น มองเห็นโครงสร้างของการสอนทั้งหมด

2. ช่วยให้สามารถดำเนินตามแนวทางและขั้นตอนต่าง ๆ ได้ดี โดยสามารถดัดแปลงและยืดหยุ่นได้เอง ไม่เป็นแนวทางบังคับ ต้องเสนอแนวทางโดยสามารถให้ปฏิบัติงานคล่องขึ้น

3. กิจกรรมที่เสนอแนะหรือกำหนดไว้ ควรมีการทดลองใช้กับเด็กวัยนั้น ๆ เด็กสนใจปฏิบัติได้จึงควรใช้ และเลือกได้บ้าง

4. แนวทางเขียนเน้นย้ำปฏิบัติที่มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างต่อเนื่อง นั่นคือมีจุดเน้นย้ำไปทางเดียวกัน

5. ความแปลกใหม่ของกิจกรรม ควรส่งเสริมแก่ผู้ปฏิบัติโดยค่อยเป็นค่อยไป มิได้มุ่งกระจายให้แนวคิดใหม่ทั้งหมด แต่การใช้แนวปฏิบัตินั้น ๆ ต้องเป็นการปฏิบัติได้และได้ผลด้วย

6. รูปแบบแบบและวิธีการ (ขั้นตอน) ที่เป็นแนวทางในการเขียนคงรูปแบบ และขั้นตอนโดยสม่ำเสมอเพื่อสะดวกแก่การใช้

จากการที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะคู่มือที่ดีนั้นต้องประกอบไปด้วย 1) ต้องระบุความสำคัญ และประโยชน์ของคู่มือที่จะนำไปใช้ 2) กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน 3) กำหนดคำชี้แจงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและเข้าใจขั้นตอนในการนำคู่มือไปใช้อย่างถูกต้อง 4) เนื้อหาในกลุ่ม

1.1 เนื้อหาสาระหรือรายละเอียดในคู่มือ ควรตรงกับเรื่องที่ศึกษา และไม่ยากเกินไปจนทำให้ไม่มีผู้สนใจจะหยิบอ่าน

- 1.2 การนำเสนอเนื้อหาควรให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้ที่จะศึกษา
- 1.3 เนื้อหาควรมีความเหมาะสมที่จะนำไปอ้างอิงได้
- 1.4 ควรมีกรณีตัวอย่างประกอบในบางเรื่องเพื่อจะได้ทำความเข้าใจง่าย
- 1.5 ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาของคู่มือให้ทันสมัยอยู่เสมอ
2. ด้านรูปแบบ
 - 2.1 ตัวอักษรที่ใช้ควรมีตัวโต และมีรูปแบบที่ชัดเจน อ่านง่าย เหมาะสมกับผู้ใช้อคู่มือ
 - 2.2 ควรมีภาพหรือตัวอย่างประกอบเนื้อหา
 - 2.3 ลักษณะการจัดรูปแบบควรทำให้น่าสนใจ
 - 2.4 การใช้ภาษาควรให้เข้าใจง่ายเหมาะสมกับผู้ใช้อคู่มือ
 - 2.5 ระบบการนำเสนอควรเป็นระบบจากง่ายไปหายากหรือเป็นเรื่อง ๆ ให้ชัดเจน
3. ด้านการนำไปใช้
 - 3.1 ควรระบุขั้นตอน วิธีการใช้อคู่มือให้ชัดเจน
 - 3.2 มีแผนภูมิตารางตัวอย่างประกอบให้สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้
 - 3.3 มีข้อมูลเพื่อสามารถใช้เพื่อประสานงานต่าง ๆ ได้สะดวก และรวดเร็ว
 - 3.4 บอกสิทธิประโยชน์ และข้อควรปฏิบัติให้เข้าใจง่าย

เอกวุฒิ ไกรมาก (2541: 57) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของคู่มือไว้ดังนี้

1. สามารถเข้าใจเนื้อหาขอบข่ายหรือสิ่งที่จะสอนได้อย่างกระจ่างชัด เช่น มองเห็นโครงสร้างของการสอนทั้งหมด
2. ช่วยให้สามารถดำเนินตามแนวทางและขั้นตอนต่าง ๆ ได้ดี โดยสามารถดัดแปลงและยืดหยุ่นได้เอง ไม่เป็นแนวทางบังคับ ต้องเสนอแนวทางโดยสามารถให้ปฏิบัติงานคล่องขึ้น
3. กิจกรรมที่เสนอแนะหรือกำหนดไว้ ควรมีการทดลองใช้กับเด็กวัยนั้นๆ เด็กสนใจปฏิบัติได้จึงควรใช้ และเลือกได้บ้าง
4. แนวการเขียนเน้นย้ำปฏิบัติที่มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างต่อเนื่อง นั่นคือมีจุดเน้นย้ำไปทางเดียวกัน
5. ความแปลกใหม่ของกิจกรรม ควรส่งเสริมแก่ผู้ปฏิบัติโดยค่อยเป็นค่อยไป มิได้มุ่งกระจายให้แนวคิดใหม่ทั้งหมด แต่การใช้แนวปฏิบัตินั้น ๆ ต้องเป็นการปฏิบัติได้และได้ผลด้วย
6. รูปแบบแบบและวิธีการ (ขั้นตอน) ที่เป็นแนวทางในการเขียนคงรูปแบบ และขั้นตอนโดยสม่ำเสมอเพื่อสะดวกแก่การใช้

จากการที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะคู่มือที่ดีนั้นต้องประกอบไปด้วย 1) ต้องระบุความสำคัญ และประโยชน์ของคู่มือที่จะนำไปใช้ 2) กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน 3) กำหนดคำชี้แจงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและเข้าใจขั้นตอนในการนำคู่มือไปใช้อย่างถูกต้อง 4) เนื้อหาในกลุ่ม

ต้องมีความเหมาะสมกับผู้ศึกษา 5) ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย 6) การนำเสนอเป็นขั้นตอนและทันสมัย สะดวกแก่การใช้ 7) จัดรูปเล่มให้มีความน่าสนใจ และ 8) มีแหล่งอ้างอิงสามารถ ค้นคว้าเพิ่มเติมได้

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคที่นำมาใช้ในการพัฒนาความสามัคคี

4.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเกม

ความหมายของเกม

นักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ยังอยู่ในวัยที่ชอบเล่นชอบเคลื่อนไหว หากครูได้นำเกมมาจัดกิจกรรมและการสอนด้านพัฒนาคุณลักษณะทางจริยธรรมโดยจัดเป็นกิจกรรมสลับ คือ สลับกับกิจกรรมหลักที่ใช้เวลาสอนนานๆ เช่น สลับกับการอธิบายของครู สลับกับการอ่าน ค้นคว้ารายงาน หรือสลับกับการแบ่งกลุ่มปรึกษาหารือ เป็นต้น

ทิตนา แชมมณี (2546: 201) ได้กล่าวถึงเกมว่าเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสอนได้ดี โดยครูผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้น ให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตัวเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้การชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2542: 37-38, 44) ให้ความหมายเกมว่าเป็นกิจกรรมการเล่นที่มีข้อตกลงหรือกติกาเฉพาะเรื่อง ซึ่งผู้เล่นต้องแสดงความสามารถเฉพาะตนหรือความสามารถในการร่วมใจกันของกลุ่มเพื่อแข่งขันให้ได้ชัยชนะ การสอนโดยใช้เกมเป็นสื่อ นั้นช่วยให้ครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์สนิทสนมกัน นักเรียนได้แสดงถึงความสามารถ ความคิด และคุณธรรมในจิตใจของตน นักเรียนเกิดอารมณ์สนุก ตื่นเต้น การสอนโดยใช้เกมจึงทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน

ลักษณะของเกม

ได้แบ่งลักษณะของเกมที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีดังนี้

1. เกม มีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์
2. เกม ต้องท้าทายให้รู้จักคิด ด้วยการกำหนดระยะเวลาให้ทำ ให้โอกาสลองทำ
3. เกม มีการเริ่มต้นและการสิ้นสุด การเริ่มต้นของเกมจะมีสัญญาณและมีการกำหนดเวลาให้หยุดด้วยสัญญาณ
4. เกม มีบริเวณมีขอบเขตกำหนดให้เล่น บริเวณหรือขอบเขตจะกว้างหรือแคบ แตกต่างไปตามลักษณะของเกม
5. เกม มีกฎและกติกา ซึ่งช่วยให้ผู้เล่นรู้วิธีเล่น การมีเสรีภาพและการถูกควบคุมในการอ่าน
6. เกม จัดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาและฝึกทักษะ
7. เกม ให้โอกาสแก่สมาชิกทุกคนได้เล่นร่วมกัน

ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมด้วยเกม มีดังนี้

1. เกมที่นำมาจัดกิจกรรม ควรเป็นเกมที่แฝงคุณธรรมและสอดคล้องกับบทเรียน และมุ่งใช้เกมเป็นสื่อ มิใช่มุ่งแข่งขันเพื่อเอาชนะอย่างเดียว
2. เป็นเกมที่มีวิธีการเล่นไม่ซับซ้อน และไม่ใช้เวลาเล่นนานเกินไป
3. นักเรียนมีโอกาสเล่นเกมนั้นหลายคน หรือผลัดกันเล่นได้ทั่วถึง
4. ครูอธิบายและสาธิตวิธีการเล่นอย่างชัดเจน นักเรียนเข้าใจกติกา รับบทบาทของตน และใช้อุปกรณ์การเล่นได้ถูกต้อง
5. นักเรียนเล่นเกมตามกติกาและเวลาที่กำหนดให้ มีระเบียบวินัยและรับผิดชอบ
6. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปและอภิปรายผลของการเล่นเกม นั้น พร้อมทั้งจัดเก็บอุปกรณ์และจัดสถานที่ให้เรียบร้อย
7. ครูสรุป และเชื่อมโยงไปสู่คุณธรรมที่สอนในบทเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เกม

งานวิจัยในประเทศ

พรพิศ เกื้ออนมณเฑียร (2542: 83) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการฝึกด้วยเกมที่ใช้คำถามต่างกัน ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยเกมกับนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยเกมที่ใช้คำถามต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยไม่แตกต่างกัน แต่ส่วนที่มีความเหมือนกันคือนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยเกมและนักเรียนที่ได้ฝึกด้วยเกมที่ใช้คำถามต่างกัน มีการเรียนการสอนในขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุปที่เหมือนกัน แต่แตกต่างกันในขั้นฝึกทักษะ คือนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยเกมที่ใช้คำถามในแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน ส่วนนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยเกมที่ใช้คำถามต่างกัน ผู้วิจัยฝึกด้วยและบัตรคำถามซึ่งเป็นการดูสีสันสวยงาม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจอยากเรียนรู้ จึงเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

อนุกุล มโนชัย (2536: 83) เพื่อศึกษางานวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในวิชาจริยศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยกิจกรรมเกมกับการสอนโดยใช้กิจกรรมตามแผนการสอนของกรมวิชาการ ผลการวิจัยปรากฏว่าการสอนโดยใช้กิจกรรมเกมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การสอนโดยใช้กิจกรรมเกมในวิชาจริยศึกษาทำให้นักเรียนมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการใช้เกมมาสอนจริยศึกษาส่งผลให้นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น

4.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่านิทาน

การเล่านิทาน เป็นการสอนที่ใช้นิทานเป็นสื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระที่ต้องการ ซึ่งครูอาจใช้สื่ออื่นๆ ประกอบได้ เช่น หุ่น ภาพ แผ่นป้ายสาธิต การ์ตูน เป็นต้น นิทานที่ใช้มีหลายประเภท เช่น นิทานปรัมปรา (Fairy Tale) นิทานท้องถิ่น (Legend) นิทานเทพนิยาย (Myth)

นิทานเกี่ยวกับสัตว์ (Animal Tales) นิทานคติธรรม (Fable) นิทานไม่รู้จบ (cumulative Tales) และ นิทานตลก (Humorous) นิทานใช้ได้ดีกับเด็กเล็กและเด็กระดับประถมศึกษา สำหรับเด็กโตและเยาวชนนิทานก็ยังใช้ได้ แต่เนื้อหาของนิทานต้องเหมาะกับระดับของผู้เรียน

ความหมายของนิทาน

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2537: 70) ได้ให้ความหมายของนิทานไว้ว่า นิทาน คือ เรื่องที่เล่ากันมาแต่โบราณและมีอิทธิพลต่าง ๆ นานา ซึ่งสอดคล้องกับ วลัย วไลตารัง (2535: 22-26) ที่กล่าวถึงความหมายของนิทานไว้ว่า นิทาน คือ เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาเป็นทอด ๆ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน นิทานเหล่านี้ อาจจะเป็นเรื่องที่อิงความจริงหรือมีการเล่าเสริมต่อให้สนุกสนาน ตื่นเต้น ลึกซึ้ง หรือเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาจากจินตนาการของผู้เล่าเองก็ได้ ดังนั้น เนื้อเรื่องในนิทาน อาจจะเป็นเรื่องเหลือเชื่อไม่สมเหตุผลหรือแสดงถึงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อความบันเทิงแก่ผู้ฟัง แต่นิทานอาจจะสอดแทรกคติเตือนใจหรือแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องในการดำรงชีวิตด้วย

รูปแบบของนิทาน

รัญจวน อินทรกำแหง (2536: 97-99) จำแนกนิทานออกเป็น 5 รูปแบบ คือ

1. นิทานปรัมปรา เป็นเรื่องสมมติที่ค่อนข้างยาว ซับซ้อน กำหนดตัวบุคคล เวลา และสถานที่แน่นอนไม่ได้ แสดงอิทธิฤทธิ์ ผจญคุณธรรม
2. นิทานท้องถิ่น เป็นเรื่องเหตุการณ์เดียวและมีเรื่องของความเชื่อขนบธรรมเนียม ประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้องกัน หรืออาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับวีรบุรุษประจำชาติ
3. เทพนิยาย คือ นิทานที่มีนางฟ้า เทวดา เป็นตัวสำคัญ
4. นิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือ นิทานที่สัตว์พูดได้ มีการคิดหรือกระทำอย่างมนุษย์
5. นิทานตลกขบขัน เป็นเรื่องสั้น ๆ ที่แสดงถึงความโง่เขลา ไหวพริบ ปฏิภาณ หรือการผจญภัยที่ผิดธรรมดา

การเลือกและการเล่านิทาน

การเลือกเรื่องมาเล่านิทานเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เรื่องที่จะนำมาเล่าควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีคุณค่าแก่การฟัง ให้ประโยชน์แก่ผู้ฟัง อาจเป็นความสนุกสนานหรือคติเตือนใจ
2. มีคุณค่ากับเวลาที่ต้องเตรียมตัว และคุ้มค่ากับเวลาที่ผู้ฟังต้องเสียไป
3. เป็นเรื่องที่ผู้เล่าชอบและซาบซึ้ง
4. ตรงตามความสนใจของผู้ฟังเหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่นเด็กวัยเรียนอนุบาล อายุ ไม่เกิน 6 ปี ชอบเรื่องง่าย ๆ สั้น ๆ เป็นสิ่งใหม่ ๆ สำหรับเด็ก เด็กอายุระหว่าง 6 – 8 ปี ชอบนิทาน

พื้นบ้าน มีคติสอนใจ และแสดงไหวพริบ เด็กที่มีอายุเกิด 8 ปี สนใจเรื่องผจญภัย เรื่องลึกลับตื่นเต้น เรื่องที่มีการต่อสู้ เป็นต้น

วิธีเล่านิทาน

วณิฐาปนวงศ์ตานติ (2532: 92) ในการเล่านิทานจะต้องเลือกวิธีการเล่าให้เหมาะสมกับผู้ฟังตามอายุ และความรู้ ซึ่งวิธีการเล่าอาจทำได้ดังต่อไปนี้

1. เล่าปากเปล่า โดยผู้เล่าทำท่าทางหรือเสียงประกอบในการเล่าให้คล้ายกับตัวละครในเรื่อง เช่น เสียงคนแก่ เสียงเด็ก หรือเสียงสัตว์ เป็นต้น
2. เล่านิทานจากหนังสือ วิธีนี้ผู้เล่าเลือกหนังสือที่มีภาพประกอบสวย ๆ ผู้เล่าไม่จำเป็นต้องท่องนิทานทุกตัวอักษร เพียงแต่จำเค้าโครงของเรื่องกับคำสนทนาที่สำคัญให้ได้ หนังสือที่เลือกมาเล่าควรมีขนาดใหญ่พอสมควร มีภาพชัดเจน ขนาดของภาพใหญ่พอที่จะให้เด็กเห็นทั่วถึง ภาษาสละสลวย และเรื่องมีคุณค่า
3. เล่าเรื่องจากภาพ วิธีนี้ผู้เล่าจะมีภาพสำคัญเพียง 3 – 5 ชิ้น เป็นภาพสำคัญของเนื้อเรื่องที่จะเล่า
4. เล่าเรื่องประกอบรูปภาพ มีรูปภาพของตัวละครในเรื่องหรือส่วนประกอบที่สำคัญ เช่น ต้นไม้ ภาพยานพาหนะ เป็นอุปกรณ์ร่วมเมื่อเริ่มเล่าก็จะใช้รูปภาพต่าง ๆ ขึ้น มาติดแผ่นป้ายสำคัญประกอบ

ก่อนการเล่านิทาน ควรตรวจตกลงกับเด็กว่าขณะฟังนิทานเด็กต้องอยู่ในระเบียบและสำรวจดูว่าเด็กมองภาพในนิทาน หรือมองหน้าครูได้ทั่วถึงหรือไม่ เพราะบางทีเด็กมองไม่เห็นทำให้ไม่รู้เรื่อง ความสนใจของเด็กจะลดลงไป การเล่านิทานควรปฏิบัติดังนี้

1. การเริ่มต้นเล่า ควรหาวิธีจูงใจให้เด็กสนใจ เช่น แอ่ถึงตัวละครในนิทาน สนทนาเกี่ยวกับเรื่องในนิทาน ทายปริศนา หรือให้ดูรูปภาพที่เกี่ยวกับนิทาน เพื่อให้เด็กพร้อมที่จะฟัง
2. ให้เด็กนั่งตามสบาย ขณะที่ฟังนิทาน
3. ผู้เล่าต้องรู้สึกสนุกกับเรื่องที่เล่า การเล่าจึงจะออกรส
4. ใช้เสียงดังพอเหมาะ เด็กได้ยินชัดเจน พูดไม่ช้าหรือเร็วจนเกินไป มีจังหวะเป็นไปตามบทของเรื่องที่เล่า
5. ทำท่าทางประกอบให้เห็นจริงจัง และสนุกสนานตามท้องเรื่องถ้ามีภาพประกอบด้วยยิ่งดี เพราะจะทำให้เด็กสนุกและจำเรื่องได้
6. มองสบตากับเด็กทุกคนในขณะที่เล่า อย่าให้สายตาจับที่เด็กคนใดคนหนึ่งนานเกินไป

ควร

7. ลำดับเรื่องเล่าให้เด็กเข้าใจ ใช้ภาษาง่ายๆ เหมาะสมกับเด็ก

8. แสดงจุดสำคัญของนิทานตามแนวที่ผู้เล่าต้องการ อย่าเน้นหรือสอนเด็กจนเด็กหมดสนุก

9. ตอนจบควรทำให้เด็กรู้สึกว่่านิทานสนุกและเสียดายอยากมีโอกาสฟังอีก

หลังจากครูเล่านิทานจบ ควรซักถามเด็กเกี่ยวกับเรื่องนิทาน เพื่อจะได้ทราบว่าเด็กฟังเข้าใจหรือไม่ เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงรวมด้วย เช่น การให้เด็กเล่าซ้ำหรือเล่าเรื่องอื่นๆ ให้เพื่อนฟัง พร้อมกับแสดงบทบาทอย่างตัวอย่างตัวละครในนิทาน พยายามนำเรื่องนิทานที่เล่าไปแล้วมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสอนภาษา สอนเลข และวิชาอื่น ๆ ให้มากที่สุด (รัชณี ศรีไพพรรณ. 2533: 3741) สิ่งสำคัญหลังการเล่านิทานจบ คือ ครูจะต้องดึงจุดสำคัญในนิทานออกมาสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดกับเด็ก เพื่อย้ำ และเน้นให้เข้าใจถึงคุณธรรม หรือสิ่งที่ครูต้องการปลูกฝังในจิตใจเด็ก กิจกรรมหลังเล่านิทาน ทิพย์สุดา นิลสินธุพ (2534: 80–82) ได้แก่

1. ให้เด็กตอบคำถามครู เพื่อทบทวนเรื่องหรือสิ่งต้องการให้เด็กจำ
2. ให้เด็กลำดับเหตุการณ์ในเรื่องว่า ตอนใดมาก่อนมาหลัง
3. ให้ฝึกบรรยายสี โดยดึงเอาภาพหนึ่งภาพใดในเรื่อง ตอนที่นำเสนอออกมาให้เด็กบรรยายสี

4. ให้เด็กแสดงละครสั้น ๆ จากเรื่องที่เล่า โดยใช้คำพูดที่นักเรียนคิดขึ้นเอง

คุณค่าของนิทานที่มีต่อการเรียนการสอน

ศิริกาญจน์ โกสุม (2530: 37–39) การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กโดยใช้นิทาน นำไปสู่ประสบการณ์ด้านต่าง ๆ เพราะการเล่านิทานมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างบุคลิกภาพและช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ให้แก่เด็ก คือ

1. ช่วยให้เกิดความรู้สึกรอบรู้ มีที่พึ่งทางใจ รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เพราะขณะที่ฟังนิทาน เด็กจะมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

2. ทำให้เด็กเกิดจินตนาการจากเรื่องราวที่ได้ฟัง เช่น เรื่องนางฟ้า เรื่องสัตว์ต่าง ๆ หรือเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติต่าง ๆ

3. ช่วยให้เกิดได้รู้จักโลกในแง่มุมเล็กๆ น้อยๆ จากนิทานที่ได้ฟังทำให้ตัดสินใจและสนองตอบต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้องมองโลกในแง่ดี เกิดทัศนคติที่ดีต่อโลกและชีวิต.

4. ทำให้เด็กได้พักผ่อน คลายความเคร่งเครียด ได้รับความเพลิดเพลิน ความสดชื่น

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2532: 80–81) การเล่นนิทานมีประโยชน์และมีคุณค่ามากมาย เช่น

1. ช่วยลดเซยประสบการณ์ทางภาษาแก่เด็กในชนบทให้เท่าเทียมเด็กในเมือง เพราะบิดามารดาของเด็กในชนบทไม่มีเวลาหรือไม่เห็นคุณค่าในการเล่านิทานให้เด็กฟัง
2. ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ทางความคิด และมีจินตนาการ
3. ฝึกเด็กให้เป็นนักฟังที่ดี เก็บความเรื่องที่ฟังได้ตามสมควรแก่วัย
4. สร้างความเพลิดเพลิน ให้แก่เด็ก

การเรียนการสอนจะประสบผลดีได้นั้น ย่อมมาจากความสนใจความต้องการของตัวผู้เรียนเอง เมื่อใดที่ผู้เรียนมีความสนใจต้องการอยากจะเรียน หรืออยากรู้แล้ว ประสบการณ์ที่ผู้สอนจัดให้เด็กจะรับรู้ได้ดี นิทานเป็นสิ่งที่เด็กต้องการและสนใจอยากรู้ เพราะเด็กมักจะรบเร้าให้ผู้สอนเล่านิทานให้ฟังเสมอ นิทานจึงมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษามาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่านิทาน

งานวิจัยในประเทศ

เนื่อน้อง สันนิษบุญ (2541: 131–132) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานที่เด็กเล่าเรื่องตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือก เด็กเล่าเรื่องตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือกต่อจากเพื่อนและเด็กเล่าเรื่องตามรูปแบบจากหนังสือที่เด็กต่อจากครู โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5–6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรี จากผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานทั้ง 3 แบบมีคะแนนความสามารถทางภาษาหลังการทดลองสูงกว่าเด็กก่อนการทดลอง

กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบละครสร้างสรรค์ต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5–6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนเปรมฤดีศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร จำนวน 12 คน ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบละครสร้างสรรค์ ก่อนและระหว่างจัดกิจกรรมโดยเฉลี่ยรวมและจำแนกรายด้านในแต่ละช่วงสัปดาห์มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงระหว่างก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้น

ศศิรินทร์ นิลจันทร์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเล่านิทานที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในชุมชนแออัดคลองเตย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 3–4 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 สถาบันเลี้ยงเด็กดวงประทีป มูลนิธิดวงประทีป ชุมชนแออัดคลองเตย กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยในชุมชนแออัดคลองเตยหลังจากการจัดกิจกรรม

เล่าทานมีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองในด้านความรับผิดชอบ ความซื่อตรง การตรงต่อเวลา และการควบคุมตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

ดิกสัน จอห์นสัน และซอลซ์ (กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ. 2546: 39; อ้างอิงจาก Dixon; Johnson; & Salts. 1977: 379) ได้วิจัยเกี่ยวกับเรื่องการจัดกิจกรรมการเล่านิทานให้กับเด็กอนุบาลอายุ 3-4 ปี ที่โรงเรียนในเมืองดีทรอยต์ จำนวน 46 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เล่านิทานให้เด็กฟังแล้วให้แสดงบทบาทสมมติประกอบตามเนื้อเรื่อง กลุ่มที่ 2 เล่านิทานให้ฟังพร้อมทั้งพาไปดูของจริงนอกสถานที่ เช่น ไปสวนสัตว์ ไปซื้อของ กลุ่มที่ 3 เล่านิทานแล้วสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่เล่าให้ฟังและกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม ผลพบว่ากลุ่มเด็กที่แสดงบทบาทประกอบตามเรื่องที่ได้อ่านแสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเนื้อเรื่องไปด้วย จะพัฒนาจิตลักษณะต่างๆ ได้ดีที่สุด แสดงว่าเมื่อเด็กฟังนิทานแล้วเกิดความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่เด็กชอบหรือตัวละครที่ได้รับความสำเร็จจากพฤติกรรมนั้น และเนื้อหาในนิทานถ้าเป็นเรื่องที่ใกล้เคียงความเป็นจริง เช่น เทพนิยายแล้วจะให้ผลดีต่อจิตลักษณะของเด็กได้ดีกว่านิทานที่มีเนื้อหาไกลชีวิตเด็ก

อมอริจิ (กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ. 2546: 39; อ้างอิงจาก Amoriggi. 1981: 1366A-1367A) ได้ศึกษาความสามารถในการเล่านิทานของเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยจะเล่านิทานให้เด็กฟังแล้วให้เด็กเล่าเรื่องย้อนกลับและเล่าเรื่องราวต่อจากผู้วิจัย ทำการทดลองครั้งละ 15-20 นาที เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่าเด็กสามารถเล่านิทานได้ถูกต้องโดยการเรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น และเด็กสามารถนำเอานิทานที่ฟังไปประยุกต์เล่าต่อ

4.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

ความหมายของบทบาทสมมติ

บทบาทสมมติเป็นเทคนิคที่นำมาใช้ในการสอนวิธีหนึ่ง ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้อย่างต่าง ๆ กัน ดังนี้

ลี (Lee. 1974: 316) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การเรียนรู้จากการดูบทบาทของผู้แสดงในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น การแสดงบทบาทสมมติต่างจากการแสดงละคร คือ ผู้แสดงบทบาทสมมติจะต้องคิดคำพูด และท่าทางโดยไม่มีการเตรียมคำพูดไว้ล่วงหน้า การแสดงบทบาทสมมติจะกระทำซ้ำใหม่จนกว่าจะเป็นที่พอใจ

สำหรับในประเทศไทย ทิศนา ขัมมณี (2546: 41) กล่าวไว้ว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติ และบทบาทสมมติขึ้นมาให้นักเรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น และถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ การแสดงบทบาทสมมตินับว่าเป็นวิธีการฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

วิธีหนึ่ง เพราะในสถานการณ์และบทบาทที่สมมติขึ้นมาให้คล้ายคลึงกับสิ่งที่เป็จริงนั้น มักจะมี ปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ ผ่งมาด้วย การที่ให้ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ โดยที่ไม่ ต้องฝึกหรือเตรียมตัวมาก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติ โดยที่ไม่รู้ว่าคนอื่นจะมี ปฏิกริยาตอบโต้อย่างไรนั้น นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทาง แก้ปัญหาตัดสินใจอย่างธรรมชาติ

นอกจากนี้ จรูญ คุณมี (2530: 161) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและ วิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียนเป็นการ แก้ปัญหาและการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เพราะในการสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นมาให้คล้ายคลึงกับสิ่งที่ เป็จริง มักมีปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ ผ่งมาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2536: 82-83) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทสมมติว่า เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะและความเข้าใจ อย่างลึกซึ้ง ในขอบเขตความสัมพันธ์ของบุคคล โดยการแสดงออกมาในสถานการณ์ซึ่งมีความ คล้ายคลึงกับปัญหาของชีวิตจริง โดยใช้บทบาทสมมติในสถานการณ์และเป็นกระบวนการสื่อสารใน สถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับความเป็นจริง

จากความหมายของการแสดงบทบาทสมมติดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพอสรุปได้ว่า การ แสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมการสอนอย่างหนึ่งที่ได้เด็กออกมาแสดงท่าทางเป็นบุคคลต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่สมมติขึ้น โดยไม่มีการข้อมล่งหน้า เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่ เรียนเป็นการให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าจะเป็นธรรมชาติและถือเอาการแสดงออกทั้งด้าน ความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ เป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ ประสบกับสถานการณ์จริง ในสภาพของการสมมติขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่ จะปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่าง ๆ

จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ

ทิตนา แชมมณี (2546: 42-43) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่าง หนึ่งที่จะช่วยให้การสอนได้มาก ครูสามารถนำบทบาทสมมติไปช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้าน ต่าง ๆ หลายด้านดังนี้ คือ

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจว่าพฤติกรรมทุกพฤติกรรมมีสาเหตุ การที่ให้ผู้เรียนได้แสดง บทบาทต่าง ๆ ที่ถูกจำกัดอยู่ในสภาพการณ์ต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจสาเหตุต่าง ๆ ที่ผลักดันให้ คนต้องแสดงพฤติกรรมใด ๆ ออกไป ความเข้าใจนี้จะช่วยให้ผู้เรียนไม่ด่วนตัดสินใจอะไรง่าย ๆ ก่อนที่จะพิจารณาถึงสาเหตุ นอกจากนั้นยังจะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวทางในการแก้ปัญหาให้ตรงจุด อีกด้วย

2. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การที่ให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทของ ผู้อื่น จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ว่า ผู้อื่นมีความคิดและความรู้สึกอย่างไร ความเข้าใจนี้จะ ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

3. ช่วยลดความรู้สึกถึงเครียดของผู้เรียน ในบางครั้งผู้เรียนอาจจะมีความรู้สึกเกร็งแรงในใจหลายประการที่ไม่สามารถจะแสดงออกได้ ครูอาจใช้บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนระบายความรู้สึกนั้น ๆ ออกมา เป็นการช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของผู้เรียนลงได้บ้าง

4. ช่วยให้ครูเรียนรู้ความต้องการของผู้เรียน ในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถจะบอกความต้องการของตนออกมาได้ ครูอาจจะจัดบทบาทสมมติให้ผู้เรียนได้แสดง ซึ่งผู้เรียนอาจจะเปิดเผยความต้องการของตนออกมาโดยไม่รู้ตัว

5. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจตนเอง และเรียนรู้เกี่ยวกับผู้อื่น โดยใช้บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น และพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง สิ่งนี้นับว่าเป็นพื้นฐานของความเจริญงอกงามทางจิตใจ อันจะช่วยให้บุคคลนั้นดำรงชีพอยู่อย่างปกติสุข และสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสสำรวจค่านิยมของตน และหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตของตน ในขณะที่ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติอยู่นั้น ผู้เรียนจะมีพฤติกรรมการตัดสินใจที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมของตน การที่มีโอกาสได้แสดง อภิปราย และวิเคราะห์ค่านิยมเหล่านั้น จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น

7. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามัคคีในกลุ่มให้ดีขึ้น ในการทำงานร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มมักจะมีปัญหาขัดแย้งกันอยู่เนือง ๆ ความขัดแย้งนี้ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันและเกิดความแตกแยกกันในหมู่คณะ วิธีการบทบาทสมมตินี้สามารถนำมาใช้ ทำให้คนในกลุ่มเกิดความเข้าใจกัน และมีความสามัคคีปรองดองกัน

8. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดังนั้น การเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมในสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็น บทบาทสมมติจะช่วยให้การเรียนรู้นี้เป็นจริงและสนุกสนานยิ่งขึ้น

9. ช่วยให้ผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ บทบาทสมมติแทบทุกบทบาทมักจะมียุทธศาสตร์ที่มีความขัดแย้งแฝงอยู่ ผู้แสดงจะต้องมีวิจารณญาณและไหวพริบในการแก้ปัญหา จึงนับว่าวิธีการนี้ช่วยฝึกเรื่องการแก้ปัญหา และการตัดสินใจได้อย่างดี

10. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และฝึกการปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในหลาย ๆ บทบาท เพราะคน ๆ หนึ่งมักจะหลายบทบาทในชีวิตจริง เช่น เป็นพี่ เป็นลูก เป็นหลาน เป็นนักเรียน เป็นหัวหน้าชั้น เป็นต้น ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกฝนบทบาทต่างๆ เพื่อค้นหาพฤติกรรมที่ถูกต้อง

11. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน “รู้สึก คิด กระทำ” โดยปกติเมื่อผู้เรียนเผชิญปัญหา ก็จะเกิด “รู้สึก” แล้วจะ “กระทำ” ไปตามความรู้สึกนั้นทันทีแล้วจึงจะหวนกลับมา “คิด” หาวิธีที่ดีกว่า จึงเท่ากับขั้นตอน “รู้สึก กระทำ คิด” แต่การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยเปลี่ยนให้ผู้เรียนทำตามขั้นตอนที่ดีกว่าคือ “รู้สึก คิด กระทำ” แทน

ส่วนหมก สัตยธรรม (2534: 52) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติจะทำให้การเรียนรู้สนุกสนานมีชีวิตชีวามากขึ้น ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงคุณลักษณะเด่น ๆ ในด้านต่าง ๆ

ออกมา เช่น การพูดเก่ง การแสดงบทบาทเหมาะสม ไหวพริบในการแสดง นอกจากนี้ ชูศรี สนิทประชากร (2525: 14–15) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องชัดเจน เพราะเรื่องนั้น ๆ จะเป็นเรื่องสมมติจากเรื่องจริง ๆ ซึ่งจะเป็นการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะนำไปปฏิบัติในสภาพจริงด้วย เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก มีการอภิปราย และวิเคราะห์ เรื่องราวนั้น ๆ เป็นประโยชน์ในการฝึกให้เด็กรู้จักแก้ปัญหา ตัดสินใจและสามารถนำการแก้ปัญหา ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติดังกล่าว พอสรุปได้ว่าการแสดง บทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ถึงสาเหตุของพฤติกรรม ทำให้นักเรียน เข้าใจความรู้สึกของตนเองมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองไปในทางที่ดี ตลอดจนเรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น โดยที่นักเรียนจะมีโอกาสทดลองฝึกการปฏิบัติตนใน สังคมหลาย ๆ บทบาท เพื่อปรับพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ความสัมพันธ์ในกลุ่ม เพื่อนดีขึ้น เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ขั้นตอนในการใช้การแสดงบทบาทสมมติ

ทิตินา แชมมณี (2546: 44 – 47) กล่าวว่า กระบวนการในการใช้บทบาทสมมติไว้ว่า ไม่ ว่าจะเป็นการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทเตรียมไว้หรือแบบไม่มีบทเตรียมไว้ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เป็นขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ในขั้นนี้ครูจะต้องวิเคราะห์แยกแยะ สถานการณ์ออกมาให้ได้ว่า อะไรคือปัญหา หรือจุดที่ต้องการชี้ให้ผู้เรียนเห็นและเรียนเพื่อความ เข้าใจและกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

2. การกำหนดสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครู จะต้องกำหนดสถานการณ์สมมติที่ง่ายและชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมติที่จะให้ผู้เรียน แสดงบทบาทสมมติที่เขียนขึ้นนี้ ควรจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบกับปัญหาและข้อขัดแย้ง เพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหาและตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

1. การนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง การนำผู้เรียนให้ไปสู่เรื่องที่ศึกษาหรือปูพื้นเรียนมี ความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน ในขั้นนี้ ครูอาจจะเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติให้ผู้เรียน ฟัง การนำเข้าสู่บทเรียนนี้จะไปมากนักน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและสถานการณ์ ที่ตั้งไว้

2. การเลือกตัวผู้แสดง การเลือกตัวผู้แสดงอาจเป็นได้ใน 2 ลักษณะ คือ อาจจะเลือก ตัวผู้แสดงที่มีลักษณะใกล้เคียง และลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะของบทบาทที่มอบหมายให้ก็ได้ ในกรณีแรก การแสดงจะช่วยให้กลุ่มเข้าใจปัญหาได้ดีเพราะการแสดงเป็นไปโดยไม่เคอะเขินในกรณี หลัง การแสดงจะช่วยให้ผู้แสดงและผู้ชมได้เข้าใจถึงบทบาทของผู้ที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ดังนั้น การเลือกตัวผู้แสดงจึงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการแสดงและการสอนเป็นสำคัญ

3. การจัดฉากแสดง การจัดฉากนั้นเป็นการจัดฉากแบบสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นดูใกล้เคียงกับความเป็นจริงขึ้น การจัดฉากอาจจะเป็นไปในลักษณะแบบง่าย ๆ โดยให้เลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียว ไปจนถึงการจัดฉากแบบหรูหรา

4. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ การใช้บทบาทสมมติในการเรียนนั้นช่วยให้การเรียนรู้สนุกสนานมีชีวิตชีวาที่จริง แต่ครูจะต้องไม่ลืมว่า การเรียนรู้ไม่ใช่เพื่อสนุกอย่างเดียว ครูควรช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ ดังนั้นการเตรียมผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นไม่เช่นนั้น การอภิปราย และวิเคราะห์หลังการแสดงนั้นจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

5. การเตรียมความพร้อมก่อนแสดง การที่เรียนจะแสดงบทบาทสมมติให้เป็นไปอย่างธรรมชาติได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้แสดง ถ้าผู้แสดงมีความสบายใจ การแสดงจะเป็นไปอย่างธรรมชาติ ดังนั้นครูจำเป็นต้องช่วยขจัดความตื่นเต้นประหม่าและความวิตกกังวลของผู้แสดงออกไปด้วยวิธีต่าง ๆ

6. การแสดง เมื่อผู้แสดงและผู้ชมพร้อมแล้ว ผู้แสดงก็เริ่มแสดงได้ การแสดงนี้ควรให้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดกลางคัน นอกจากในกรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครูหรือผู้กำกับการแสดงอาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

7. การตัดบท เมื่อผู้แสดงได้แสดงไปเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ครูหรือผู้กำกับการแสดงควรตัดบท หรือหยุดการแสดง ไม่ค่อยปล่อยให้การแสดงเยิ่นเย้อไป จะทำให้เสียเวลาและผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การตัดบทจะทำได้ในกรณีต่อไปนี้

7.1 เมื่อมีการแสดงนั้นได้ให้ข้อมูลเพียงพอแก่กลุ่มที่จะนำมาวิเคราะห์และอภิปราย

7.2 กลุ่มพอจะเอาได้ว่าเรื่องราวจะเป็นอย่างไรถ้าจะมีการแสดงต่อไป

7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้เพราะเกิดความเข้าใจผิดบางประการ

7.4 การแสดงจบเรื่อง

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

การวิเคราะห์การแสดงมักจะเป็นไปในรูปการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้แสดง ผู้ชม หรือผู้สังเกตการณ์ การอภิปรายจะเป็นไปในรูปใดนั้นมักจะขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจจะมีการให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความรู้สึก และเสนอความเห็นก่อน แล้วจึงให้ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น การอภิปรายนี้จะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา และที่เหตุผลของการแสดงออกและพฤติกรรมที่แสดงออกมาโดยปกติการอภิปรายจะไม่มุ่งถึงว่าใครแสดงดีไม่ดียังไง นอกจากวัตถุประสงค์ของการแสดง คือการฝึกทักษะการแสดง การเรียนรู้ทั้งหลายจะอยู่ตรงขั้นนี้สำคัญ ครูจะต้องช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและหาคำตอบ โดยอาจใช้วิธีการตั้งคำถามช่วย

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดงแล้ว กลุ่มอาจจะเสนอแนะแนวความคิดใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา หรือตัดสินใจ หรือถ้าหากการแสดงครั้งแรกยังได้ผลไม่เป็นที่พอใจ ครู

อาจจะให้มีการแสดงซ้ำ หรือเพิ่มเติมก็ได้ เพื่อดูผลอีกครั้งหนึ่ง หากการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็น ครูจะสามารถข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

หลังจากอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้ว ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายต่างๆ ไป ซึ่งโดยมากจะเป็นการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะหาข้อสรุปหรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้อย่างดี

จากหลักและขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติ สามารถสรุปได้ว่า การใช้บทบาทสมมติ มี 2 วิธี คือ การเตรียมบทไว้ล่วงหน้า และการไม่ได้เตรียมบทไว้ล่วงหน้า โดยมีขั้นตอนใหญ่ๆ ในการอภิปรายแสดงบทบาทสมมติ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นแสดง ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ขั้นแสดงเพิ่มเติม ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป ในการใช้บทบาทสมมตินี้ครูจะต้องกำหนดขอบเขตของปัญหา สถานการณ์สมมติ และบทบาทสมมติ ครูต้องอธิบายบทบาทที่นักเรียนจะต้องแสดงว่าทำอะไรจึงจะเหมาะสม ส่วนผู้สังเกตการณ์นั้นครูต้องช่วยให้รู้จักสังเกตวิเคราะห์เหตุการณ์ เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในการอภิปรายและวิเคราะห์หลังการแสดง

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้ล่วงหน้า โดยขั้นตอนในการบทบาทสมมติครบทุกขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นแสดง ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย ผลการแสดง ขั้นแสดงเพิ่มเติม ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

งานวิจัยในประเทศ

ดุษฎี ทรัพย์ปรุง (2535: 54) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของนักเรียน โดยได้ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน กลุ่มควบคุม 15 คน ผลการทดลองปรากฏว่าการสอนโดยใช้บทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานมากกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสุวรรณ ตรีขัน (2530: 42-46) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน ผลการศึกษพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้การแสดงบทบาทสมมติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531: 47) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

คลอร์ และเบรย์ (Clore ; Bray. 1978: 156) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเด็ก โดยใช้หุ่นจำลองและการแสดงบทบาทสมมติกลุ่มตัวอย่างเป็น

นักเรียนชายระดับ 3 จำนวน 62 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาสองแห่ง มีนิทานทั้งหมดสี่เรื่อง เลือกมาใช้หนึ่งเรื่อง โดยให้นักเรียนแสดงอุปนิสัยท่าทางให้เหมือนกับตัวละครในนิทานนั้น เมื่อเรียนจบแล้ววัดทัศนคติทันที พบว่า เด็กชายเหล่านั้นมีทัศนคติที่ดีต่อสัตว์ และหลังจากนั้นอีก 6 สัปดาห์ วัดอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่า ทัศนคติของเด็กชายทั้งสองโรงเรียนมีความมั่นคง เด็กชายที่เคยล่าสัตว์ก็เลิกล่าสัตว์โดยแน่นอน ผลการศึกษานี้แสดงว่ามีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและทัศนคติที่มั่นคงของเด็กได้ดี เช่นเดียวกับ วากเนอร์ (Wagner, 1978: 56) ซึ่งศึกษาผลของการใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชน กับนักเรียนอายุ 8 ถึง 9 ปี โดยให้แสดงบทบาทของอินเดียนแดงที่แสดงความรู้สึกในการถูกรุกราน ที่อยู่ เป็นการเน้นคุณค่าของการติดต่อสื่อสาร แสดงท่าทางโดยไม่ใช้คำพูด ผลการศึกษพบว่า นักเรียนมีความเข้าใจและประทับใจในเรื่องที่แสดงมาก เกิดความรู้สึกสงสารและเห็นใจอินเดียนแดง และในปีเดียวกัน เกลเลอร์ (Geller, 1978: 219–235) ได้ศึกษาการใช้สถานการณ์จำลองมาแสดงบทบาทสมมติเพื่อปลูกฝังการเชื่อฟัง ทดลองกับนักเรียนจำนวน 91 คน โดยใช้วิดีโอเทปเข้าช่วยในการแสดงบทบาทสมมติ ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่ใช้การแสดงบทบาทสมมติจากสถานการณ์จำลองนั้นมีความเชื่อฟังเพิ่มมากขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการที่สามารถช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ไปในทางที่ดีขึ้น เช่น การปรับตัว ความเอื้อเฟื้อ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกตัญญูกตเวที แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อีกทั้งช่วยให้เด็กมีมโนภาพแห่งตนสูงขึ้น ซึ่งทำให้เด็กมองเห็นคุณค่าของตนเอง นอกจากนี้จากการแสดงบทบาทสมมติมีส่วนช่วยในการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น และช่วยให้ครูเข้าใจเด็กได้ดีขึ้น

4.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรณีตัวอย่าง

ความหมายของกรณีตัวอย่าง

ทิตนา แชมมณี (2546: 202) ให้ความหมายของกรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ นำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2542: 33) กล่าวถึงกรณีตัวอย่างว่าเป็นสื่อการสอนที่สร้างขึ้นง่าย มีสาระ น่าสนใจ ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการ

สอนในการพัฒนาคุณลักษณะทางจริยธรรมมาก ครูสามารถสร้างกรณีตัวอย่างได้หลายรูปแบบหลายประเภท โดยการเชื่อมโยงเอาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมสิ่งแวดล้อม ชีวิตประจำวันที่น่าสนใจ ชวนติดตาม และยังหาข้อสรุปที่เด่นชัดไม่ได้มาปรับปรุงให้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนอย่างมีกระบวนการและขั้นตอนที่เหมาะสม นักเรียนจะได้ฝึกฝนกับการเผชิญเรื่องราวปัญหาที่เกิดขึ้นของบุคคลหลายประเภท หลายเหตุการณ์ในรูปแบบของกิจกรรมการสอนที่นำหลักกระบวนการกลุ่มมาใช้ นักเรียนจะได้ฝึกฝนกับการคิดวิเคราะห์ แยกแยะประเด็นปัญหา มีความคิดเห็นของตนเองเกิดขึ้น รู้จักประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ และตัดสินใจได้อย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผล นอกจากนี้นักเรียนยังได้แลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ ความรู้สึก เจตคติของตนเองต่อผู้อื่นด้วย ได้พัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ การทำงานกลุ่ม การอภิปรายกลุ่มย่อยและมติของกลุ่ม

แนวทางการสร้างกรณีตัวอย่างและการเรียนการสอน

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2542: 33-35) ได้ให้แนวทางการสร้างกรณีตัวอย่างและการเรียนการสอนดังนี้

แนวทางการสร้างกรณีตัวอย่าง ได้แก่

1. ข้อกำหนดให้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง หรือมีส่วนใกล้เคียงกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคม
2. เรื่องที่สร้างต้องเป็นเรื่องที่ยังหาข้อยุติ หรือข้อสรุปไม่ได้ มีประเด็นที่ต้องใช้ความคิดเห็นของบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย ทางเลือกของคำตอบมีหลายแนวและเปิดกว้าง
3. สอดคล้องกับเนื้อหาทางจริยธรรมเหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของนักเรียน
4. ปรับเป็นกิจกรรมที่แสดงออกและเคลื่อนไหว
5. มีสาระน่าสนใจ สนุกสนาน แทรกข้อคิดเห็นเป็นประโยชน์
6. มีคำถามหรือประเด็นที่ใช้ในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

แนวทางการจัดการเรียนการสอนกับกรณีตัวอย่าง ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแยกแยะหัวข้อหน้าคุณธรรมที่ต้องการสอน เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง การดำเนินความคิดรวบยอด และศึกษาเพิ่มเติมคุณธรรมที่ช่วยเสริมคุณธรรมที่ต้องการเน้น
2. คัดเลือกข่าว เรื่องราว ตัวอย่างเหตุการณ์ที่สอดคล้อง และเหมาะสมกับ คุณธรรมที่สอน ปรับให้เข้ากับวัย ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมของผู้เรียน
3. กำหนดขั้นตอนและรายละเอียดของการนำไปใช้ จุดมุ่งหมายลำดับขั้นตอนของการแสดงออก จำนวนกลุ่ม และนักเรียนในแต่ละกลุ่ม สถานที่ เวลาที่ใช้ บทบาทของนักเรียนบางคน และทั้งหมด สื่อประกอบการสอนประเด็นที่ใช้อภิปรายแสดงความคิดเห็นตัวอย่าง ข้อมูลเพิ่มเติมปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ แนวทางแก้ไข ฯลฯ
4. การนำไปใช้ในชั้นเรียน เตรียมห้องเรียนและบรรยากาศให้เหมาะสมกับกรณีตัวอย่าง การอธิบาย การแบ่งกลุ่ม ขัดถกถลง หรือกติกาที่นำมาใช้ การมอบหมายงานให้ศึกษา และให้ศึกษากรณีตัวอย่างด้วยตนเอง มีการอภิปรายกลุ่มย่อย เสนอความคิดเห็น การซักถาม การเพิ่มเติม

ข้อมูล ตัวอย่างต่างๆ การกำหนดผู้แสดงบทบาทสมมติ การตอบปัญหาหรือประเด็นพร้อมเหตุผล ท้ายกรณีตัวอย่างที่กำหนดให้

5. การเพิ่มเนื้อหา เอกสารเสริมประสบการณ์ แบบประเมินผลตนเอง หรือกลุ่มเกี่ยวกับ คุณธรรมที่ต้องการสอนแนวสรุปและประเด็นที่นักเรียนควรทราบ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในสิ่งที่ เรียนรู้ความขัดแย้งลดน้อยลง ครูต้องจัดทำแนวสรุปและตั้งคำถามนำ เพื่อให้นักเรียนสรุปแนวคิด สำคัญของคุณธรรมได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่

ลักษณะและประเภทของกรณีตัวอย่าง สามารถจัดทำได้จากข่าวหนังสือพิมพ์ เหตุการณ์ เรื่องสั้น การเล่าเรื่อง รูปภาพ บทสนทนาหรือคำพูด

ข้อควรพิจารณาในการใช้กรณีตัวอย่าง

1. การสร้างกรณีตัวอย่างไม่ควรเป็นเรื่องเฉพาะของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในชั้นเรียน ควร หลีกเลี่ยงการนำมาใช้โดยตรง แต่ควรดัดแปลงให้กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างใกล้เคียงที่สุด เท่านั้น

2. ครูต้องพยายามคลี่คลายความคิดเห็น ขัดแย้งที่แตกต่างกันของนักเรียนได้ โดยยึด แนวข้อสรุปที่ได้จากข้อตกลงของความคิดเห็นของกลุ่มคุณธรรมที่ต้องการเน้น และความคิด รวบยอดของการเป็นแกนสำคัญที่นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งหมด

3. ควรนำกิจกรรม หรือสื่อการสอนบางประเภทเข้าช่วยในการสอนบางครั้ง เช่น กิจกรรม บทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง เป็นต้น

4. จุดประสงค์สำคัญของกรณีตัวอย่างควรมุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักสร้างความคิดเห็นของ ตนเองให้เกิดขึ้น มีความเชื่อมั่นและกล้าแสดงออกอย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผล การสร้างกฎเกณฑ์ ของกลุ่ม การรู้จักเคารพมติหรือผลการตัดสินใจของกลุ่มร่วมกัน

5. ต้องมีเทคนิคเชื่อมโยงกรณีตัวอย่างที่นำมาใช้ให้สัมพันธ์กับสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้ อย่างสอดคล้องและกลมกลืนกัน เพื่อประโยชน์ในการหาแนวทางและข้อเสนอแนะแก่นักเรียนที่มี ข้อบกพร่องทางความประพฤติอยู่

งานวิจัยเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง

งานวิจัยในประเทศ

ชูศักดิ์ สิงห์อุตร (2532: 72-73) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรม ทางการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง กับการสอนตามคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เพราะการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างเป็น วิธีการสอน ซึ่งนำเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ มาดัดแปลงให้เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนฝึกการ แก้ปัญหาและร่วมกิจกรรมกลุ่มระดมพลังสมองในการวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียน มีความอยากรู้อยาก เห็น จึงเกิดความเข้าใจและมีอิสระในการคิดด้วย

จารุวรรณ เพ็ญสุข (2533 : 71-72) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีม ที่จัดกิจกรรมด้วยการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พัชรินทร์ ธารีรัฐการพ์ (2535: 82-83) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัจฉิมา จินวลา (2535: 64-67) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบของกิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสือ้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกรณีตัวอย่าง มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากรณีตัวอย่างสามารถนำมาใช้พัฒนาความรับผิดชอบต่อโรงเรียนได้

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง สรุปได้ว่า การใช้กรณีตัวอย่างเป็นวิธีที่สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้ อาทิเช่น ความสนใจในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มนุษย์สัมพันธ์ การทำงานเป็นกลุ่ม รวมทั้งความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงขึ้น การใช้กรณีตัวอย่างช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการตัดสินใจ การให้เหตุผล การแก้ปัญหาโดยการร่วมกันอภิปรายกับเพื่อนและครู ดังนั้น การใช้กรณีตัวอย่างน่าจะพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีได้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ประกอบด้วยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดเมธังกราวาส อ.เมือง จ.แพร่ จำนวน 779 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ประกอบด้วยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดเมธังกราวาส อ.เมือง จ.แพร่ จำนวนชั้นละ 35 คน รวมเป็น 105 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยสำรวจจนนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดเมธังกราวาส อ.เมือง จ.แพร่ ทั้งหมดประกอบด้วยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 779 คน

2. ผู้วิจัยสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากหมายเลขห้องเรียน ดังนี้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ห้อง 1/5 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ห้อง 2/5 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ห้อง 3/2 รวมจำนวน 105 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

1. แบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1
2. โปรแกรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นปีที่ 1

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นปีที่ 1 โดยมีลำดับขั้นในการสร้าง ดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นปีที่ 1 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบและขอบเขตของเนื้อหาในสร้างแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นปีที่ 1

1.2 ผู้วิจัยกำหนดนิยามปฏิบัติการและความมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อพัฒนาข้อคำถามในแบบวัดให้ครอบคลุมตามนิยามปฏิบัติการและความมุ่งหมายของการวิจัย

1.3 ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมในด้านความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นปีที่ 1 โดยการสัมภาษณ์และทำแบบสอบถามนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และ อาจารย์ผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 1

1.4 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 30 ข้อ จำแนกเป็นลักษณะความสามัคคีในชั้นเรียน 15 ข้อ ลักษณะความสามัคคีในโรงเรียน 15 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์คือ ผศ.ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องให้ครอบคลุมเนื้อหา และความถูกต้อง

1.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านคือ อ.ไพศาล อ้นประเสริฐ อ.มณฑิรา จารุเพ็ง และ อ.จินดา ทุงกาวิ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแบบสอบถามความสามัคคีนักเรียนช่วงชั้นปีที่ 1 ให้ถูกต้องในข้อคำถาม และนิยามปฏิบัติการ ตลอดจนภาษาที่ใช้แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.6 ผู้วิจัยเลือกข้อสอบแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา คือ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า หรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป เป็นตัวแทนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในข้อนั้นแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขด้านภาษาในคำถามและตัวเลือก ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.7 เลือกแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ข้อที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา คือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขในเรื่องความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ข้อความให้กระชับและแก้ไขความซ้ำซ้อนของข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิได้แบบสอบถามจำนวน 30 ข้อ มีค่า IOC ระหว่าง 0.6 - 1

1.8 นำแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนวัดเมธังกราวาส อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ห้อง 1/1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ห้อง 2/1 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ห้อง 3/5 เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก ได้ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.26 ถึง 0.93 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับได้ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.83

ตัวอย่างแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิด ความรู้สึก หรือนักเรียนเคยปฏิบัติ

	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
01	ความสามัคคีในชั้นเรียน					
02	นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายที่จะต้องทำงานกลุ่ม					
03	นักเรียนเต็มใจทำงานกลุ่มที่ครูจัดกลุ่มให้					
04	นักเรียนไม่เคยโกรธเพื่อน เมื่อเพื่อนในกลุ่มทำงานผิดพลาด					
05	นักเรียนไม่เต็มใจเก็บขยะโดยที่ข้าพเจ้าไม่ได้ทิ้ง					
06	นักเรียนยินดีที่จะทำความสะอาดชั้นเรียน					

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนจากแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับข้อความว่าเป็นจริงมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับข้อความว่าเป็นจริง
- ระดับ 3 หมายถึง นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับข้อความว่าเป็นจริงปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับข้อความว่าเป็นจริงน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับข้อความว่าเป็นจริงน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลผล

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความเชิงบวกนักเรียนที่ตอบจริงมากที่สุดให้ 5 คะแนน เป็นจริงให้ 4 คะแนน เป็นจริงปานกลางให้ 3 คะแนน เป็นจริงน้อยให้ 2 คะแนน และเป็นจริงน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความเชิงลบนักเรียนที่ตอบจริงมากที่สุดให้ 1 คะแนน เป็นจริงให้ 2 คะแนน เป็นจริงปานกลางให้ 3 คะแนน เป็นจริงน้อยให้ 4 คะแนน และเป็นจริงน้อยที่สุดให้ 5 คะแนน

เกณฑ์ในการจัดระดับความสามัคคี

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง นักเรียนมีความสามัคคีระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง นักเรียนมีความสามัคคีระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง นักเรียนมีความสามัคคีระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง นักเรียนมีความสามัคคีระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง นักเรียนมีความสามัคคีระดับน้อยที่สุด

2. โปรแกรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคีเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างคู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

2.1.2 ผู้วิจัยศึกษาความหมาย คำจำกัดความ และลักษณะของความสามัคคีจากเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะในแต่ละด้านประกอบด้วย

2.1.2.1 ความสามัคคีในชั้นเรียน ได้แก่ ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน

2.1.2.2 ความสามัคคีในโรงเรียน ได้แก่ ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน

2.1.3 กำหนดหัวข้อเรื่องที่จะพัฒนาให้ครอบคลุมด้านความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งมีดังนี้

ความสามัคคีในชั้นเรียน ได้แก่

ครั้งที่ 1 ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน ใช้เวลา 45 นาที

ครั้งที่ 2 มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน ใช้เวลา 45 นาที

ครั้งที่ 3 ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและ
ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน ใช้เวลา 45 นาที

ความสามัคคีในโรงเรียน ได้แก่

ครั้งที่ 4 ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน ใช้เวลา 45 นาที

ครั้งที่ 5 ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ
ของโรงเรียน ใช้เวลา 45 นาที

ครั้งที่ 6 ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน ใช้เวลา 45 นาที

2.1.4 สร้างกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ให้สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมาย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และนิยามศัพท์เฉพาะโดยใช้เทคนิคเกม นิทาน กรณีตัวอย่าง และ บทบาทสมมติ โดยมีรายละเอียดของ กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นปีที่ 1 แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรมเพื่อใช้ก่อนและหลังพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นปีที่ 1 แบบ ประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นปีที่ 1 แต่ละกิจกรรมมีหัวข้อดังนี้

1. ชื่อกิจกรรม
2. เวลา
3. จุดมุ่งหมาย
4. เทคนิค
5. สื่อการสอน
6. กระบวนการ ประกอบด้วย
 - 6.1 ขั้นนำ
 - 6.2 ขั้นดำเนินการ
 - 6.3 ขั้นสรุป
 - 6.4 ขั้นประเมินผล
7. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม
8. แบบประเมินกิจกรรม

2.1.5 นำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ ตรวจสอบกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีให้สอดคล้องกับเรื่องที่จะพัฒนา จุดมุ่งหมาย แนวทางการจัดกิจกรรม เนื้อหาและวิธีการ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.1.6 นำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนวัดเมธังกราวาส อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ได้แก่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ห้อง 1/1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ห้อง 2/1 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ห้อง 3/5 เพื่อหาสิ่งที่ควรปรับปรุง แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

ลักษณะแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

แบบฝึกหัดในกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มีจำนวน 6 แบบฝึกหัด แต่ละแบบฝึกหัดมี 5 ข้อ ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังการดำเนินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ในแต่ละกิจกรรม

ตัวอย่างแบบฝึกหัดในท้ายกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

แบบฝึกหัดเรื่องร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ทับบนตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

01. ครูให้นักเรียนชั้น ป.1-ป.3 ทุกคนมาทำความสะอาดโรงเรียนในวันแม่แห่งชาติซึ่งเป็นวันหยุด นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. มาช่วยทำความสะอาดโรงเรียน
 - ข. มาช่วยแต่หลังจากดูการ์ตูนจบแล้ว
 - ค. ไม่มาเพราะมีคนช่วยทำความสะอาดหลายคนแล้ว
 - ง. ไม่มาเพราะเป็นวันหยุด
02. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันแล้วช่วยกันประดิษฐ์สิ่งของตามที่ในกลุ่มจะตกลงกัน นักเรียนเสนอจะทำการอบรูป แต่เพื่อนในกลุ่มจะทำกล่องใส่ดินสอ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ไม่ยอมรับเพื่อนและยืนยันจะทำการอบรูป
 - ข. ทำกล่องใส่ดินสอยอมรับเสียงส่วนใหญ่ของเพื่อน
 - ค. สั่งให้เพื่อนทำการอบรูปดีกว่าการทำกล่องใส่ดินสอ
 - ง. ทำกล่องใส่ดินสอก็ได้แต่ไม่ช่วยทำเพราะอยากทำการอบรูปมากกว่า

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนจากการทำแบบฝึกหัดของนักเรียนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มีดังนี้

คำตอบถูกให้	1 คะแนน
คำตอบผิดให้	0 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล

เกณฑ์การแปลผลจากคะแนนแบบฝึกหัดของนักเรียนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มีดังนี้

คะแนน

การแปลผล

4-5	หมายถึง นักเรียนมีความเข้าใจในความสามัคคีในระดับมาก
2-3	หมายถึง นักเรียนมีความเข้าใจในความสามัคคีในระดับปานกลาง
0-1	หมายถึง นักเรียนมีความเข้าใจในความสามัคคีในระดับน้อย

2.2 แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินกิจกรรม และการประเมินสื่อการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

2.2.2 ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 6 ชุด แต่ละชุดมี 12 ข้อ โดยยึดหลักในการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ของเอกชน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสำนักวิชามาตรฐานการศึกษา สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 8-9) และยึดเนื้อหาในกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี เพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 ในแต่ละกิจกรรม

2.2.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่สร้างขึ้นจำนวน 6 ชุด แต่ละชุดมี 12 ข้อ ให้ผศ.ดร.นันทนา วงษ์อินทร์แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คืออ.ไพศาล อันประเสริฐ อ.มณฑิรา จารุเพ็ง และ อ.จินดา พุกกาวิ ตรวจสอบข้อคำถามที่สร้างขึ้น ทั้งด้านเนื้อหาและภาษาให้สอดคล้องกับเนื้อหาในกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 เพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ในแต่ละกิจกรรม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ลักษณะของแบบประเมินกิจกรรมความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 เป็นข้อความเกี่ยวกับเรื่องที่จะพัฒนาเรื่องที่จะพัฒนา วัตถุประสงค์ สำคัญ สำคัญ สำคัญ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ การสอน และการวัดและการประเมินผล เพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 ในแต่ละกิจกรรม โดยมี 6 ชุด แต่ละชุดมี 12 ข้อ ให้นักเรียนทำแบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ในแต่ละกิจกรรม

ตัวอย่างแบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1
แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1
เรื่องมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย/ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	การสอนกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามัคคี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
01.	หลังทำกิจกรรมนักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน					
02.	เนื้อหาในกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับการพัฒนาให้นักเรียนให้มีความรักต่อกันกับเพื่อน					
03.	ข้อความในใบความรู้ ใบบาง อ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					
04.	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรมมีความน่าสนใจ มีความหลากหลาย					
05.	เวลาที่ใช้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา					

เกณฑ์การประเมินผล

เกณฑ์การแปลผลแบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยกับการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยกับการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยกับกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ
นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยกับกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ
นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยกับกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของ
นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ในระดับน้อยที่สุด

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง

ดำเนินการทดลองโดยใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 18 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที เป็นเวลา 6 วัน ผู้วิจัยทำการทดลองทุกวัน วันละ 3 ครั้ง โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/5 ทำการทดลองเวลา 10.00 น.-10.45 น. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/5 ทำการทดลองเวลา 9.00 น.-9.45 น. และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 ทำการทดลองเวลา 8.00 น.-8.45 น.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดเมธังกราวาส อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ พิจารณาขออนุญาต และให้ความร่วมมือในการนัดหมายวันเวลาในการดำเนินกิจกรรม การทดลองใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เตรียมสื่อการเรียนการสอน แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และวางแผนการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า

3. ผู้วิจัยนำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปดำเนินการใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนวัดเมธังกราวาส อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 90 คน ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการด้วยตัวเอง โดยการใช้การทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 60) ดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตาราง 2 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T_1	X	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

T ₁	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง
T ₂	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง
X	แทน	การใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

ผู้วิจัยนำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงแก้ไขจากการนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มาดำเนินการทดลองใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 18 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที เป็นเวลา 6 วัน ทำการทดลองทุกวัน วันละ 3 ครั้ง โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/5 ทำการทดลองเวลา 10.00 น.-10.45 น. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/5 ทำการทดลองเวลา 9.00 น.-9.45 น. และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 ทำการทดลองเวลา 8.00 น.-8.45 น. ซึ่งขั้นตอนในการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ดังนี้

1. ดำเนินการใช้แบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

2. ดำเนินการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/5 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นก่อนกิจกรรม ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน เพื่อให้ทราบว่ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามัคคีมากน้อยเพียงใด

2.2 ขั้นนำเข้าสู่อกิจกรรม ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสามัคคี

2.3 ขั้นกิจกรรม ผู้วิจัยชี้แจงนักเรียนเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติกิจกรรม และให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม

2.4 ขั้นสรุปกิจกรรม ผู้วิจัยร่วมสรุปกับนักเรียน เกี่ยวกับข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรม

2.5 ขั้นหลังกิจกรรม ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน เพื่อจะได้ทราบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามัคคี

2.6 ขั้นประเมินกิจกรรมผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบประเมินกิจกรรม เพื่อจะได้ทราบว่า นักเรียนเห็นด้วยกับการใช้กิจกรรมในคู่มือพัฒนาความสามัคคีช่วงชั้นปีที่ 1 อยู่ในระดับใด

3. เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการใช้กิจกรรม ดำเนินการใช้แบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่าง หลังใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามชุดเดิม

ตาราง 3 ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง

วัน / เดือน / ปี	เวลา	สถานที่	เรื่องที่จะพัฒนา	รายการทดลอง
วันที่ 30/1/49	10.00-10.45	ห้อง ป.1/5	ร่วมทำงานกลุ่มกับ	ร่วมมือร่วมใจ
	9.00-9.45	ห้อง ป.2/5	เพื่อน	สืจ่าชวยเราด้วย
	8.00-8.45	ห้อง ป.3/2		ช่วยกันสร้าง
วันที่ 31/1/49	10.00-10.45	ห้อง ป.1/5	มีความปรองดองกับ	รักกันไว้ดีกว่า
	9.00-9.45	ห้อง ป.2/5	กลุ่มเพื่อน	ร่วมแรงร่วมใจ
	8.00-8.45	ห้อง ป.3/2		สามัคคีคือพลัง
วันที่ 1/2/49	10.00-10.45	ห้อง ป.1/5	ร่วมมือในการรักษา	ห้องเรียนแห่งความสุข
			ความสะอาดและ	ห้องเรียนของเรา
	9.00-9.45	ห้อง ป.2/5	ความเป็นระเบียบ	ห้องเรียนน่าอยู่
วันที่ 2/2/49	8.00-8.45	ห้อง ป.3/2	เรียบร้อยของชั้น	เรียน
	10.00-10.45	ห้อง ป.1/5	ร่วมทำกิจกรรมที่	เราทำอะไรกันบ้าง
	9.00-9.45	ห้อง ป.2/5	โรงเรียน	ร่วมด้วยช่วยกัน
วันที่ 3/2/49	8.00-8.45	ห้อง ป.3/2		ช่วยกันคิดหน่อยสิ
	10.00-10.45	ห้อง ป.1/5	ร่วมมือในการปฏิบัติ	กฎกติกาพาสุข
	9.00-9.45	ห้อง ป.2/5	ตามกฎระเบียบของ	โรงเรียน
วันที่ 6/2/49	8.00-8.45	ห้อง ป.3/2	โรงเรียน	ร่วมคิดร่วมทำ
	10.00-10.45	ห้อง ป.1/5	ร่วมมือในการรักษา	โรงเรียนเราสวยด้วยมือ
			ทรัพย์สินสมบัติของ	เรา
	9.00-9.45	ห้อง ป.2/5	โรงเรียน	โรงเรียนแห่งความสุข
	8.00-8.45	ห้อง ป.3/2		โรงเรียนสดใสร่วมใจ
				พัฒนา

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การศึกษาหาประสิทธิภาพของกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 รวมทุกกิจกรรมและจำแนกรายกิจกรรมตามเกณฑ์มาตรฐาน 60/60 โดยใช้สูตรการคำนวณ ประสิทธิภาพจาก E_1/E_2

2. เปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมในระดับชั้นเดียวกัน โดยใช้สูตรการทดสอบค่า t (t-test for dependent samples)

3. เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โดยใช้สูตรการทดสอบค่า t (t-test for dependent samples)

4. วิเคราะห์แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/PC+ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 137) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 143) โดยใช้สูตรดังนี้

$$SD = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของคำถามแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โดยใช้สูตรดังนี้ (ณัฏฐพงษ์ เจริญทิพย์. 2542: 235)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ OC แทน ดัชนีความสอดคล้องของคำถาม
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2540: 85-86)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n แทน จำนวนข้อของแบบฝึกหัด
 $\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของค่าแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
 S^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

2.4 หาประสิทธิภาพกิจกรรมการพัฒนาความสามัคคี โดยใช้สูตรดังนี้ (เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. 2528 : 295)

สูตรที่ 1

$$E1 = \frac{\sum x}{n} \times 100$$

เมื่อ	E1	คือ	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในกิจกรรม คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัดก่อนการใช้ กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี
	$\sum x$	=	คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัด ก่อนการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี
	A	=	คะแนนเต็มของการทำแบบฝึกหัดก่อนการใช้ กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี
	n	=	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

สูตรที่ 2

			$E2 = \frac{\sum f}{B} \times 100$
เมื่อ	E2	คือ	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (พฤติกรรม ที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียน) หลังจากการใช้ กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี
	$\sum f$	=	คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำ แบบฝึกหัดหลังการใช้กิจกรรมพัฒนา ความสามัคคี
	B	=	คะแนนเต็มของการทำแบบฝึกหัดหลัง การใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี
	n	=	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี โดยใช้การทดสอบค่า t-test for dependent (ลัวัน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2540: 248) โดยใช้สูตรดังนี้

$$t = \frac{\sum d^2}{\sqrt{\frac{n \sum d^2 - (\sum d)^2}{n-1}}}$$

$$\text{เมื่อ } df = n-1$$

$$d = \text{ค่าความแตกต่างของคะแนนที่ได้จากการ
ทำแบบสอบถามความสามัคคีหลังจาก
การใช้และก่อนการใช้กิจกรรมพัฒนา
ความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1}$$

$$\sum d^2 = \text{ผลรวมของ } d \text{ แต่ละตัวยกกำลังสอง}$$

$$(\sum d)^2 = \text{ผลรวมของ } d \text{ ทั้งหมดยกกำลังสอง}$$

$$n = \text{จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง}$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์กิจกรรมจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมาย ดังต่อไปนี้

E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในกิจกรรมคิดเป็นร้อยละ จากการทำแบบฝึกหัดก่อนการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี
$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดก่อนการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี
A	แทน	คะแนนเต็มของการทำแบบฝึกหัดก่อนการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในกิจกรรมคิดเป็นร้อยละ จากการทำแบบฝึกหัดหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี
$\sum F$	แทน	คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี
B	แทน	คะแนนเต็มของการทำแบบฝึกหัดหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี
N	แทน	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤติการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญทางสถิติ
$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนจากการทำแบบฝึกหัด
$\sum D$	แทน	ผลรวมความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่ยกกำลังสอง
**	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 แต่ละชุด จำนวน 18 ชุด ตามเกณฑ์มาตรฐาน 60/60 โดยใช้สูตรการคำนวณประสิทธิภาพจาก E_1 / E_2
2. เปรียบเทียบคะแนนความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่ได้จากการทำแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกหัดกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี โดยใช้สูตรการทดสอบค่า t (t-test for dependent samples)
3. เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โดยใช้สูตรการทดสอบค่า t (t-test for dependent samples)
4. วิเคราะห์แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 แต่ละชุด จำนวน 18 ชุด และรวมทุกชุดของแต่ละระดับชั้น ซึ่งปรากฏผลดังแสดงในตาราง 1 , 2 และ 3

ตาราง 4 แสดงประสิทธิภาพของกิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 รวมทุกกิจกรรม และจำแนกรายกิจกรรม ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ($n = 35$)

ชื่อกิจกรรม	ΣX	A	E_1	ΣF	B	E_2	$E_1/E_2 \times 100$
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1							
1. ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน (ร่วมมือร่วมใจ)	121	5	69.14	145	5	82.86	83.45
2. มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน (รักกันไว้ดีกว่า)	113	5	64.57	148	5	84.57	76.35
3. ร่วมมือในการรักษาความสะอาด (ห้องเรียนแห่งความสุข)	117	5	66.86	164	5	93.71	71.34
4. ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน (เราทำอะไรกันบ้าง)	129	5	73.71	157	5	89.71	82.17

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	ΣX	A	E_1	ΣF	B	E_2	$E_1/E_2 \times 100$
5. ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (กฎกติกาพาสุข)	115	5	65.71	155	5	88.57	74.19
6. ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติ (โรงเรียนสวยด้วยมือเรา)	118	5	67.43	152	5	86.86	77.63
รวม	713	5	407.43	921	5	526.69	77.42

จากตาราง 4 พบว่าประสิทธิภาพของกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 1 ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 แต่ละกิจกรรมมีค่าประสิทธิภาพ ระหว่าง 71.34 – 83.45 และ
มีค่าประสิทธิภาพทั้งชุดเท่ากับ 77.42 ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐาน 60/60

ตาราง 5 แสดงประสิทธิภาพของกิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 รวมทุก
กิจกรรม และจำแนกรายกิจกรรม ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (n = 35)

ชื่อกิจกรรม	ΣX	A	E_1	ΣF	B	E_2	$E_1/E_2 \times 100$
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2							
1. ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน (สิจำ ช่วยเราด้วย)	130	5	74.29	152	5	86.86	85.53
2. มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน (ร่วมแรงร่วมใจ)	128	5	73.14	155	5	88.57	82.58
3. ร่วมมือในการรักษาความสะอาด (ห้องเรียนของเรา)	129	5	73.71	153	5	87.43	84.31
4. ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน (ร่วมด้วยช่วยกัน)	122	5	69.71	165	5	94.29	73.94
5. ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (โธ่...ไม่น่าเลย)	121	5	69.14	160	5	91.43	75.63

ตาราง 5 (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	ΣX	A	E_1	ΣF	B	E_2	$E_1/E_2 \times 100$
6. ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติ (โรงเรียนแห่งความสุข)	115	5	65.71	162	5	92.57	70.99
รวม	745	5	425.71	947	5	541.14	78.67

จากตาราง 5 พบว่าประสิทธิภาพของกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับประถมศึกษาปีที่ 2 แต่ละกิจกรรมมีค่าประสิทธิภาพ ระหว่าง 70.99 – 85.53 และมีค่าประสิทธิภาพทั้งชุดเท่ากับ 78.67 ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐาน 60/60

ตาราง 6 แสดงประสิทธิภาพของกิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 รวมทุกกิจกรรม และจำแนกรายกิจกรรม ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (n = 35)

ชื่อกิจกรรม	ΣX	A	E_1	ΣF	B	E_2	$E_1/E_2 \times 100$
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3							
1. ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน (ช่วยกันสร้าง)	134	5	76.57	158	5	90.29	84.81
2. มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน (สามัคคีคือพลัง)	122	5	69.71	157	5	89.71	77.71
3. ร่วมมือในการรักษาความสะอาด (ห้องเรียนน่าอยู่)	118	5	67.43	145	5	82.86	81.38
4. ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน (ช่วยกันคิดหน่อยสิ)	130	5	74.29	157	5	89.71	82.80
5. ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (ร่วมคิดร่วมทำ)	125	5	71.43	158	5	90.29	79.11
6. ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติ (โรงเรียนสดใสร่วมใจพัฒนา)	120	5	68.57	149	5	85.14	80.54
รวม	749	5	428.00	924	5	528.00	81.06

จากตาราง 6 พบว่าประสิทธิภาพของกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 แต่ละกิจกรรมมีค่าประสิทธิภาพ ระหว่าง 77.71 – 84.81 และมีค่าประสิทธิภาพทั้งชุดเท่ากับ 81.06 ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐาน 60/60

2. เปรียบเทียบคะแนนความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่ได้จากการทำแบบสอบถาม ความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกหัดกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ซึ่งปรากฏผลดังแสดงในตาราง 7 , 8 , 9 และ 10

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ แบบฝึกหัดกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี

ความสามัคคี	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1						
ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน	21.09	1.44	มาก	22.31	1.30	มาก
มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน	16.06	2.87	ปานกลาง	21.63	1.99	มาก
ร่วมมือในการรักษาความสะอาด	21.09	2.80	มาก	22.83	1.84	มาก
ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน	19.09	2.08	ปานกลาง	22.89	1.75	มาก
ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	20.49	2.97	มาก	23.40	1.01	มาก
ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติ	19.69	2.73	มาก	22.66	1.49	มาก
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2						
ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน	22.97	2.18	มาก	23.46	1.67	มาก
มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน	18.29	2.38	ปานกลาง	21.69	1.92	มาก
ร่วมมือในการรักษาความสะอาด	22.74	2.20	มาก	23.54	1.79	มาก
ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน	21.09	1.31	มาก	22.26	1.77	มาก
ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	21.60	4.15	มาก	23.43	1.79	มาก
ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติ	22.74	2.21	มาก	23.57	1.61	มาก
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3						
ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน	20.94	2.51	มาก	22.49	2.09	มาก
มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน	14.54	3.77	ปานกลาง	21.49	1.84	มาก
ร่วมมือในการรักษาความสะอาด	21.11	2.53	มาก	22.66	2.17	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ความสามัคคี	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน	19.23	3.26	ปานกลาง	21.86	1.93	มาก
ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	18.06	3.58	ปานกลาง	22.83	1.82	มาก
ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติ	20.06	2.71	มาก	22.54	1.74	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ภายหลังจากการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 แล้ว นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ส่วนใหญ่แล้วมีความสามัคคีอยู่ในระดับมาก มากกว่า ก่อนทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนกลุ่มดังกล่าว

ตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความสามัคคีก่อนและหลังการใช้แบบฝึกหัดกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี (n=35)

ความสามัคคี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	การ ทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	Σx	ΣD	ΣD^2	t
1. ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน	ก่อน	21.09	1.44	738			
	หลัง	22.31	1.30	781	43	101	3.46**
2. มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน	ก่อน	16.06	2.87	562			
	หลัง	21.63	1.99	757	192	1362	10.12**
3. ร่วมมือในการรักษาความสะอาด	ก่อน	21.09	2.80	738			
	หลัง	22.83	1.84	799	61	221	4.60**
4. ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน	ก่อน	19.09	2.08	668			
	หลัง	22.89	1.75	801	133	701	6.59**

ตาราง 8 (ต่อ)

ความสามัคคี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	การ ทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	Σx	ΣD	ΣD^2	t
5. ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	ก่อน	20.49	2.97	717			
	หลัง	23.40	1.01	819	102	598	5.37**
6. ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สิน	ก่อน	19.69	2.73	689			
	หลัง	22.66	1.49	793	104	440	8.03**
รวม	ก่อน	117.49	8.94	4112			
	หลัง	135.71	5.18	4750	638	13038	15.22**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 พบว่า ความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้ตอบแบบสอบถามความสามัคคีก่อนและหลังการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามัคคี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่ากิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสามัคคีเพิ่มขึ้น

ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความสามัคคีก่อนและหลังการใช้แบบฝึกหัดกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี (n=35)

ความสามัคคี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	การ ทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	Σx	ΣD	ΣD^2	t
1. ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน	ก่อน	22.97	2.18	804			
	หลัง	23.46	1.67	821	17	31	1.40**

ตาราง 9 (ต่อ)

ความสามัคคี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	การ ทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	$\sum X$	$\sum D$	$\sum D^2$	t
2. มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน	ก่อน	18.29	2.38	640			
	หลัง	21.69	1.92	759	116	524	7.13**
3. ร่วมมือในการรักษาความสะอาด	ก่อน	22.74	2.20	796			
	หลัง	23.54	1.79	824	28	48	1.68**
4. ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน	ก่อน	21.09	1.31	738			
	หลัง	22.26	1.77	779	41	107	2.21**
5. ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	ก่อน	21.60	4.15	756			
	หลัง	23.43	1.79	820	64	400	2.64**
6. ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติ	ก่อน	22.74	2.21	796			
	หลัง	23.57	1.61	825	29	105	2.20**
รวม	ก่อน	129.43	7.92	4530			
	หลัง	137.94	5.64	4828	298	3144	9.96**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 พบว่า ความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้ตอบแบบสอบถามความสามัคคีก่อนและหลังการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามัคคี แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่ากิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความสามัคคีเพิ่มขึ้น

ตาราง 10 แสดงการเปรียบเทียบความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความสามัคคีก่อนและหลังการใช้แบบฝึกหัดกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี (n=35)

ความสามัคคี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	การ ทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	ΣX	ΣD	ΣD^2	t
1. ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน	ก่อน	20.94	2.51	733			
	หลัง	22.49	2.09	787	54	168	3.10**
2. มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน	ก่อน	14.54	3.77	509			
	หลัง	21.49	1.84	752	237	2151	8.88**
3. ร่วมมือในการรักษาความสะอาด	ก่อน	21.11	2.53	739			
	หลัง	22.66	2.17	793	54	206	3.35**
4. ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน	ก่อน	19.23	3.26	673			
	หลัง	21.86	1.93	765	92	472	3.74**
5. ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	ก่อน	18.06	3.58	632			
	หลัง	22.83	1.82	799	167	1239	7.66**
6. ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติ	ก่อน	20.06	2.71	702			
	หลัง	22.54	1.74	789	87	389	4.91**

ตาราง 10 (ต่อ)

ความสามัคคี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	การ ทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	Σx	ΣD	ΣD^2	t
รวม	ก่อน	113.94	13.33	3988			
					697	18247	9.32**
	หลัง	133.86	5.84	4685			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 พบว่า ความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้ตอบแบบสอบถามความสามัคคีก่อนและหลังการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามัคคี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่ากิจกรรมการสอนเพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความสามัคคีเพิ่มขึ้น

3. เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งปรากฏผลดังแสดงในตาราง 11 , 12 , 13 และ 14

ตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

แบบฝึกหัดกิจกรรม การพัฒนาความสามัคคี	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1						
1. ร่วมมือร่วมใจ	3.46	1.07	มาก	4.14	.91	มาก
2. รักกันไว้ดีกว่า	3.23	1.03	ปานกลาง	4.23	1.03	มาก
3. ห้องเรียนแห่งความสุข	3.34	.84	ปานกลาง	4.69	.58	มากที่สุด
4. เราทำอะไรกันบ้าง	3.69	.99	มาก	4.49	.70	มาก
5. กฎกติกาพาสุข	3.29	.99	ปานกลาง	4.43	.85	มาก
6. โรงเรียนสวยด้วยมือเรา	3.37	1.31	ปานกลาง	4.34	.76	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

แบบฝึกหัดกิจกรรม การพัฒนาความสามัคคี	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2						
7. สิจำ ช่วยเราด้วย	3.71	.93	มาก	4.34	1.06	มาก
8. ร่วมแรงร่วมใจ	3.66	1.08	มาก	4.43	.85	มาก
9. ห้องเรียนของเรา	3.69	.93	มาก	4.37	.77	มาก
10. ร่วมด้วยช่วยกัน	3.49	1.01	ปานกลาง	4.71	.46	มากที่สุด
11. ไร้อ...ไม่น่าเลย	3.46	1.01	ปานกลาง	4.57	.85	มากที่สุด
12. โรงเรียนแห่งความสุข	3.29	.99	ปานกลาง	4.63	.60	มากที่สุด
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3						
13. ช่วยกันสร้าง	3.83	.92	มาก	4.51	.82	มากที่สุด
14. สามัคคีคือพลัง	3.49	.92	ปานกลาง	4.49	.82	มาก
15. ห้องเรียนน่าอยู่	3.37	.94	ปานกลาง	4.14	.91	มาก
16. ช่วยกันคิดหน่อยสิ	3.71	.93	มาก	4.49	.78	มาก
17. ร่วมคิดร่วมทำ	3.57	.98	มาก	4.51	.66	มากที่สุด
18. โรงเรียนสดใสร่วมใจพัฒนา	3.43	.88	ปานกลาง	4.26	.82	มาก

จากตาราง 11 พบว่า คะแนนแบบฝึกหัดก่อนการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 -3 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก และภายหลังจากการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี คะแนนแบบฝึกหัดของนักเรียนกลุ่มดังกล่าว มีคะแนนเพิ่มมากขึ้นโดยส่วนมากอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t ของคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำแนกรายกิจกรรม (n = 35)

ชื่อกิจกรรม	การทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	ΣX	ΣD	ΣD^2	t
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1							
1. ร่วมมือร่วมใจ	ก่อน	3.46	1.07	121			
	หลัง	4.14	.91	145	24	40	4.88**
2. รักกันไว้ดีกว่า	ก่อน	3.23	1.03	113			
	หลัง	4.23	1.03	148	35	61	6.77**
3. ห้องเรียนแห่งความสุข	ก่อน	3.34	.84	117			
	หลัง	4.69	.58	164	47	93	8.47**
4. เราทำอะไรกันบ้าง	ก่อน	3.69	.99	129			
	หลัง	4.49	.70	157	28	56	4.76**
5. กฎกติกาพาสุข	ก่อน	3.29	.99	115			
	หลัง	4.43	.85	155	40	80	6.73**
6. โรงเรียนสวยด้วยมือเรา	ก่อน	3.37	1.31	118			
	หลัง	4.34	.76	152	34	74	5.24**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยให้ทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับความสามัคคีผ่านกิจกรรมต่างๆ คือ ร่วมมือร่วมใจ รักกันไว้ดีกว่า ห้องเรียนแห่งความสุข เราทำอะไรกันบ้าง กฎกติกาพาสุข และ โรงเรียนสวยด้วยมือเรา

พบว่านักเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีโอกาสในการทำงานกลุ่มร่วมกัน ทำให้เกิดมีการพัฒนาความสามัคคีในกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้เกิดความสามัคคี 6 ด้าน คือ ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน

จึงมีผลทำให้คะแนนแบบฝึกหัดหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ว่า ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความแตกต่างกัน

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t ของคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำแนกรายกิจกรรม (n = 35)

ชื่อกิจกรรม	การทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	Σx	ΣD	ΣD^2	t
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2							
1. สิจำ ช่วยเราด้วย	ก่อน	3.71	.93	130			
	หลัง	4.34	1.06	152	22	36	2.31**
2. ร่วมแรงร่วมใจ	ก่อน	3.66	1.08	128			
	หลัง	4.43	.85	155	27	51	3.38**
3. ห้องเรียนของเรา	ก่อน	3.69	.93	129			
	หลัง	4.37	.77	153	24	36	3.12**
4. ร่วมด้วยช่วยกัน	ก่อน	3.49	1.01	122			
	หลัง	4.71	.46	165	43	89	7.05**

ตาราง 13 (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	การทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	Σx	ΣD	ΣD^2	t
5. ไร่...ไม่น่าเลย	ก่อน	3.46	1.01	121			
					39	75	5.46**
	หลัง	4.57	.85	160			
6. โรงเรียนแห่งความสุข	ก่อน	3.29	.99	115			
					47	97	7.33**
	หลัง	4.63	.60	162			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยให้ทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับความสามัคคีผ่านกิจกรรมต่างๆ คือ สี จำ ช่วยเราด้วย ร่วมแรงร่วมใจ ห้องเรียนของเรา ร่วมด้วยช่วยกัน ไร่...ไม่น่าเลย โรงเรียนแห่งความสุข ช่วยกันสร้าง สามัคคีคือพลัง ห้องเรียนน่าอยู่ ช่วยกันคิดหน่อยสิ ร่วมคิดร่วมทำ และโรงเรียนสดใสร่วมใจพัฒนา

พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีโอกาสในการทำงานกลุ่มร่วมกัน ทำให้เกิดมีการพัฒนาความสามัคคีในกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้เกิดความสามัคคี 6 ด้าน คือ ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน

จึงมีผลทำให้คะแนนแบบฝึกหัดหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ว่า ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความแตกต่างกัน

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t ของคะแนนแบบฝึกหัด ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 จำแนกรายกิจกรรม (n = 35)

ชื่อกิจกรรม	การทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	ΣX	ΣD	ΣD^2	t
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3							
1. ช่วยกันสร้าง	ก่อน	3.83	.92	134			
	หลัง	4.51	.82	158	24	40	4.88**
2. สามัคคีคือพลัง	ก่อน	3.49	.92	122			
	หลัง	4.49	.82	157	35	65	6.30**
3. ห้องเรียนน่าอยู่	ก่อน	3.37	.94	118			
	หลัง	4.14	.91	145	27	45	5.41**
4. ช่วยกันคิดหน่อยสิ	ก่อน	3.71	.93	130			
	หลัง	4.49	.78	157	27	55	4.55**
5. ร่วมคิดร่วมทำ	ก่อน	3.57	.98	125			
	หลัง	4.51	.66	158	33	65	5.59**
6. โรงเรียนสดใสร่วมใจพัฒนา	ก่อน	3.43	.88	120			
	หลัง	4.26	.82	149	29	45	6.24**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 14 ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยให้ทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับความสามัคคีผ่านกิจกรรมต่างๆ คือ ช่วยกันสร้าง สามัคคีคือพลัง ห้องเรียนน่าอยู่ ช่วยกันคิดหน้อยสิ ร่วมคิดร่วมทำ และโรงเรียนสดใสร่วมใจพัฒนา

พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีโอกาสในการทำงานกลุ่มร่วมกัน ทำให้เกิดมีการพัฒนาความสามัคคีในกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้เกิดความสามัคคี 6 ด้าน คือ ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน

จึงมีผลทำให้คะแนนแบบฝึกหัดหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ว่า ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความแตกต่างกัน

4. วิเคราะห์แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งปรากฏผลดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 15 ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 รวมทุกข้อ และจำแนกรายข้อ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี	4.64	.553	ระดับมากที่สุด
2. เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนกับเพื่อนได้	4.38	.598	ระดับมาก
3. กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น	4.38	.628	ระดับมาก
4. เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ	4.37	.645	ระดับมาก
5. กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี	4.32	.639	ระดับมาก
6. เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.24	.725	ระดับมาก

ตาราง 15 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
7. ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย			
คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.21	.692	ระดับมาก
8. แบบฝึกหัดที่ให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และ			
สามารถทำทันเวลา	4.31	.770	ระดับมาก
9. สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย			
สนุกสนาน	4.45	.586	ระดับมาก
10. นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง	4.34	.580	ระดับมาก
11. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้			
ประโยชน์ได้	4.30	.649	ระดับมาก
12. การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ			
นักเรียนอย่างแท้จริง	4.20	.696	ระดับมาก
ความคิดเห็นโดยรวม	4.35	.369	ระดับมาก

จากตาราง 15 พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นโดยรวมเกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35) แสดงว่านักเรียน เห็นด้วยกับการใช้คู่มือพัฒนาความสามัคคีเพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 รวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นใน ข้อที่ 1 กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64) แสดงว่านักเรียนเห็นด้วยกับการใช้คู่มือพัฒนาความสามัคคี จะช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาความสามัคคี อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงว่านักเรียนเห็นด้วยกับการใช้คู่มือพัฒนาความสามัคคีในข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยได้แก่ ข้อที่ 9 สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45) ข้อที่ 2 เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนกับเพื่อนได้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38) ข้อที่ 3 กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38) ข้อที่ 4 เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37) ข้อที่ 10 นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34) ข้อที่ 5 กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32) ข้อที่ 8 แบบฝึกหัดที่ให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31) ข้อที่ 11 นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30) ข้อที่ 6 เวลาที่ใช้

ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24) ข้อที่ 7 ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21) และ ข้อที่ 12 การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของนักเรียนอย่างแท้จริง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการสร้างคู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียน ช่วงชั้นปีที่ 1 เพื่อศึกษาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งมีลำดับขั้นของการวิจัย สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งจุดมุ่งหมาย ไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างคู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้น ที่ 1
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้น ที่ 1
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความสามัคคี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนวิชาสังคมจริยศาสตร์ ครูประจำชั้น ครูแนะแนว ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในการที่จะนำคู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ไปใช้เพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ต่อไป

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งกำลังศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนวัดเมธังกราวาส อ. เมือง จ. แพร่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โดยมีนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 234 คน นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 278 คนและนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 267 คน รวมนักเรียนทั้งหมดจำนวน 779 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้วิจัยสำรวจนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดเมธังกราวาส อ.เมือง จ. แพร่ ทั้งหมดประกอบด้วยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 779 คน

2. ผู้วิจัยสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากหมายเลขห้องเรียน ดังนี้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ห้อง 1/5 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ห้อง 2/5 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ห้อง 3/2 รวมจำนวน 105 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มีความแตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

1. แบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1
2. โปรแกรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

การดำเนินการทดลอง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1
2. ดำเนินการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ได้แก่ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1/5 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 2.1 ขั้นก่อนกิจกรรม ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน เพื่อให้ทราบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามัคคีมากน้อยเพียงใด
 - 2.2 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสามัคคี
 - 2.3 ขั้นกิจกรรม ผู้วิจัยชี้แจงนักเรียนเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติกิจกรรม และให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม
 - 2.4 ขั้นสรุปกิจกรรม ผู้วิจัยร่วมสรุปกับนักเรียน เกี่ยวกับข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรม
 - 2.5 ขั้นหลังกิจกรรม ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน เพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามัคคี
 - 2.6 ขั้นประเมินกิจกรรม ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบประเมินกิจกรรม
3. เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการใช้กิจกรรม ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่าง หลังใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามชุดเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 แต่ละชุด จำนวน 18 ชุด ตามเกณฑ์มาตรฐาน 60/60 โดยใช้สูตรการคำนวณประสิทธิภาพจาก E_1 / E_2
2. เปรียบเทียบคะแนนความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่ได้จากการทำแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกหัดกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี โดยใช้สูตรการทดสอบค่า t (t-test for dependent samples)
3. เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โดยใช้สูตรการทดสอบค่า t (t-test for dependent samples)
4. วิเคราะห์แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

สรุปผล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประสิทธิภาพ E_1/E_2 ของกิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มีประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ระหว่าง 77.42 – 81.06 โดยทุกกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 60/60 พบว่าค่าประสิทธิภาพของกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนชั้นระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 2 และประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 77.42 , 78.67 และ 81.06 ตามลำดับ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เปรียบเทียบคะแนนความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่ได้จากการทำแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกหัดกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมที่ได้จากการทำแบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการวิจัยการสร้างคู่มือการพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 18 กิจกรรม เมื่อนำไปหาประสิทธิภาพ โดยใช้สูตรการคำนวณประสิทธิภาพจาก E_1/E_2 เกณฑ์

มาตรฐาน 60/60 พบว่า ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนแต่ละระดับชั้น ของช่วงชั้นที่ 1 มีค่าอยู่ระหว่าง 77.42 – 81.06 โดยทุกกิจกรรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดทั้ง 18 กิจกรรม ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวได้มีการชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามัคคี โดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการสนทนา พูดคุย ได้ตอบและแสดงความคิดเห็น ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับ มาลี จุฑา (2544 : 116) กล่าวว่า ควรจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด คือเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูด และแสดงความคิดเห็น เพื่อส่งเสริมการคิดเป็นทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น นอกจากนี้ในการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ยังมีกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน เช่น เล่นนิทาน เล่นเกม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ เป็นต้น ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นจากนิทานที่ได้ฟัง ร่วมเล่นเกม รวมถึงวิเคราะห์อภิปราย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้นักเรียนมีความสนใจและสนุกกับกิจกรรมที่จัดขึ้น และเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรม อันนำไปสู่การพัฒนาความสามัคคีในที่สุด สอดคล้องกับ กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2542 : 37 – 38, 44) กล่าวว่า การสอนโดยใช้เกมเป็นสื่อ นั้นช่วยให้ครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์สนิทสนมกัน นักเรียนได้แสดงถึงความสามารถ ความคิด และคุณธรรมในจิตใจของตน นักเรียนเกิดอารมณ์สนุก ตื่นเต้น การสอนโดยใช้เกมจึงทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน และสอดคล้องกับ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544 : 129) กล่าวว่า ในบรรยากาศของการเรียนการสอนควรมีการได้ถาม มีการอภิปราย และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น มีการรับฟังและทำความเข้าใจ ตลอดถึงการยอมรับซึ่งกันและกัน

2. เปรียบเทียบความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่ได้จากการทำแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกหัดกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent พบว่า ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามัคคี ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความสามัคคีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ทำให้นักเรียนมีโอกาสในการพัฒนาความสามัคคี จึงเห็นได้ว่าการส่งเสริมและการปลูกฝังความสามัคคี ถ้าหากกระทำตั้งแต่วัยเด็กจะทำให้สามารถพัฒนาเด็กให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีได้ เพราะเด็กเปรียบเสมือนไม้อ่อนดัดง่าย จึงสมควรที่จะสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในช่วงวัยดังกล่าว เพื่อให้เด็กมีการพัฒนาจริยธรรมและคุณธรรมได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับ สุชา จันทรธรม (2536 : 46) กล่าวว่า เด็กในวัยอายุ 6-10 ปี เป็นช่วงที่มีความสำคัญต่อการเริ่มต้นชีวิตใหม่เพราะเป็นระยะที่เด็กจะต้องเข้าโรงเรียน จึงเรียกเด็กวัยนี้ว่า วัยเข้าโรงเรียน หรือวัยเข้ากลุ่มเพื่อน ในวัยเด็กนี้ควรพร้อมที่จะออกจากครอบครัวไปสู่สังคมนอกบ้าน และเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานที่และบุคคลอื่นๆ นอกจากครอบครัวได้ ซึ่งหากมีการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจึงควรที่จะเริ่มในช่วงนี้

3. การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งได้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี มีคะแนนความสามัคคีที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ทำให้นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มีความสามัคคีเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากคู่มือการพัฒนาความสามัคคีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น ผู้วิจัยได้สร้างสื่อการจัดกิจกรรมหลากหลายซึ่งได้แก่ นิทาน เกม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ และแบบฝึกหัดของกิจกรรมท้ายกิจกรรม ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้ทำกิจกรรมต่างๆ ผ่านสื่อการสอนต่างๆ ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามัคคีมากขึ้น โดยนักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดก่อนทำกิจกรรม จะทำให้ทราบว่านักเรียนมีความสามัคคีมากน้อยเพียงใดในระดับหนึ่ง และเมื่อได้ทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีแต่ละครั้งแล้ว จะให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังทำกิจกรรมอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งพบว่าคะแนนหลังการทำกิจกรรมจะมากกว่าคะแนนก่อนการทำกิจกรรม แสดงว่าจากการทำกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้มีการพัฒนาความสามัคคีมากขึ้น กิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามัคคีที่จัดทำขึ้นก่อให้เกิดการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วม และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนำไปสู่การมีความสามัคคีเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ สุมน อมรวิวัฒน์ (2530 : 18) กล่าวว่า วิธีการที่จะพัฒนาความสามัคคีมีด้วยกันหลายวิธี การปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กในระดับประถมศึกษาจะต้องอาศัยเทคนิควิธีการตลอดจนการเรียนการสอนที่จะกระตุ้นหรือเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ความกระตือรือร้น มีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้งนี้เพราะการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมหมายถึง การที่ทำให้เด็กมีโอกาสรับรู้และความรู้สึกไปพร้อมๆ กัน ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมซึ่งทำให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

4. ความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีเพื่อพัฒนาความสามัคคีรวมทุกกิจกรรมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในแต่ละกิจกรรมมีการใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การเล่านิทาน การเล่นเกม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ เป็นต้น ทำให้กิจกรรมมีความน่าสนใจ และทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานกับกิจกรรมที่ร่วมทำกันระหว่างเพื่อน จัดให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างทั่วถึง รวมถึงข้อความในแบบฝึกหัด มีคำสั้นที่อ่านง่าย ชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่ยากเกินไป นักเรียนสามารถทำได้ทันภายในเวลาที่กำหนด นอกจากนี้กิจกรรมที่จัดทำเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น เน้นการปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคีจากการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาของความสามัคคีและเกิดการพัฒนาความสามัคคีผ่านกิจกรรมที่จัดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับจำเนียร โชติช่วง (2544 : 12) ได้เสนอแนะว่าชุดการแนะแนวยังสามารถใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ รวมถึงการนำมาประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุก เกิดการเรียนรู้ เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น ตลอดจนปลูกฝังนิสัยเจตคติ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจริยธรรมต่าง ๆ ไปด้วย

จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมีประสิทธิภาพ เนื่องจากความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มีความแตกต่างกัน เพราะหลังการทดลองทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ดังกล่าว พบว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มีความสามัคคีสูงขึ้น โดยการวิจัยครั้งนี้ ได้มีการจัดทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีประกอบด้วยกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนต่างๆ ได้แก่ การเล่านิทาน การเล่นเกม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นจากนิทานที่ได้ฟัง ร่วมเล่นเกม รวมถึงวิเคราะห์อภิปราย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี ชามมณี (2546 : 40 -41) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมที่มีสื่อการเรียนการสอนหลากหลายจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้พัฒนาความสามัคคีได้ และยังทำให้นักเรียนมีความสนใจและสนุกกับกิจกรรมที่จัดขึ้น และเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรม อันนำไปสู่การพัฒนาความสามัคคีให้มีมากขึ้นในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สำหรับผู้ที่นำคู่มือการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ไปใช้ ควรศึกษาดูตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในคู่มือก่อนนำไปใช้
2. การใช้คู่มือการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ผู้ใช้สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหา ขั้นตอนการสอนและกิจกรรมให้เข้ากับกลุ่มนักเรียนและสถานการณ์ได้ตามความเหมาะสม
3. ในการใช้คู่มือการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ผู้สอนควรดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดทุกกลุ่ม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้อย่างเหมาะสม
4. ในการใช้คู่มือการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ผู้สอนควรติดตามดูพฤติกรรมของนักเรียนหลังใช้คู่มือไปแล้ว เพื่อสังเกตการเปลี่ยนแปลงความประพฤติของนักเรียนว่ามีความเหมาะสมเพียงใด
5. สำหรับผู้ที่นำคู่มือพัฒนาความสามัคคีไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น แพทย์ พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล ก็สามารถที่ปรับเปลี่ยนเนื้อหาและกิจกรรมให้เข้ากับกลุ่มที่จะใช้ได้ตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาคู่มือการพัฒนาในด้านอื่นๆ ให้มีเนื้อหาเหมาะสมกับนักเรียนในระดับอื่นๆ บ้าง เช่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้น
2. ควรศึกษาเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอื่นๆ เช่น บทเรียนทางคอมพิวเตอร์ หรือวิดีโอชุดการสอน เป็นต้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีการเรียนรู้และสนใจในการร่วมทำกิจกรรมมากขึ้น

3. ควรจัดให้มีคู่มือพัฒนาจริยธรรมด้านอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละชั้นปี
ความซื่อสัตย์ การมีคุณธรรม ความเป็นประชาธิปไตย เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ. (2546). ผลของการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบละครสร้างสรรค์ต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2544). คู่มือสาระและมาตรฐานการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2544). กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ✓ _____. (2544). แนวทางการจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กองบรรณาธิการ สำนักการศึกษา. (2546). การดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักการศึกษา.
- กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ. (2542). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านการช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ มุ่งพัฒนา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกศินี โชติกเสถียร. (2546). การใช้เทคโนโลยีการสอนในห้องเรียน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ขัตติยา กรรณสูตร; และคนอื่นๆ. (2547). รายงานการวิจัยคุณธรรม พฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.).
- คณะอนุกรรมการจัดทำคู่มือการปลูกฝังค่านิยม. (2536). การปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชน. กรุงเทพฯ: สำนักการศึกษา.
- คมเพชร จัตรสุภกุล. (2536). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์
- จรูญ คุณมี. (2530). การสอนวิชาสังคมศึกษา. มหาสารคาม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จารุวรรณ เพ็ญสุข.(2533).การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบการเรียนรู้ที่วัดกิจกรรมกลุ่มด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู.ปรินญาณิพนธ์(กศ.ม.การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ✓ จุฑาทิพย์ ชีรภาค. (2539). วิเคราะห์จริยธรรมในหนังสืออ่านนอกเวลา ระดับมัธยมศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จำเนียร โชติช่วง. (2544). เทคนิคการแนะแนว. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2537). การทำหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2532). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชูศรี สนิทประชากร. (2535). *วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่*. กรุงเทพฯ : วัชรการพิมพ์.
- ชูศักดิ์ สิงห์อุดร. (2532). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคการสอนแบบศึกษากรณีตัวอย่างกับการสอนตามแนวคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา. ปรินิพนธ์(กศ.ม.การมัธยมศึกษา)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). *พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 : จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2539). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม : การวิจัยจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจันปัจจนิก. (2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย. รายงานการวิจัย. (ฉบับที่ 21)*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดุษฎี ทรัพย์ปรง. (2535). *ผลของการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การงาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว. (กศม. จิตวิทยาแนะแนว)*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เดโช สวานานนท์. (2534). *จิตวิทยาสำหรับครูและผู้อุปการ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ทศพร มณีศรีธา. (2524). *การพัฒนาจริยธรรมด้านความสามัคคี โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิพย์สุดา นิลสินธุพ. (2534). *ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา แชมมณี. (2546). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดเสริมสิน.
- ธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์. (2532). *ผลของบทบาทสมมติที่มีต่อเหตุผลจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล จ. อุบลราชธานี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- นัยดา สุวิชาธรพันธุ์. (2541). ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราชชนนีบุรุษ กรุงเทพฯ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เนื่อน้อง สันธิบุญ. (2541). ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นหัตถ์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บรรพต วีระชัย. (2521). ความมั่นคงแห่งชาติและกำลังอำนาจของชาติ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บัณฑิต พัดเย็น. (2527). การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญสม โพธิ์เงิน. (2537). คุณธรรมในการอยู่ร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสำนักงานประถมศึกษา จ.พิษณุโลก. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญสม เจริญใจ. (2530). ทศพิศราชธรรมคำฉันท์. กรุงเทพฯ: กองทุนไตรรัตน์นภาพเพื่อการศึกษา.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2540). พื้นฐานทางการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยุทธ์ สุวรรณโกตา. (2530). คุณธรรมและจริยธรรมวัยประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปราณี กรุณวงศ์. (2546). คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโมเดลซิปปาเพื่อพัฒนาความสามัคคีระดับประถมศึกษาของโรงเรียนวัดแสงสรรค์. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรีชา ขวัญช้างยืน และคนอื่น ๆ. (2539). วัฒนธรรมไทยในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ผกา สัตยธรรม. (2534). เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสำหรับผู้สนใจในการเรียนการสอนทุกระดับชั้น. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพิศ เกื้อนมนต์เกียรติ. (2542). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการฝึกด้วยเกมที่ใช้คำถามต่างกัน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2546). พจนานุกรม ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.

- พระพุทธศาสนาภิคุ. (2535). พระพุทธศาสนากับคนรุ่นใหม่และสังคมไทยในอนาคต. กรุงเทพฯ: โครงการหนังสือพุทธศาสนาสำหรับคนหนุ่มสาว.
- พัชรินทร์ ธารีรัฐการพ์. (2535). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบเทคนิคกรณีตัวอย่าง. ปริญญานิพนธ์(กศ.ม.จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2530). จริยธรรมกับการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มงคล ชื่นชม. (2545). คู่มือการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มานิต มานิตเจริญ. (2540). พจนานุกรมไทย. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.
- รัชณี ศรีไพวรรณ. (2533). หนังสือส่งเสริมการอ่านระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2547). การติดตามและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัฐจวน อินทรกำแหง. (2536). บทบาทกฎหมายเรื่องจุดประสานของการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสรรค์การเกิดแห่งสิทธิมนุษยชนที่ถูกต้อง. กรุงเทพฯ: เอนเตอร์เพรส.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- แรมสมร อยู่สถาพร. (2541). เทคนิคและวิธีการสอนในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรวรรณนี้ ราชสงฆ์. (2541). การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จังหวัดพัทลุง. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการวิจัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วาณี ฐาปนวงศ์ตานติ. (2532). สื่อการเรียน. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิชาการ, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. (2533). คู่มือแนะแนวตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).
- วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์. (2527). ศึกษาค่านิยมที่ปรากฏในหนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศึกษา วิทยาลัยสงขลา.

- ศตินันท์ นิลจันทร์. (2547). ผลของการจัดกิจกรรมเล่านิทานที่มีต่อความมีวินัยของเด็กปฐมวัยในชุมชนแออัดคลองเตย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์และคนอื่น ๆ. (2535). ครุตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ศิริกาญจน์ โกสุม. (2530). สอนเด็กให้คิดเป็น. กรุงเทพฯ: ทิพย์พบบลิเชี่ยน.
- สมพล ศักดิ์ทวีกุลกิจ. (2546). คู่มือการจัดกิจกรรมด้านยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมศักดิ์ เกียรติยานุสรณ์. (2534). ปัญหาสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมที่เหมาะสมของนักเรียนนักศึกษา. กรุงเทพฯ: กองสารวัตรนักเรียน กรมพลศึกษา.
- สุชา จันทรเอม. (2536). จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2530). หนังสือสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ป.3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรรัตน์ พันธุ์ดี. (2539). การศึกษาจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ใช้อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- หน่วยศึกษานิเทศน์. (2535). หลักการและทฤษฎีการปลูกฝังสร้างเสริมจริยธรรม. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- อนุกุล มโนชัย. (2536). การเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในวิชาจริยศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยกิจกรรมเกมกับการสอนโดยใช้กิจกรรมตามแผนการสอนของกรมวิชาการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาประถม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์. (2535). ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา ลักษณะวสันต์. (2535). การวิเคราะห์องค์ประกอบของความสามัคคีในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัลจิมา จินวาลา. (2535). การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสื่อน้อย. วิทยานิพนธ์ (กศ.ม.จิตวิทยาแนะแนว). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาภา ถนัดช่าง. (2531). การพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ทางอารมณ์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- อาภา โลจายะ. (2535). พฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลสภาวิชาชีพไทยตามความคิดเห็นของผู้บริหารพยาบาล และอาจารย์พยาบาล. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เอกวุฒิ ไกรมาก. (2541). การสร้างคู่มือครูในการจัดหาและใช้ประโยชน์วิทยากรท้องถิ่นสอนวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Clore, Gerald L. ; Robert M. Bray. (1978) The Effects of Children's Stories on Behavior and Attitudes Modeling and Vikarious Role Playing, *Resources in Education* (ERIC). 13 : 156.
- Geller, Danial M. (1978). Involvement in Role-Playing.Simulations : A Demonstration with Studies on Obedience. *Journal of Personality and Social Psycholgy*. 36 : 219 – 235.
- Kohlberg. (1969). *Staged ; Sequence : The Cognitive – Development Approach to Socialization in Goslin in Handbook of Socialization Theory and Research*. Chicaco : Rand , McNaly Company.
- Lee, John R. (1974). *Teaching Social Studies in the Elementary School*. New York, Free,367p.
- Richards, Herbert C. ; others. (1984) *Moral Reasoninbg and Classroom Conduct*, Paper presented at the Annual Convention of the American Psychological Association. 92nd. Toronto, Ontario, Canada,,: 24 –28. ..
- Traviss, O.P. ; Sister Mary Peter. (1974).. The Growth of Moral – Judgement of Fifth Grade Children Through Role Playing, in *Dissertation Abstracts International*. 35 : 3581 – a.
- Wagner, Betty Jane. (1978). The Use of Role, *Resources in Education* (ERIC). 13 : 56.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจคุณภาพคู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

1. อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ
อาจารย์ ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง
อาจารย์ ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์จินดา ทุงภาวี
อาจารย์ ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนวัดเมธังกราวาส จังหวัดแพร่

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5731

ที่ ศธ 0519.12/33๙1

วันที่ ๑ ธันวาคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวมลฤดี จีระสันติกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ และ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวมลฤดี จีระสันติกุล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/๕๔๐๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑ ธันวาคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดเมธังกราวาส

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวมลฤดี จิระสันติกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์จินดา พุ่งกาวิ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสามัคคีของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวมลฤดี จิระสันติกุล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสุรี จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-711-8-520, 711-8934

ที่ ศธ 0519.12/3๔๔๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑ ธันวาคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดเมธังกราวาส

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และโปรแกรม

เนื่องด้วย นางสาวลฤดี จิระสันติกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอใช้สถานที่เพื่อทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาความสามัคคี กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 36 คน และเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ในระหว่างเดือนธันวาคม 2548 - มกราคม 2549

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวลฤดี จิระสันติกุล ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-711-8-520, 711-8934

ที่ ศธ 0519.12/ก.2 / 10

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

มกราคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดเมธงกราวาส

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และโปรแกรม

เนื่องด้วย นางสาวมลฤดี จิระสันติกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้สถานที่เพื่อใช้โปรแกรมพัฒนาความสามัคคีกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 จำนวน 3 ห้องเรียน และตอบแบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2549

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวมลฤดี จิระสันติกุล ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-711-8520, 02-711-8534

ภาคผนวก ค

ตารางโปรแกรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๑

ตารางโปรแกรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

ชั้น	ครั้งที่	เรื่องที่จะพัฒนา	จุดมุ่งหมาย	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค
ประถม ศึกษา ปีที่ 1	1.	ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน 2. เพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติได้เหมาะสมในการร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน	ร่วมมือร่วมใจ	เกม
	2.	มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวางแผนทางในการปฏิบัติตนให้มีความปรองดองกับเพื่อน	รักกันไว้ดีกว่า	นิทาน
	3.	ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงประโยชน์ของการร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตนได้เหมาะสมในการร่วมมือในการรักษาความระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน	ห้องเรียนแห่งความสุข	กรณีตัวอย่าง

ชั้น	ครั้งที่	เรื่องที่จะพัฒนา	จุดมุ่งหมาย	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค
	4.	ร่วมกิจกรรมที่โรงเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน	เราทำอะไรกันบ้าง	เกม
	5.	ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงประโยชน์ของการร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวางแผนทางในการปฏิบัติตนในการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน	กฎกติกาพาสุข	นิทาน
	6.	ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวางแผนทางในการปฏิบัติกรร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน	โรงเรียนสายด้วยมือเรา	กรณีตัวอย่าง

ตารางโปรแกรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

ชั้น	ครั้งที่	เรื่องที่จะพัฒนา	จุดมุ่งหมาย	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค
ประถม ศึกษา ปีที่ 2	1.	ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในการร่วมทำงานกับเพื่อน	สิจำ...ช่วยเราด้วย	เกม
	2.	มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการปรองดองกับกลุ่มเพื่อน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในการปรองดองกับกลุ่มเพื่อน	ร่วมแรงร่วมใจ	บทบาทสมมติ
	3.	ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของชั้นเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงประโยชน์ของการร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวางแผนทางในการร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน	ห้องเรียนของเรา	กรณีตัวอย่าง

ชั้น	ครั้งที่	เรื่องที่จะพัฒนา	จุดมุ่งหมาย	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค
	4.	ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการปฏิบัติ คนที่เหมาะสมในการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน	ร่วมด้วยช่วยกัน	บทบาทสมมติ
	5.	ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงประโยชน์ของการร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตนให้เหมาะสมในการร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน	ใช้ไม่นำเลย	นิทาน
	6.	ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงประโยชน์ของการร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติแนวทางในการปฏิบัติการร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน	โรงเรียนแห่งความสุข	กรณีตัวอย่าง

ตารางโปรแกรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

ชั้น	ครั้งที่	เรื่องที่จะพัฒนา	จุดมุ่งหมาย	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค
ประถม ศึกษา ปีที่ 3	1.	ร่วมทำงานกลุ่มกับ เพื่อน	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนัก ถึงความสำคัญของการร่วม ทำงานกลุ่มกับเพื่อน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึก ปฏิบัติตนให้เหมาะสมในการ ร่วมทำงานกับเพื่อน	ช่วยกันสร้าง	เกม
	2.	มีความปรองดองกับ กลุ่มเพื่อน	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึง ความสำคัญของการมีความ ปรองดองกับกลุ่มเพื่อน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการ วางแผนทางในการปฏิบัติตน ให้เกิดความปรองดองกับ กลุ่มเพื่อน	สามัคคีคือ พลัง	กรณี ตัวอย่าง
	3.	ร่วมมือในการรักษา ความสะอาดและ ความเป็นระเบียบ ของชั้นเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึง ประโยชน์ของการร่วมมือใน การรักษาความสะอาดและ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของชั้นเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการ วางแผนทางในการร่วมมือใน การรักษาความสะอาดและ ความเป็น ระเบียบเรียบร้อย ของชั้นเรียน	ห้องเรียนนำ อยู่	กรณี ตัวอย่าง

ชั้น	ครั้งที่	เรื่องที่จะพัฒนา	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค
	4.	ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนฝึกการปฏิบัติ ดนที่เหมาะสมในการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน	ช่วยกันคิด หน้อยสิ	บทบาท สมมติ
	5.	ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวางแผนทางในการปฏิบัติตนในการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน	ร่วมคิดร่วม ทำ	กรณี ตัวอย่าง
	6.	ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน	โรงเรียน สนใจร่วมใจ พัฒนา	กรณี ตัวอย่าง

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามความสามัคคี

คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

แบบสอบถามความสามัคคี

คำชี้แจงในการทำแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 30 ข้อ ให้นักเรียนตอบทุกข้อ โดยตอบลงในกระดาษคำตอบ
2. แบบสอบถามชุดนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึก หรือการกระทำของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้และเรื่องทั่ว ๆ ไป โดยมีข้อความให้นักเรียนอ่านแล้ว ให้พิจารณาว่านักเรียนมีความคิด มีความรู้สึก หรือเคยปฏิบัติเหมือนกับข้อเท็จจริงในข้อความนั้นหรือไม่ คำตอบของนักเรียนไม่มีถูกหรือผิดดังนั้น นักเรียนตอบได้อย่างสบายใจ เพราะไม่มีผลใด ๆ ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ขอให้นักเรียนตอบด้วยความเป็นจริงมากที่สุด
3. วิธีการตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนอ่านแต่ละข้อความแล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง ช่องใดช่องหนึ่งเท่านั้นในกระดาษคำตอบ

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิด ความรู้สึก หรือ นักเรียน เคยปฏิบัติ

แบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความสามัคคีในชั้นเรียน					
ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน					
1. นักเรียนหลบเลี่ยงที่จะต้องทำงานกลุ่มกับเพื่อน					
2. นักเรียนพยายามที่จะร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อนแม้ว่านักเรียนจะไม่มีภาระงานในเวลานั้น					
3. นักเรียนกระตือรือร้นในการทำงานร่วมกับผู้อื่น					
4. นักเรียนช่วยเพื่อน ๆ แก้ไขงานของกลุ่มเมื่องานผิดพลาด					
5. นักเรียนไม่ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อนถ้าความคิดของกลุ่มไม่ตรงกับความคิดของนักเรียน					
มีความปองดองกับกลุ่มเพื่อน					
6. นักเรียนหลีกเลี่ยงที่ต้องทำงานกับคนที่นักเรียนไม่ชอบ					
7. นักเรียนจะไม่เข้าข้างเพื่อนคนใดคนหนึ่งเมื่อเพื่อนทะเลาะกัน					
8. นักเรียนนำเรื่องของเพื่อนไม่ถูกกันไปเล่าให้แต่ละฝ่ายฟัง					
9. ถ้าเพื่อนนักเรียนมีความขัดแย้งกันนักเรียนจะเป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้					
10. ถ้านักเรียนมีขนมจำนวนมากจะต้องแบ่งให้กับเพื่อนที่สนิทก่อน					

ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน					
11. หลังจากครูให้นักเรียนช่วยกันประดิษฐ์ สิ่งของ นักเรียนช่วยเก็บเศษวัสดุในชั้นเรียน ทิ้งขยะ					
12. นักเรียนทำความสะอาดชั้นเรียนร่วมกับ เพื่อน					
13. นักเรียนหลีกเลี่ยงที่ต้องทำความสะอาด ชั้นเรียนทุกวัน					
14. นักเรียนแอบทิ้งเศษกระดาษได้โต๊ะใน ชั้นเรียน					
15. นักเรียนช่วยจัดโต๊ะและเก้าอี้ในชั้น เรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย					
ความสามัคคีในโรงเรียน ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน					
16. นักเรียนเข้าค่ายลูกเสือเนตรนารีด้วยความ เต็มใจ					
17. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียน จัดทุกครั้ง					
18. นักเรียนทำงานที่โรงเรียนมอบหมาย ด้วยความเต็มใจ					
19. นักเรียนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ในการทำกิจกรรม					
20. นักเรียนไม่มาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียน ถ้าวันนั้นเป็นวันหยุด					
ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของ โรงเรียน					
21. นักเรียนมักแอบคุยกับเพื่อนขณะเข้าแถว					
22. นักเรียนเตรียมตัวเข้าแถวก่อนสัญญาณ โรงเรียนดัง					

ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
23. นักเรียนไม่ไปโรงเรียนสาย					
24. นักเรียนแอบเอาขนมเข้ามารับประทานในห้องเรียน					
25. นักเรียนเก็บถาดอาหารไว้ในที่เก็บในโรงอาหารหลังรับประทานอาหารเสร็จ					
ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน					
26. นักเรียนเห็นเศษขยะในโรงเรียน นักเรียนจะเก็บทิ้งลงถังขยะ					
27. นักเรียนปิดก๊อกน้ำหลังเลิกใช้ทุกครั้ง					
28. นักเรียนทิ้งขยะลงถังขยะทุกครั้ง					
29. นักเรียนไม่ขีดเขียนวาดรูปบนผนังของโรงเรียน					
30. นักเรียนปิดไฟในห้องเรียนเมื่อไม่ได้ใช้งาน					

คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับความสามัคคี
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความรู้ต่าง ๆ ความสามัคคีซึ่งสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการฝึกพัฒนาตนเองและนำไปปฏิบัติจนเป็นนิสัย และเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตตนเอง

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี

ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยมีสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โดยมีเทคนิคที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม ได้แก่ เกม การเล่านิทาน บทบาทสมมติ และกรณีตัวอย่าง แต่ละเทคนิคมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเข้าสู่การพัฒนา ผู้วิจัยชี้แจงหรือทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความสามัคคี โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสนทนา พูดคุย ตอบโต้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการพัฒนา ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมที่กำหนดเพื่อให้นักเรียนทุกคนเข้าใจตรงกัน จากนั้นจึงดำเนินกิจกรรมตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ อภิปราย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแสดงความคิดเห็นจากสิ่งที่ได้รับในการทำกิจกรรมขั้นที่ 2 แล้วให้นักเรียนทุกคนช่วยกันสรุป โดยเน้นประโยชน์การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 4 ขั้นการประเมินผล ผู้วิจัยประเมินผลการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความสามัคคีจากการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของกิจกรรม โดยการสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกและความรู้สึก รวมถึงการใช้แบบฝึกหัดหลังการทำกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความสามัคคีแต่ละครั้ง เพื่อติดตามการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความสามัคคี แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำเป็นประโยชน์ในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

ข้อควรปฏิบัติในการจัดกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี

1. ข้อควรปฏิบัติสำหรับครู

- 1.1 เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นก่อน แล้วจึงแสดงความคิดเห็นตาม หรือแสดงความคิดเห็นในกรณีไม่เห็นด้วยพร้อมเหตุผลประกอบ
- 1.2 ไม่ด่วนตัดสินในคำตอบของนักเรียนว่าถูกหรือผิด แต่พยายามให้แสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลของนักเรียนเอง
- 1.3 แสดงท่าทีด้วยการยิ้มแย้ม แจ่มใส เป็นมิตร ทั้งคำพูด น้ำเสียงและท่าทาง
- 1.4 สังเกตแลบันทึกเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในห้องขณะจัดกิจกรรม ทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกและความรู้สึก
- 1.5 กล่าวแสดงความรู้สึกชื่นชมพร้อมทั้งเหตุผล เมื่อนักเรียนกระทำพฤติกรรมเป้าหมายหรือตอบคำถามได้ถูกต้อง
- 1.6 เตรียมอุปกรณ์ ศึกษาเนื้อหา วิธิตำเนนกิจกรรมและเทคนิคต่างๆทุกครั้งที่จัดกิจกรรม
- 1.7 ให้นักเรียนได้รับทราบข้อควรปฏิบัติในการร่วมกิจกรรม
- 1.8 ถ้านักเรียนค้นหาคำตอบหรือแก้ปัญหาไม่ได้รวมถึงเกิดความไม่เข้าใจ ครูอาจทำการยกตัวอย่างเพื่อเป็นการนำทางให้กับนักเรียน

2. ข้อควรปฏิบัติสำหรับนักเรียน

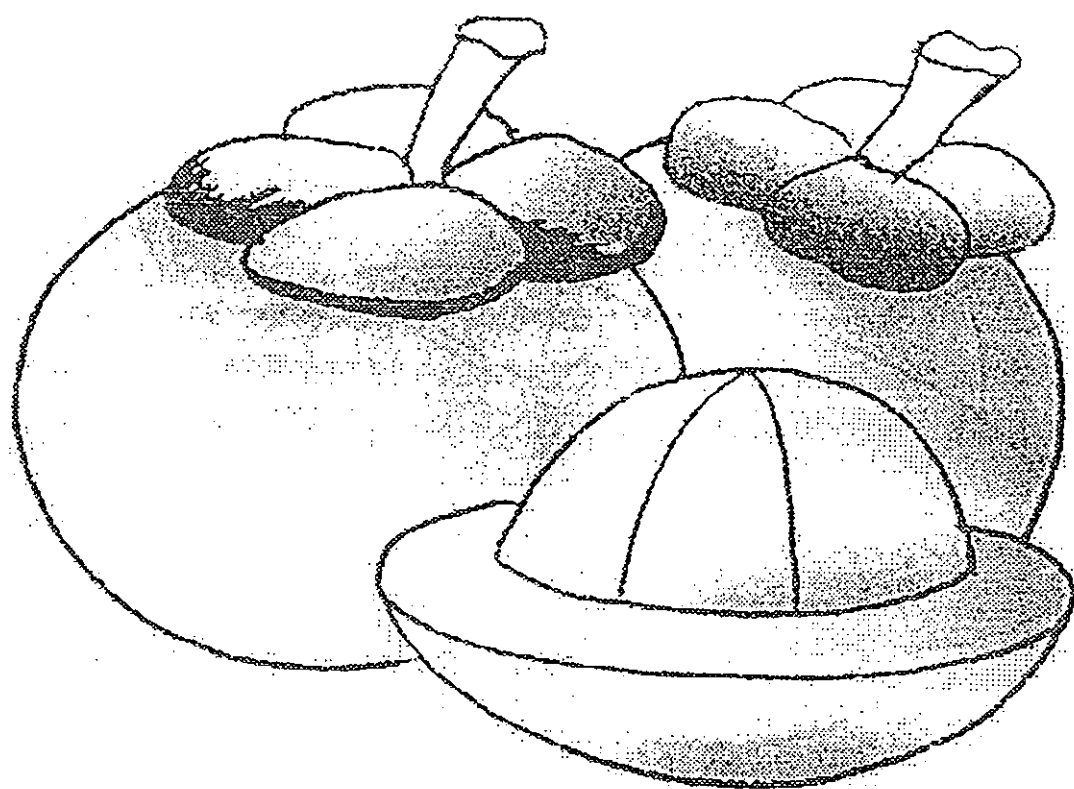
- 2.1 นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
- 2.2 นักเรียนพูดได้ครั้งละ 1 คน
- 2.3 ขณะที่เพื่อนแสดงความคิดเห็น ถ้านักเรียนจะแสดงความคิดเห็นในทางตรงกันข้ามต้องให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นเสร็จเสียก่อน
- 2.4 นักเรียนไม่ใช่คำพูดดูถูกตนเองและรู้จักแสดงความรู้สึกชื่นชมตนเอง
- 2.5 นักเรียนไม่พูดสอดแทรก ขัดจังหวะ ขณะที่เพื่อนพูดหรือกำลังแสดงความคิดเห็นยังไม่เสร็จ
- 2.6 นักเรียนไม่วิพากษ์วิจารณ์คำตอบของเพื่อน
- 2.7 นักเรียนแสดงออกด้วยความจริงใจ

โปรแกรมกิจกรรมความสามัคคีของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1

ความสามัคคีในชั้นเรียน	กิจกรรม	เวลา
ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน	ร่วมมือร่วมใจ	45 นาที
มีความปองดองกับกลุ่มเพื่อน	รักกันไว้ดีกว่า	45 นาที
ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและ- ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน	ห้องเรียนแห่งความสุข	45 นาที
ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน	เราทำอะไรกันบ้าง	45 นาที
ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน	กฎกติกาพาสุข	45 นาที
ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน	โรงเรียนสวยด้วยมือเรา	45 นาที

ชื่อกิจกรรม	ร่วมมือร่วมใจ
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน 2. เพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติได้เหมาะสมในการร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน
เทคนิค	เกม
สื่อการสอน	1. รูปภาพผลไม้ 2. สีไม้ 3. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม
กระบวนการ	1. ชื่นนำ ครูและนักเรียนสนทนาร่วมกันเรื่องการทำงานกลุ่มกับเพื่อน 2. ขั้นตอนการ 2.1 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คนโดยครูเป็นผู้จัดการกลุ่มให้ 2.2 ครูแจกภาพผลไม้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมชี้แจงกติกาดังนี้ - ให้นักเรียนช่วยกันระบายสีภาพผลไม้ (สีอะไรก็ได้) - ระบายภาพให้สวยงาม - ใช้เวลาอย่างรวดเร็ว 2.3 ดัดภาพของกลุ่มที่ทำเสร็จบนกระดาน 2.4 ให้ทุกกลุ่มออกมาเล่าถึงวิธีการทำงาน 3. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงความร่วมมือในการทำงานและการแบ่งงานตามความสามารถ และความสามัคคีในการร่วมกันทำงาน 4. ขั้นประเมินผล ครูสังเกตจากการกิจกรรมและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ตัวอย่างรูปภาพผลไม้

แบบฝึกหัดร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. นักเรียนคิดว่า การทำงานกลุ่มกับเพื่อนควรปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ไม่เอาเปรียบกัน
 - ข. ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - ค. แบ่งงานกันทำ
 - ง. ถูกทุกข้อ
2. เมื่อครูให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ทำคนเดียวเพราะคนมีความสามารถ
 - ข. ทำงานกับเพื่อนสนิทในกลุ่มเท่านั้น
 - ค. ไม่ช่วยทำเพราะตนไม่มีความถนัด
 - ง. รับฟังความคิด และช่วยทำงาน
3. นักเรียนจะอย่างไร เมื่อเพื่อนในกลุ่มมอบหมายงานที่นักเรียนไม่ถนัดให้ทำ
 - ก. บอกเพื่อนว่าไม่ทำ เพราะไม่ถนัด
 - ข. บอกให้เพื่อนอีกคนทำงานให้
 - ค. พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด
 - ง. ทำงานให้แต่ทำไม่เสร็จแล้วให้ในกลุ่มช่วยทำต่ออีก
4. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มแล้วช่วยกันประดิษฐ์สิ่งของตามที่กลุ่มจะตกลงกัน นักเรียนเสนอทำกรอบรูป แต่เพื่อนในกลุ่มจะทำกล่องใส่ดินสอ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ไม่สนใจเพื่อนและยืนยันจะทำกรอบรูป
 - ข. ทำกล่องใส่ดินสอยอมรับเสียงส่วนใหญ่ของเพื่อน
 - ค. สั่งให้เพื่อนทำกรอบรูป
 - ง. ทำกล่องใส่ดินสอก็ได้แต่ไม่ช่วยทำ
5. ในระหว่างทำงานกลุ่มกับเพื่อนโดยครูให้เสนอความคิดเรื่องราวจัดพานวันไหว้ครู นักเรียนควรทำอย่างไร
 - ก. ทำอะไรก็ได้ ตามความคิดของเพื่อน ๆ
 - ข. ช่วยเสนอความคิดร่วมกับเพื่อน
 - ค. ไม่แสดงความคิดเห็น เพราะตนเองจัดพานไหว้ครูไม่เป็น
 - ง. นั่งเฉยๆรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ข้อ	
1	ง
2	ง
3	ก
4	ข
5	ข

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

เรื่องร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อนได้					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					
8	แบบฝึกหัดที่ทำให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

ชื่อกิจกรรม	รักกันไว้ดีกว่า
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวางแผนทางในการปฏิบัติตนให้มีความปรองดองกับ เพื่อน
สื่อการสอน	1. นิทานเรื่องรักกันไว้ดีกว่า 2. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม
เทคนิค	นิทาน
กระบวนการ	1. ขั้นนำ ครูทบทวนประโยชน์ของการมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน 2. ขั้นดำเนินการ 2.1 ครูเล่านิทานเรื่องรักกันไว้ดีกว่า ให้กับนักเรียน 2.2 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน แล้วปรึกษากันในการตอบคำถามท้ายกรณีตัวอย่าง ตามหัวข้อต่อไปนี้ 2.2.1 นักเรียนคิดว่า เทพ เป็นคนอย่างไร 2.2.2 ถ้านักเรียนเป็นเทพ นักเรียนจะทำอย่าง เทพ หรือไม่ เพราะเหตุใด 2.2.3 ในเรื่องรักกันไว้ดีกว่าให้ข้อคิดอะไรบ้าง 2.3 ครูเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละกลุ่ม แล้วตรวจดูคำตอบ 2.4 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ 2.5 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของเกี่ยวกับการมีความปรองดองกับเพื่อน 3. ขั้นสรุป ตัวแทนกลุ่มรายงานสรุปเรื่องที่กำหนดให้ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ 4. ขั้นประเมินผล ครูสังเกตจากการกิจกรรมและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

นิทานเรื่อง รักกันไว้ดีกว่า

เด็กชายเทพเป็นเด็กเกเรและชอบกลั่นแกล้งเพื่อน ๆ ตอนพักกลางวันหลังจากรับประทานอาหารแล้ว เด็ก ๆ ก็เล่นบ้าง อ่านหนังสือบ้าง และคุยกันบ้างอยู่ในสนามหน้าห้องเรียน เทพเห็นว่าในห้องเรียนไม่มีเพื่อน ๆ อยู่เลย จึงคิดแกล้งเพื่อนโดยแอบเอาชุดพลูของนิตไปซ่อน พอถึงเวลาเข้าเรียน เด็ก ๆ ต่างก็เข้าห้องไปเปลี่ยนเสื้อผ้าเป็นชุดพลู แต่นิตหาชุดพลูไม่พบจึงร้องไห้ออกมาว่าชุดพลูหาย ตามเพื่อนก็ไม่มีใครเห็น นิตแน่ใจว่าเทพจะต้องเอาไปแน่จึงเข้าไปถาม แต่เทพไม่ยอมรับจึงเกิดการถกเถียงกันขึ้นจนเสียงดังได้ยินไปถึงครู และหลังจากที่ซักถามเรื่องราวที่เกิดขึ้นแล้ว ครูก็ให้นักเรียนช่วยหาและพบถุงใส่ชุดพลูอยู่ในตะกร้าหลังห้อง แต่ไม่มีใครยอมรับว่าเป็นคนเอาไปซ่อน ครูจึงลงโทษโดยบอกว่าเย็นนี้หลังเลิกเรียนแล้วให้ทุกคนอยู่ในห้อง ห้ามกลับบ้าน นอกจากนิต เทพเห็นเพื่อน ๆ นั่งเงียบไม่มีใครพูดหรือเล่นกัน จนกระทั่งเย็นเพื่อนบางคนเริ่มบ่นว่าหิว เทพรู้สึกผิด และได้เข้าไปขอโทษเพื่อน ๆ ทุกคนในห้องว่าต่อไปจะไม่ทำให้เพื่อนเดือนร้อนอีก เพื่อน ๆ ได้ยกโทษกับเทพ ในที่สุดทุกคนในห้องเข้าใจซึ่งกันและกันและสัญญาว่าจะรักกัน หากมีเรื่องอะไรจะพูดคุยกปรึกษากัน ไม่ทะเลาะกันอีกแล้ว เพราะเราทุกคนเป็นเพื่อนกันควรมีความสามัคคีกัน

แบบฝึกหัด มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อนอีกกลุ่มได้รับรางวัล
 - ก. รู้สึกเฉย ๆ เมื่อเพื่อนได้รางวัล
 - ข. ยินดี และ ดีใจกับเพื่อน
 - ค. บางครั้งก็ชอบบางครั้งก็ไม่ชอบ
 - ง. ไม่ชอบที่เพื่อนกลุ่มนั้นได้รางวัล
2. เมื่อเพื่อนมีปัญหาไม่สบายใจ นักเรียนทำอย่างไร
 - ก. บอกว่าก็มีปัญหาเหมือนกัน
 - ข. บอกเพื่อนให้ไปปรึกษาหัวหน้าห้อง
 - ค. รับฟังปัญหาด้วยความเต็มใจ
 - ง. ไม่สนใจ เพราะไม่ใช่ให้กลุ่มที่สนิท
3. ในการแข่งขันฟุตบอล กลุ่มของนักเรียนแพ้ เพื่อนในกลุ่มจึงชวนนักเรียนไปทะเลาะกับกลุ่มเพื่อนที่ชนะ นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ไปด้วยกันกับเพื่อน
 - ข. ชวนเพื่อนอีกกลุ่มที่แพ้ไปด้วยกัน
 - ค. ไม่ไปปล่อยให้เพื่อนไปกันเอง
 - ง. ไม่ไปและชักชวนเพื่อนไม่ให้ไปพร้อมบอกเพื่อนว่า เราควรมีความสามัคคีกัน
4. นักเรียนคิดว่า การมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน ควรทำอย่างไร
 - ก. รักใคร่กลมเกลียวกัน
 - ข. ช่วยเหลือต่อกัน
 - ค. ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน
 - ง. ถูกทุกข้อ
5. เมื่อเพื่อนในห้องทะเลาะกัน นักเรียนควรทำอย่างไร
 - ก. เข้าข้างเพื่อนที่นักเรียนสนิท
 - ข. เข้าไปร่วมชกต่อยด้วย
 - ค. ชว่งไถ่เกลี้ยให้เพื่อน เลิกทะเลาะกัน
 - ง. เข้าไปเชียร์เพื่อน

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน

ข้อ	
1	ข
2	ก
3	ง
4	ง
5	ก

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1
เรื่องมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

- ระดับ 5

หมายถึง

เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4

หมายถึง

เห็นด้วยในระดับมาก
- ระดับ 3

หมายถึง

เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- ระดับ 2

หมายถึง

เห็นด้วยในระดับน้อย
- ระดับ 1

หมายถึง

เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					
8	แบบฝึกหัดที่ทำให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

ชื่อกิจกรรม	ห้องเรียนแห่งความสุข
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงประโยชน์ของการร่วมมือในการรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตนได้เหมาะสมในการร่วมมือในการ รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน
เทคนิค	กรณีตัวอย่าง
สื่อการสอน	1. รูปภาพของห้องเรียน 2. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม
กระบวนการ	1. ชื่นนำ 1. ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่เป็นปัญหาอันเนื่องมาจากการไม่ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน 2. ครูให้นักเรียนบอกผลเสียของการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่มีผลต่อตนเองและผู้อื่นและให้สมมุติว่าถ้าปัญหาเกิดขึ้นกับตนเองจะรู้สึกอย่างไร 2. ชื่นดำเนินการ 1. ครูนำภาพความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของภาพในห้องเรียนให้นักเรียนดู 2. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อดังนี้ - รู้สึกอย่างไรเมื่อเห็นภาพนี้ - คิดว่าสาเหตุของความวุ่นวายคืออะไร - นักเรียนเคยตกอยู่ในสภาพเช่นนี้บ้างหรือไม่ - มีความรู้สึกอย่างไร - ถ้าห้องเรียนวุ่นวายเช่นนี้ควรปฏิบัติอย่างไร 3. ครูถามนักเรียนว่า “การดูแลควบคุมให้ทุกคนร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน” 4. ครูให้นักเรียนระดมสมองในหัวข้อ “หากตัวเราเองไม่ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน จะทำอย่างไร”

3. **ขั้นสรุป**

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่เรียนรู้จากกิจกรรม

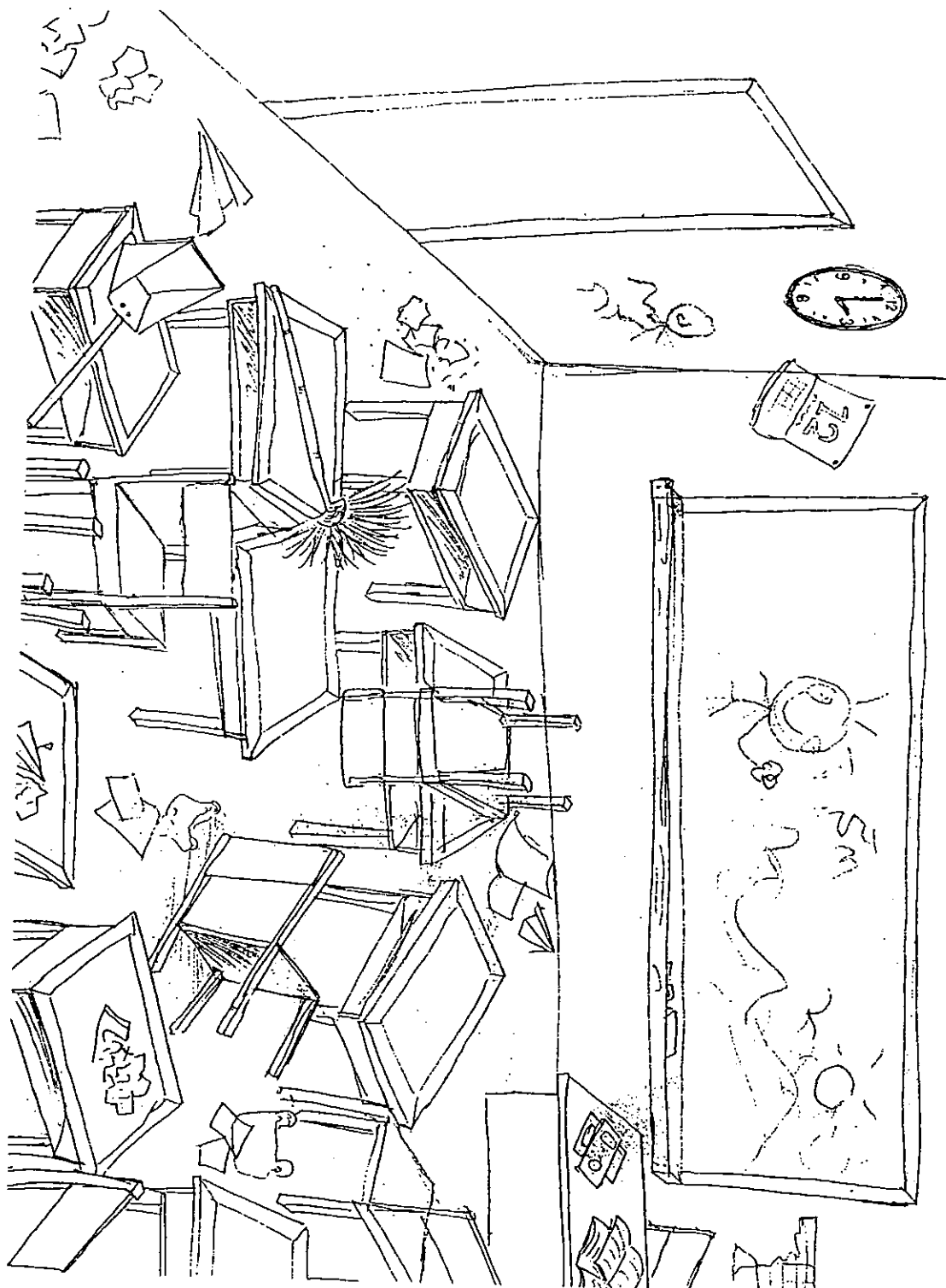
4. **ขั้นประเมินผล**

ครูสังเกตจากการกิจกรรมและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ตัวอย่างภาพ

สำหรับการทำกิจกรรมนั้น ภาพจะมีขนาดใหญ่ขึ้น
จะใช้ภาพขนาด A2 พร้อมกับระบายสี

ภาพสำหรับกิจกรรมห้องเรียนแห่งความสุข

แบบฝึกหัดท้ายเรื่อง ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของชั้นเรียน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. วันเปิดเทอมวันแรก ครูให้นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดหลังเลิกเรียน แต่นักเรียนต้องรีบกลับบ้านไปดูการ์ตูน นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ช่วยทำความสะอาดห้องเรียนกับเพื่อน ๆ
 - ข. ช่วยทำความสะอาด เพื่อนสักพักก่อนแล้วค่อยรีบกลับบ้าน
 - ค. บอกเพื่อน ๆ ว่า ค่อยมาทำพุงนี้เข้า
 - ง. ไม่ต้องช่วยเพราะมีคนทำเยอะแล้ว
2. นักเรียนคิดว่า การร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของห้องเรียน ควรปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ช่วยเก็บขยะในห้องเรียน
 - ข. ทำความสะอาดห้องเรียนเฉพาะเวรประจำวันของนักเรียน
 - ค. เมื่อห้องสกปรกให้เวรวันนั้นทำความสะอาด
 - ง. ไม่ต้องทำถ้า นักเรียนไม่ได้เป็นคนทำให้สกปรก
3. วันศุกร์เพื่อนคนหนึ่งไม่มาโรงเรียน ซึ่งเป็นเวรทำความสะอาดของเพื่อนคนนั้น นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. บอกให้หัวหน้าห้องต้องทำเวรทำความสะอาดแทน
 - ข. ช่วยทำความสะอาดกับเพื่อน
 - ค. ไม่ต้องทำเพราะไม่ใช่เวรตนเอง
 - ง. ให้เพื่อนเวรวันนั้น ทำความสะอาดกันเอง
4. ครูให้นักเรียนช่วยกันจัดโต๊ะเรียนเป็นวงกลม เพื่อทำกิจกรรม หลังจากที่ทำกิจกรรมแล้ว ครูให้จัดโต๊ะเป็นแถวเหมือนเดิม แต่โต๊ะของนักเรียนอยู่ในแถวเป็นระเบียบแล้วนักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ไม่ต้องทำ เพราะโต๊ะนักเรียนเป็นระเบียบแล้ว
 - ข. บอกให้เวรประจำวันนั้นเป็นคนทำ
 - ค. ช่วยเพื่อน ๆ จัดโต๊ะให้เป็นแถวเหมือนเดิม
 - ง. ช่วยจัดโต๊ะเฉพาะที่เป็นแถวเดียวกับนักเรียน

5. ห้องเรียนของนักเรียน จะมีความสะอาดและเป็นระเบียบได้ ถ้าทุกคนปฏิบัติอย่างไร
- ก. ช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน
 - ข. ทิ้งขยะลงถังขยะทุกครั้ง
 - ค. จัดโต๊ะเรียนให้เป็นแถวเป็นระเบียบ
 - ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน

ข้อ	
1	ก
2	ก
3	ข
4	ค
5	ง

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

เรื่องร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

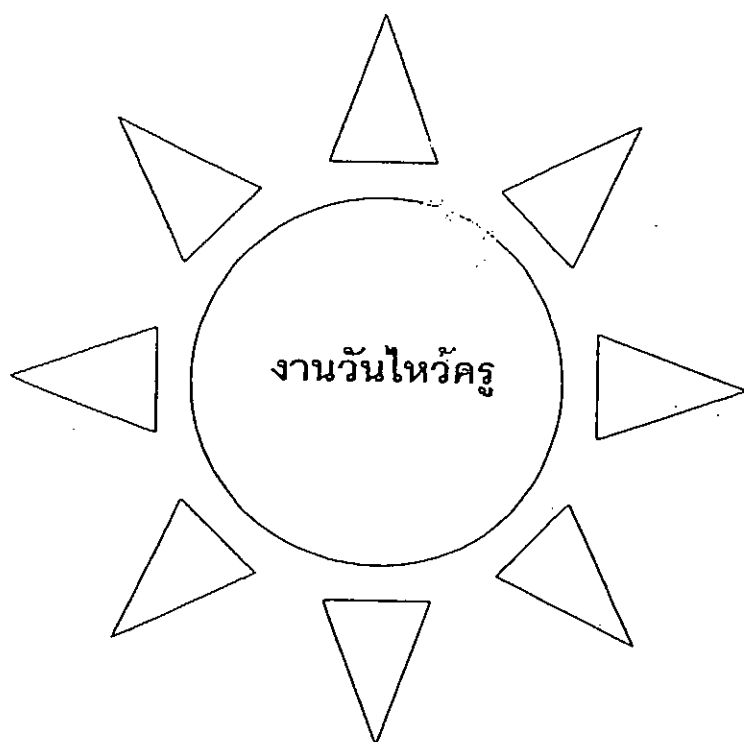
ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
8	แบบฝึกหัดที่ให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และ สามารถทำทันเวลา					
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

ชื่อกิจกรรม	เราทำอะไรกันบ้าง
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนที่เหมาะสมในการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน
เทคนิค	เกม
สื่อการสอน	1. บัตรคำ 2. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม
กระบวนการ	1. ชื่นนำ ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการร่วมมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียน ต้องอาศัยความร่วมมือจากนักเรียนทุกคน 2. ขั้นตอนการ 1. แบ่งสมาชิกออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามความเหมาะสมของจำนวนนักเรียน 2. แจกบัตรคำให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม และอธิบายกติกาดังนี้ - ให้นักเรียนเปิดบัตรคำแล้วช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่าจากบัตรคำที่ได้นักเรียนจะช่วยกันทำอะไรได้บ้างแล้วเขียนลงในกระดาษ - แสดงความคิดเห็นให้ได้มากที่สุด 3. เมื่อเสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มช่วยกันออกมารายงานผลงานของกลุ่มหน้าห้อง 4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปส่งผลงานของกลุ่มในการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน 3. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงประโยชน์จากกิจกรรม 4. ขั้นประเมินผล ครูสังเกตจากการกิจกรรมและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ตัวอย่างบัตรคำ

แบบฝึกหัดเรื่อง ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. ครูให้นักเรียนชั้น ป.1-ป.3 ทุกคนมาทำความสะอาดโรงเรียนในวันแม่แห่งชาติซึ่งเป็นวันหยุด นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. มาช่วยทำความสะอาดโรงเรียน
 - ข. มาแต่หลังจากดูการ์ตูนจบแล้ว
 - ค. ไม่มาเพราะมีคนทำความสะอาดเยอะแล้ว
 - ง. ไม่มาเพราะเป็นวันหยุด
2. การแข่งขันกีฬา ทุกคนได้รับมอบหมายให้มาซ้อมเพลงเชียร์ แต่นักเรียนต้องทำการบ้านส่งครูพรุ่งนี้ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ไม่ไปซ้อมและรีบทำการบ้าน
 - ข. ไปซ้อมเชียร์กับเพื่อน ๆ แล้วค่อยกลับมาทำการบ้าน
 - ค. ไปซ้อมเชียร์สักพักหนึ่ง แล้วรีบกลับมาทำการบ้าน
 - ง. ไม่ไปเนื่องจากมีเพื่อนซ้อมหลายคนแล้ว
3. ทางโรงเรียนให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศวันแม่หน้าห้องพักครู นักเรียนชั้น ป. 3 ได้รับหน้าที่นี้แล้วนักเรียนชั้น ป.3 ควรทำอย่างไร
 - ก. ให้เฉพาะคนที่เก่ง ๆ ช่วยกันทำเท่านั้น
 - ข. ไม่ทำอะไร ให้เพื่อน ๆ ทำกันเอง
 - ค. ให้นักเรียนชั้น ป. 2 และ ป. 1 มาจัดป้ายนิเทศ
 - ง. ทุกคนในชั้น ป. 3 ต้องช่วยกันจัดป้ายนิเทศ
4. ทางโรงเรียนจัดงานวันปีใหม่ซึ่งเป็นวันหยุด และให้นักเรียนมาช่วยกันจัดสถานที่เพื่อเตรียมงานนักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ชวนเพื่อน ๆ ทุกคนมาช่วยจัดสถานที่
 - ข. ให้รุ่นพี่ ป. 6 เป็นคนจัดสถานที่เพราะเป็นรุ่นพี่
 - ค. ส่งตัวแทนห้องของนักเรียนมาทำเพียงบางคน
 - ง. บอกเพื่อนไม่ต้องมาเพราะเป็นวันหยุด
5. นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่โรงเรียนอย่างไร
 - ก. เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งที่โรงเรียนจัดขึ้น
 - ข. ชักชวนเพื่อน ๆ ให้มาทำกิจกรรมด้วยกันที่โรงเรียน
 - ค. ช่วยเหลือโรงเรียนในการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่
 - ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน

ข้อ	
1	ก
2	ข
3	ง
4	ก
5	ง

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

เรื่องร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					
8	แบบฝึกหัดที่ทำให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

ชื่อกิจกรรม	กฎกติกาพาส
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงประโยชน์ของการร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวางแผนทางในการปฏิบัติตนในการร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน
เทคนิค	นิทาน
สื่อการสอน	1. นิทานเรื่อง แมวน้อยหาโรงเรียน 2. แบบฝึกหัดท้ายบท
กระบวนการ	1. ชื่นนำ ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับกฎกติกา ว่ามีความสำคัญอย่างไร 2. ชื่นดำเนินการ 1. ครูเล่านิทานแมวน้อยหาโรงเรียนให้กับนักเรียน 2. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและร่วมกันอภิปรายผลการกระทำของตัวละครจากนิทาน โดยตั้งประเด็นคำถามเช่น ความรู้สึกของนักเรียนกับเหตุการณ์ การกระทำของตัวละคร ความคาดหวังหรือความน่าจะเป็น ถ้าไม่มีเหตุการณ์นั้น ถ้าตัวละครในเรื่องไม่ได้กระทำสิ่งนั้นจะเป็นอย่างไร นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของแต่ละคนเรื่องการปฏิบัติ/ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน 3. กลุ่มช่วยกันสรุป รวบรวมระเบียบกฎเกณฑ์ปฏิบัติใน โรงเรียน เช่น การเข้าแถว การแต่งกาย 4. นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากนิทานเรื่องแมวน้อยหาโรงเรียน 3. ชื่นสรุป ครูและนักเรียนสรุปถึงประโยชน์จากกิจกรรมว่ากฎกติกามีความสำคัญ 4. ชื่นประเมินผล ครูสังเกตจากการกิจกรรมและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

นิทานเรื่อง “แมวน้อยหาโรงเรียน”

สีสวาทและสีชมพู เป็นแมวน้อยพี่น้องกัน เมื่อทั้งสองโตขึ้นจำเป็นต้องออกไปหาโรงเรียนอยู่ด้วยตนเอง ทั้งสองออกเดินทางไปยังหมู่บ้านทางทิศตะวันออก พบป้ายชื่อ “โรงเรียนอะไรก็ได้” เมื่อเข้าไปในโรงเรียนนี้แมวทั้งสองเห็นห้องในโรงเรียน ห้องบางห้องมีขยะเต็มพื้นห้อง บางห้องมีนักเรียนคุยกันในห้องไม่ตั้งใจเรียน นักเรียนวิ่งเล่นทั้งด้านซ้ายและขวาของห้องเรียน นักเรียนบางคนชนกัน และมีนักเรียนบางคนบาดเจ็บอยู่หน้าห้อง ไม่มีใครสนใจกัน นักเรียนบางคนแต่งกายสกปรก ไม่สุภาพ ทุกคนอารมณ์หงุดหงิด สีสวาทและสีชมพูยืนมองรอบ ๆ ตัว พบแต่ความวุ่นวาย ไร้ระเบียบของคนในห้องเรียนมีนักเรียนบางคนแอบทานขนมในห้องเรียน สีสวาทและสีชมพูจึงพักที่โรงเรียนอะไรก็ได้อยู่ 2 วัน แต่ด้วยความที่นักเรียนในโรงเรียนไม่ปฏิบัติตามกฎ ไม่มีความเป็นระเบียบวินัย แมวทั้งสอง จึงชวนกันเดินทางไปหมู่บ้านทิศตะวันตก ทั้งสองมาถึงห้องเรียนรักระเบียบวินัย หน้าห้องปลูกต้นไม้และดอกไม้ไว้สวยงาม ในห้องสะอาด โต๊ะ เก้าอี้ จัดเป็นระเบียบเรียบร้อย นักเรียนนั่งเรียนหนังสือตามที่ของตนเอง นักเรียนในห้องเรียนหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสแต่งกายสุภาพ สะอาดตา นักเรียนตั้งใจเรียนในห้องไม่พูดคุยกันขณะครูสอน สีสวาทและสีชมพูมองดูรอบตัวอย่างมีความสุข ทั้งสองจะสร้างบ้านและอยู่ที่โรงเรียนรักระเบียบวินัยแห่งนี้ตลอดไป

แบบฝึกหัดเรื่อง ร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

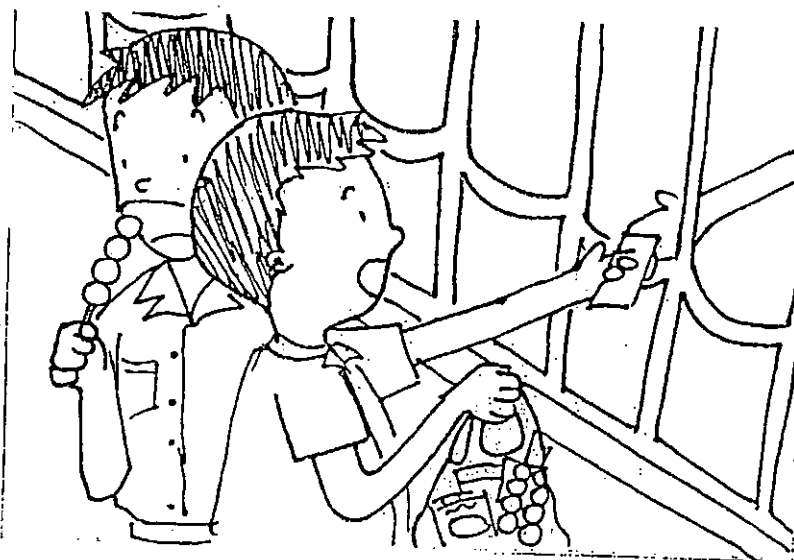
ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. นักเรียนที่ดี ควรปฏิบัติอย่างไรต่อโรงเรียน
 - ก. ไม่มาโรงเรียนสาย
 - ข. ไม่รับประทานขนมในห้องเรียน
 - ค. มาเข้าแถวตอนเช้าทุกวัน
 - ง. ถูกทุกข้อ
2. โรงเรียนไม่อนุญาตให้นักเรียนใช้โทรศัพท์มือถือ แต่นักเรียนซื้อโทรศัพท์มือถือ จึงอยากมาให้เพื่อนดู นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. แอบนำมือถือให้เพื่อนดู
 - ข. ไม่นำมือถือมา เก็บไว้ในเพื่อนที่บ้าน
 - ค. แอบนำมือถือมาแล้วบอกครูว่าเป็นของเล่น
 - ง. แอบนำมือถือมาโดยแอบไว้ในกระเป๋าแล้วให้เพื่อนดู
3. จากรูปมีนักเรียนกำลังแอบทานขนมในห้องเรียน นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ไม่ควรทำเพราะผิดกฎระเบียบ
- ข. ทานขนมด้วยกันกับเพื่อน
- ค. ถ้าครูไม่เห็นก็ทานขนมได้
- ง. ชวนเพื่อนโต๊ะใกล้ ๆ มาทานขนมด้วยกัน

4. ทางโรงเรียนกำหนดให้นักเรียนแต่งชุด ลูกเสือ – เนตรนารี ทุกวันตามที่โรงเรียนกำหนดแต่นักเรียนไม่ชอบแต่งชุด นักเรียนจะทําอย่างไร
 - ก. ชวนเพื่อน ๆ ไม่ต้องแต่งชุด
 - ข. ควรแต่งชุด ลูกเสือ – เนตรนารี ตามกฎของโรงเรียน
 - ค. แต่งบ้างบางอาทิตย์สลับไปมา
 - ง. ขออนุญาตครูเป็นพิเศษได้ไม่ต้อง แต่งชุด
5. จากรูปนักเรียนแอบซื้อขนมผ่านรั้วโรงเรียน นักเรียนจะทําอย่างไร

- ก. ชวนเพื่อน ๆ มาซื้อขนมกันจะได้ไว้รับประทานตอนพักเที่ยง
- ข. นัดหมายแม่ค้าให้มาพ่วงนี้อีกจะได้มีขนมทานทุกวัน
- ค. ซื้อขนมเยอะ ๆ จะได้นำไปรับประทาน
- ง. ไม่ควรซื้อ เนื่องจากผิดกฎระเบียบของโรงเรียน

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง ร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

ข้อ	
1	ก
2	ข
3	ก
4	ข
5	ง

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

เรื่องร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					
8	แบบฝึกหัดที่ให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา					

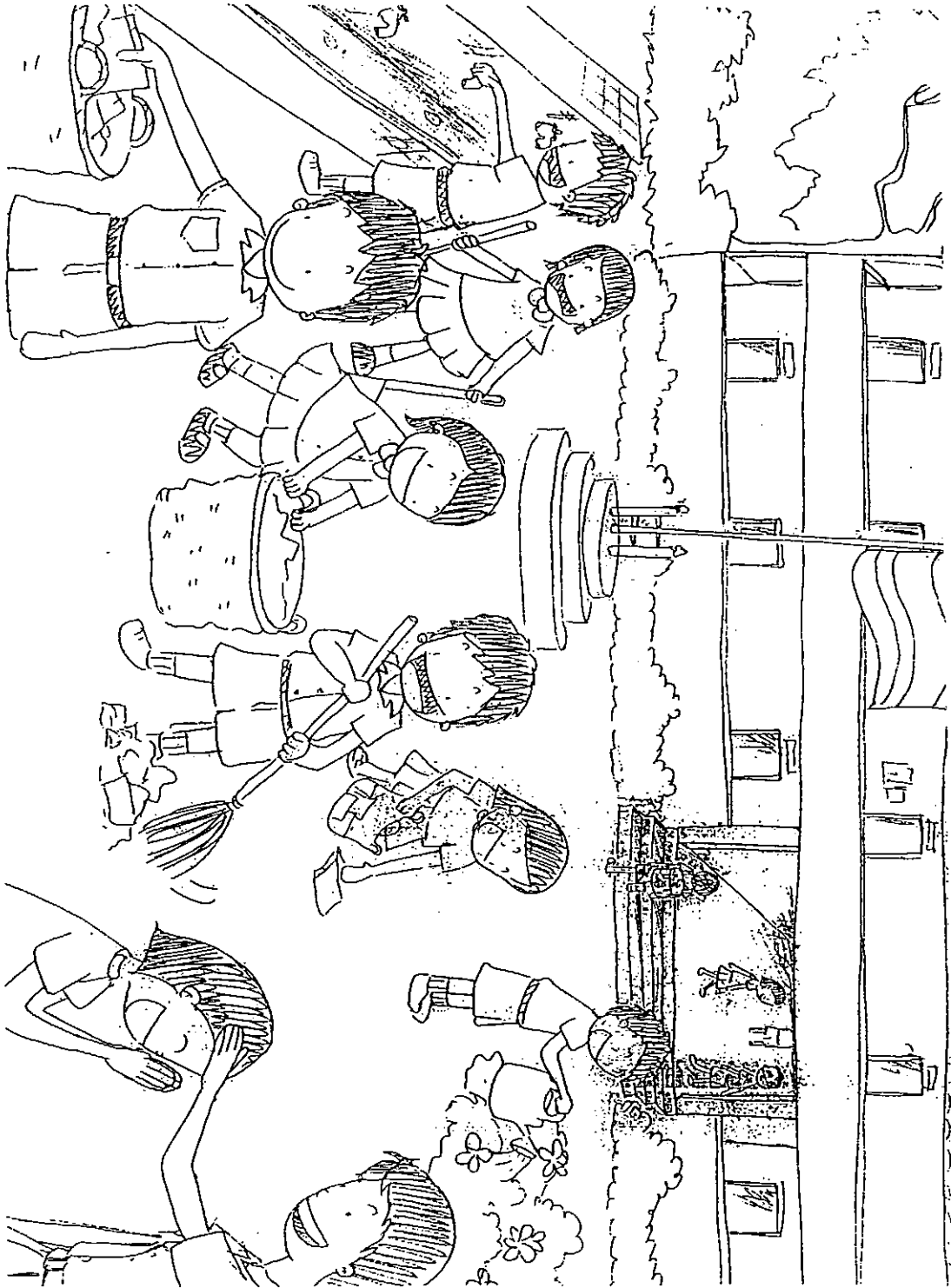
ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

ชื่อกิจกรรม	โรงเรียนสวยด้วยมือเรา
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวางแผนทางในการปฏิบัติการร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน
เทคนิค	กรณีตัวอย่าง
สื่อการสอน	1. รูปภาพของสิ่งแวดล้อมโรงเรียน 2. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม
กระบวนการ	1. ขั้นนำ ครูและนักเรียนสนทนาเรื่องสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน 2. ขั้นดำเนินการ 1. สนทนาและแจกกรณีรูปภาพเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสาธารณสมบัติของโรงเรียน 2. แบ่งกลุ่มนักเรียนตามความเหมาะสม แล้วให้นักเรียนศึกษาจากรูปภาพสิ่งแวดล้อมโรงเรียน 3. หลังจากนักเรียนศึกษาแล้ว ให้แต่ละกลุ่มออกมารายงาน 4. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันวาดภาพสิ่งแวดล้อมและสาธารณสมบัติที่นักเรียนชอบ แล้วนำเสนอให้เพื่อนกลุ่มอื่นๆ พร้อมทั้งอธิบายภาพหรือบรรยายสั้น ๆ 5. นำภาพของทุกกลุ่มจัดแสดงหน้าห้องเรียน แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิด และเสนอนักเรียนจะช่วยให้สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสวยงามอย่างไร 3. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนสรุปถึงประโยชน์จากกิจกรรม 4. ขั้นประเมินผล ครูสังเกตจากการกิจกรรมและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ตัวอย่างภาพ

สำหรับการทำกิจกรรมนั้น ภาพจะมีขนาดใหญ่ขึ้น
จะใช้ภาพขนาด A2 พร้อมกับระบายสี

ภาพสำหรับกิจกรรมโรงเรียนสวยด้วยมือเรา

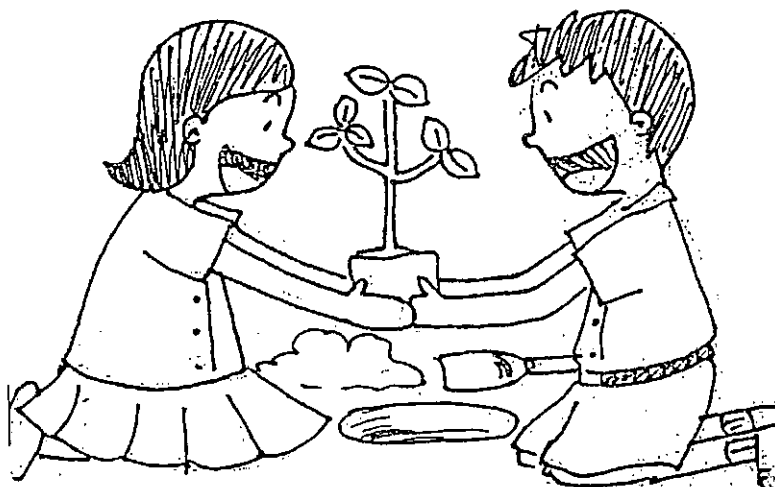

แบบฝึกหัดเรื่อง ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

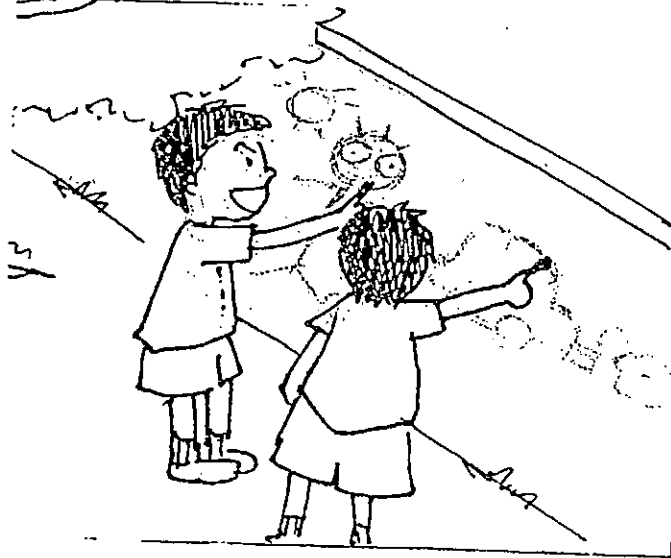
1. นักเรียนคิดว่า การร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนนั้นควรทำอย่างไร
 - ก. ปิดไฟทุกครั้ง ถ้าไม่ใช้
 - ข. ไม่เด็ดดอกไม้ของโรงเรียน
 - ค. ทิ้งขยะลงถังทุกครั้ง
 - ง. ถูกทุกข้อ

2. จากรูปมีเพื่อนกำลังช่วยกันปลูkdต้นไม้มของโรงเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ดีแล้ว ดันไม้จะได้เยอะ ๆ แล้วเดินผ่านไป
- ข. เข้าไปช่วยปลูkdต้นไม้กับเพื่อน ๆ
- ค. ไม่ต้องช่วย เพราะมีคนช่วยกัน 2 คนแล้ว
- ง. บอกเพื่อนว่าไม่ต้องทำเป็นหน้าที่ของการโรงเรียน

3. จากรูปนักเรียนกำลังขีดเขียนผนังร้วของโรงเรียน นักเรียนจะอย่างไร

- ก. เข้าไปวาดรูปกับเพื่อน ๆ ด้วย
ข. ไม่สนใจแล้วเดินผ่านไป
ค. เข้าไปบอกเพื่อนว่า ไม่ควรวาดรูปแล้วช่วยกันลบออก
ง. สวยดี ผนังโรงเรียนจะได้มีลวดลาย
4. จากรูปนักเรียนช่วยกันเก็บขยะหลังเลิกเรียน นักเรียนจะอย่างไร

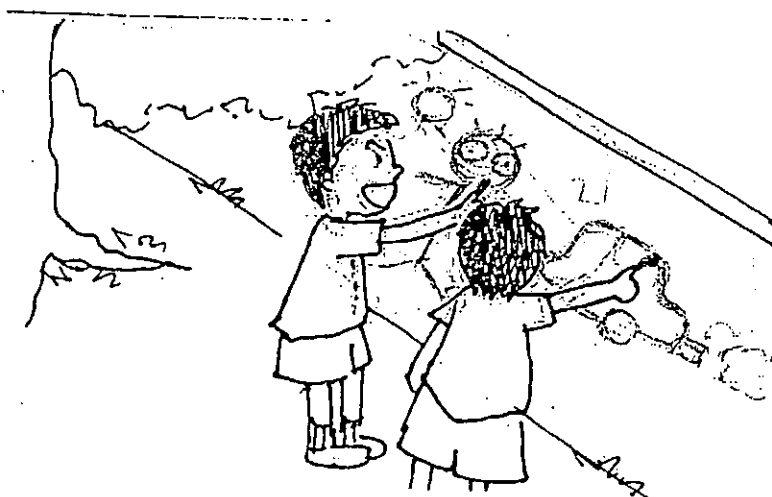

- ก. เข้าไปช่วยทำความสะอาดกับเพื่อน ๆ จนเสร็จ
ข. ชมเชยเพื่อน ๆ แล้วรีบกลับบ้าน
ค. ไม่ต้องเข้าไปช่วยเพราะเป็นเวลาเลิกเรียนแล้ว
ง. เข้าไปช่วยเพื่อน ๆ สักพัก แล้วค่อยกลับบ้าน

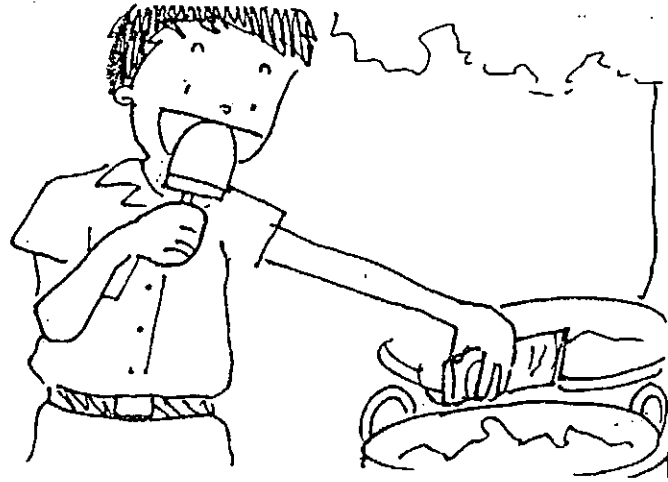
5. รูปภาพต่อไปนี้ ข้อใดเป็นการร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน
ก.

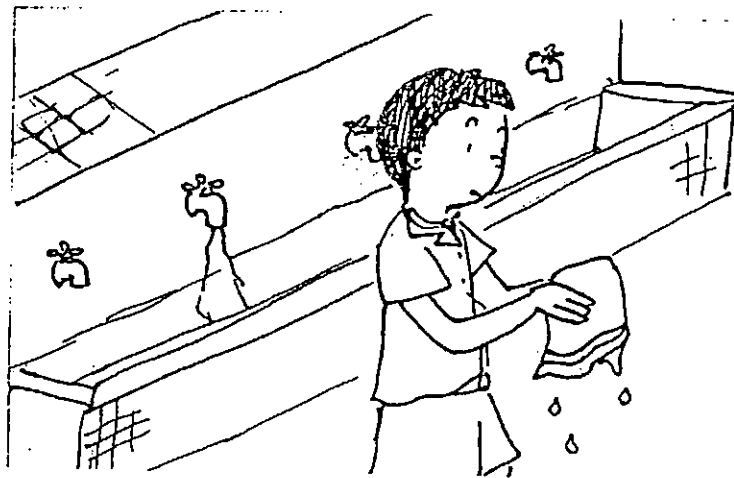
ข.

ก.

ง.

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง ร่วมมือในการรักษาทรัพยากรสมบัติของโรงเรียน

ข้อ	
1	ง
2	ข
3	ค
4	ก
5	ค

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1
เรื่องร่วมมือรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการร่วมมือรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการร่วมมือรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					
8	แบบฝึกหัดที่ทำให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

โปรแกรมกิจกรรมความสามัคคีของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2

ความสามัคคีในชั้นเรียน	กิจกรรม	เวลา
ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน	สืจ่า ช่วยเราด้วย	45 นาที
มีความปองดองกับกลุ่มเพื่อน	ร่วมแรงร่วมใจ	45 นาที
ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและ- ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน	ห้องเรียนของเรา	45 นาที
ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน	ร่วมด้วยช่วยกัน	45 นาที
ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน	ใช่ไม่น่าเลย	45 นาที
ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน	โรงเรียนแห่งความสุข	45 นาที

ชื่อกิจกรรม	สี.....จำ ช่วยเราด้วย
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในการร่วมทำงานกับเพื่อน
เทคนิค	เกม
สื่อการสอน	1. กระดาษโครงร่างภาพลายเส้น จำนวนแท่งสมาชิก 2. สีเทียน 8 กล้อง ๑ ละ 9 สี 3. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม
กระบวนการ	1. ชำนาญ ครูและนักเรียน สนทนาเกี่ยวกับการร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน 2. ขั้นตอนการ 1. แบ่งสมาชิกออกเป็น กลุ่ม ๑ ละ 5 คน 2. ผู้จัดกิจกรรมแจกกระดาษโครงร่างภาพลายเส้นให้สมาชิกทุกคนคนละ 1 แผ่น และมอบสีเทียนให้คนละ 1 แท่ง สมาชิกในกลุ่มจะได้สีที่ไม่ซ้ำกัน เมื่อได้รับสีเทียนแล้ว ให้นำสีที่ได้รับขีดเป็นเครื่องหมาย ✓ ไว้ที่มุมขวาของกระดาษ เพื่อจะได้จำได้ว่า ตนรับผิดชอบสีใด 3. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายวิธีการปฏิบัติกิจกรรมและกติกาดังนี้ 3.1 กิจกรรมนี้ชื่อว่า “สี...จำ ช่วยเราด้วย” 3.2 สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องรับผิดชอบระบายสีภาพลายเส้นที่แจกด้วยสีที่ภาพกำหนดไว้ว่า ส่วนใดควรจะระบายสีอะไร 3.3 ถ้าใช้สีอื่นที่ตนไม่มี เช่น สีแดง ให้พูดว่า “สีแดงจำ ช่วยเราด้วย” ผู้ที่มีสีแดงในมือต้องตัดสินใจเองว่าจะให้สีเขาไปใช้ทันทีที่ขอหรือไม่ หรือถ้ามีผู้ขอพร้อมกันหลายคนก็ต้องตัดสินใจว่าจะให้ใคร 3.4 การหยิบยื่นสีให้กับผู้ขอ จะให้กับผู้ที่กล่าว “ขอบใจ” เมื่อยื่นของให้แล้ว ถ้าไม่กล่าวให้ ของของคืน ไม่ให้ใช้

- 3.5 ถ้าพูดว่า “สี่แดงจ๋า ช่วยเราด้วย” แล้วแต่ไม่มีผู้หยิบยื่นสีให้ ผู้ต้องการจะใช้ก็ไม่มีสิทธิ์หยิบที่เขาวางไว้มาใช้เองโดยเด็ดขาด
- 3.6 ใครไม่กล่าว ขอ “สี่...จ๋า ช่วยเราด้วย” แต่กล่าวหรือแสดงพฤติกรรม การขอรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่คำที่ตกลงก็ไม่ให้
- 3.7 เมื่อหมดเวลาให้คืนสีกับผู้รับผิดชอบสีนั้น ๆ
- 3.8 ให้เวลาในการระบายสีภาพ 10 นาที กลุ่มใดสมาชิกทุกคนในกลุ่ม
- 3.9 ผู้จัดกิจกรรมให้สัญญาณเริ่มดำเนินกิจกรรม

3. ขั้นสรุป

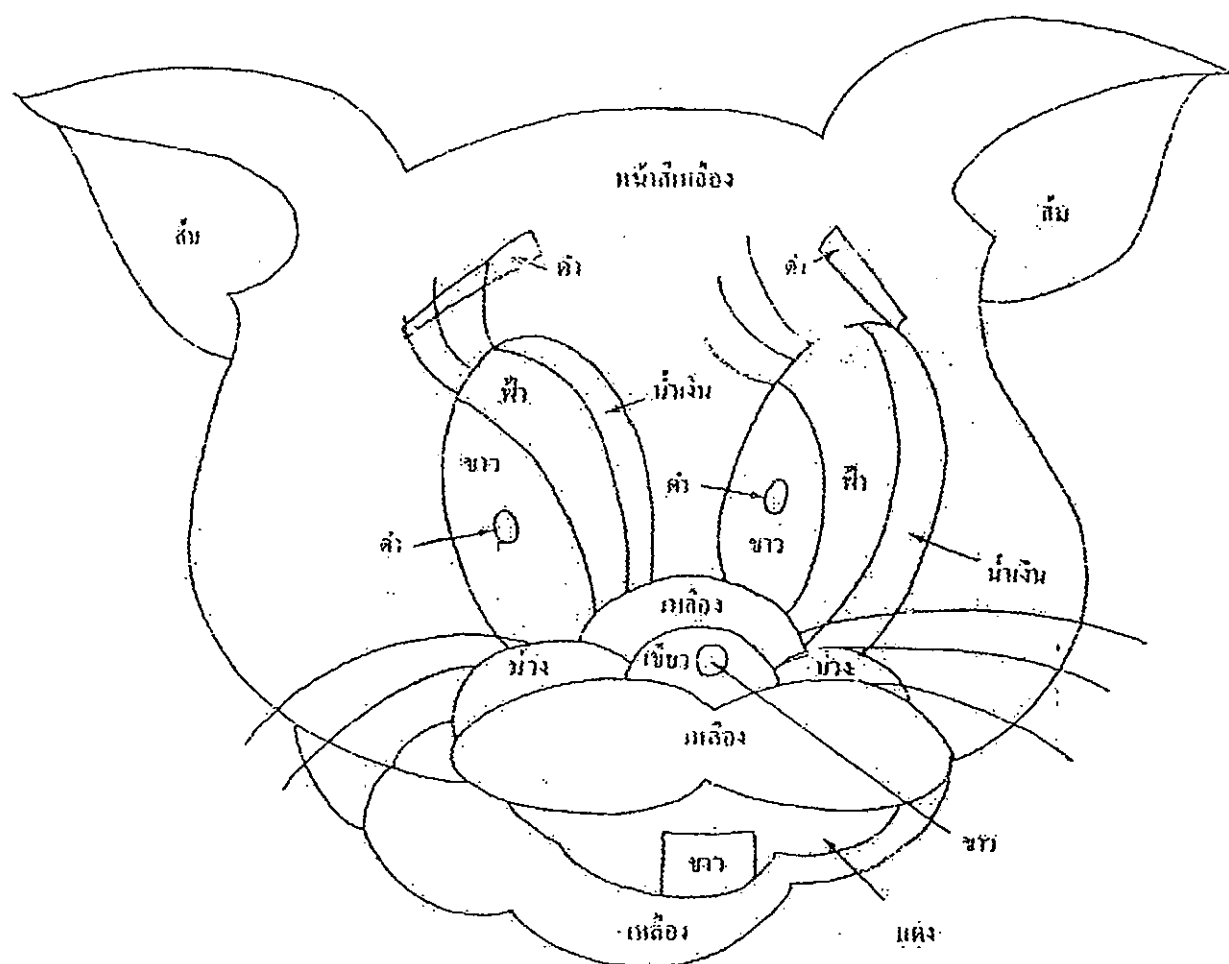
ผู้จัดกิจกรรมเสนอคำถามให้สมาชิกตอบ เช่น

- นักเรียนคิดว่า การร่วมกันทำงานกลุ่มกับเพื่อน จะเกิดประโยชน์อย่างไรในการทำงาน
- นักเรียนได้ข้อคิดใดจากกิจกรรมที่จะนำไปเป็นประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่ม
- ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน เรื่องร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน

4. ขั้นประเมินผล

ครูสังเกตจากการทำงานของนักเรียนและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ตัวอย่างโครงร่างลายเส้น

แบบฝึกหัดร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. นักเรียนคิดว่า การทำงานกลุ่มกับเพื่อนควรปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ไม่เอาเปรียบกัน
 - ข. ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - ค. แบ่งงานกันทำ
 - ง. ถูกทุกข้อ
2. เมื่อครูให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ทำคนเดียวเพราะคนมีความสามารถ
 - ข. ทำงานกับเพื่อนสนิทในกลุ่มเท่านั้น
 - ค. ไม่ช่วยทำเพราะตนไม่มีความถนัด
 - ง. รับฟังความคิด และช่วยทำงาน
3. นักเรียนจะอย่างไร เมื่อเพื่อนในกลุ่มมอบหมายงานที่นักเรียนไม่ถนัดให้ทำ
 - ก. บอกเพื่อนว่าไม่ทำ เพราะไม่ถนัด
 - ข. บอกให้เพื่อนอีกคนทำงานให้
 - ค. พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด
 - ง. ทำงานให้แต่ทำไม่เสร็จแล้วให้ในกลุ่มช่วยทำต่ออีก
4. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มแล้วช่วยกันประดิษฐ์สิ่งของตามที่กลุ่มจะตกลงกัน นักเรียนเสนอทำกรอบรูป แต่เพื่อนในกลุ่มจะทำกล่องใส่ดินสอ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ไม่สนใจเพื่อนและยืนยันจะทำกรอบรูป
 - ข. ทำกล่องใส่ดินสอยอมรับเสียงส่วนใหญ่ของเพื่อน
 - ค. สั่งให้เพื่อนทำกรอบรูป
 - ง. ทำกล่องใส่ดินสอก็ได้แต่ไม่ช่วยทำ
5. ในระหว่างทำงานกลุ่มกับเพื่อนโดยครูให้เสนอความคิดเรื่องราวจัดพานวันไหว้ครู นักเรียนควรทำอย่างไร
 - ก. ทำอะไรก็ได้ ตามความคิดของเพื่อน ๆ
 - ข. ช่วยเสนอความคิดร่วมกับเพื่อน
 - ค. ไม่แสดงความคิดเห็น เพราะตนเองจัดพานไหว้ครูไม่เป็น
 - ง. นั่งเฉยๆรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ข้อ	
1	ง
2	ง
3	ก
4	ข
5	ข

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

เรื่องร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อนได้					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					
8	แบบฝึกหัดที่ให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

ชื่อกิจกรรม	ร่วมแรงร่วมใจ
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการปรองดองกับกลุ่มเพื่อน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตนที่เหมาะสมในการปรองดองกับกลุ่มเพื่อน
เทคนิค	บทบาทสมมติ
สื่อการสอน	1. เอกสารบทบาทสมมติของตัวละครเรื่อง ร่วมแรงร่วมใจ 2. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม
กระบวนการ	1. ขั้นนำ ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงการมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน 2. ขั้นดำเนินการ 2.1 หาอาสาสมัคร เพื่อเตรียมตัวแสดงบทบาทสมมติเรื่อง “ร่วมแรงร่วมใจ” 2.1 ครูแจกเอกสารเรื่อง “ร่วมแรงร่วมใจ” และบทบาทสมมติของแต่ละคน ให้ผู้แสดงได้อ่าน และเตรียมตัวแสดงพร้อมทั้งจัดสถานที่ 2.2 เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ไว้ ใช้เวลาประมาณ 15 – 20 นาที โดยมีนักเรียนที่ไม่ได้แสดงเป็นผู้สังเกตการณ์ 2.4 ให้นักเรียนแสดงจนถึงตอนของมานีที่ไม่ช่วยออกเงิน แล้วให้นักเรียนที่แสดงกลับที่นั่งของตัวเอง 2.5 แบ่งกลุ่มของนักเรียนกลุ่มละ 6 คน แล้วช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่าถ้ากลุ่มนักเรียนเป็นมานี จะทำอย่างไร และมีผลอย่างไรจากการที่นักเรียนทำเช่นนั้น 2.6 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานของกลุ่มหน้าชั้นเรียน 3. ขั้นสรุป 3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง “ร่วมแรงร่วมใจ” ด้านการมีความปรองดองกัน พร้อมกับวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงของนักเรียน 3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน เรื่อง มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน 4. ขั้นประเมินผล ครูสังเกตจากการทำงานของนักเรียนและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

เอกสารประกอบการแสดงบทบาทสมมติ

เรื่อง ร่วมแรงร่วมใจ

ตัวละครในเรื่อง

1. นิดหน้อย
2. มานี
3. มานะ

เค้าโครงเรื่อง

ในการไปเข้าค่ายลูกเสือ – เนตรนารี นักเรียนทุกคนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก. ตกลงกันว่าจะเก็บเงินคนละ 50 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการเดินทาง ทุกคนตกลงจะจ่ายเงินและดีใจมากที่จะได้ไปเข้าค่ายในครั้งนี้ มีแต่นิดหน้อยเท่านั้นที่นั่งเศร้าซึมอยู่หลังห้องคนเดียว เนื่องจากเธอรู้สึกมีปมด้อยที่ยากจนกว่าเพื่อน ๆ เธออยากไปเข้าค่ายที่ลูกเสือวชิราวุธกับเพื่อน ๆ มาก เพราะเพื่อน ๆ ได้ไปกันทุกคน แต่เธอไม่มีเงิน 50 บาทจ่ายเพื่อเข้าค่าย มานะซึ่งเป็นหัวหน้าห้องพยายามพูดปลอบใจเธอ แต่เธอไม่พูดอะไรกับเขาเอาแต่ร้องไห้ และคิดว่าเพื่อน ๆ คงไม่มีใครช่วยเธอ โดยเฉพาะมานีซึ่งไม่ชอบเธอคอยกลั่นแกล้งเธอเป็นประจำ

มานะจึงนัดเพื่อน ๆ ในชั้นประชุมปรึกษากันว่าจะช่วยเหลือนิดหน้อยอย่างไร เพื่อน ๆ หลายคนแสดงความคิดเห็นว่า ควรจะเฉลี่ยเงินเพิ่มอีกเพื่อออกค่าใช้จ่ายให้นิดหน้อยแต่มานีไม่เห็นด้วย จึงเกิดการขัดแย้งกันขึ้นในกลุ่ม ไม่สามารถตกลงกันได้ ดังนั้นทุกคนในห้องจึงเกิดการแตกแยกกลุ่ม ทะเลาะกันอยู่บ่อย ๆ มานีจึงไปพูดว่านิดหน้อยว่าเป็นเพราะนิดหน้อยคนเดียวที่สร้างปัญหาทั้งหมด ถ้าไม่ได้ไปเข้าค่ายลูกเสือในครั้งนี้เป็นเพราะแตกความสามัคคี และเมื่อถึงเวลาเก็บเงินคนละ 50 บาท เพื่อน ๆ ทุกคนในห้องต่างจะช่วยนิดหน้อยโดยช่วยกันออกเงินให้ แต่มานีจะไม่ช่วยออก

บทบาทของตัวละคร

บทบาทของนิดหน้อย

สมมติว่าเธอชื่อ นิดหน้อย เธอเป็นนักเรียนชั้น ป.5 ครอบครัวของเธอยากจนมาก เมื่อทางโรงเรียนจัดไปเข้าค่ายลูกเสือ – เนตรนารีที่ค่ายวชิราวุธ โดยทุกคนตกลงกันว่าจะเก็บเงินคนละ 50 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการเดินทาง เธออยากไปมากแต่คงไม่ได้ไปเพราะไม่มีเงิน มานีเพื่อนร่วมชั้นพูดดูถูกเธอต่าง ๆ นานา และเป็นต้นเหตุให้เพื่อน ๆ ในห้องทะเลาะกัน เธอเสียใจมากจึงร้องไห้

บทบาทของมานี

สมมติว่าเธอชื่อมานี เรียนอยู่ห้องเดียวกับนิตหน้อย เธอไม่ชอบนิตหน้อยเพราะว่ามีฐานะยากจน เธอไม่อยากให้นิตหน้อยไปเข้าค่ายลูกเสือที่ค่ายวชิราวุธ เธอจึงพูดว่านิตหน้อยให้นิตหน้อยเสียใจ เพราะนิตหน้อยคนเดียวที่สร้างปัญหาจนเพื่อน ๆ ในกลุ่มต้องทะเลาะกัน เกิดการขัดแย้งกันในกลุ่ม เพราะนิตหน้อยเกิดมาจน 50 บาทยังไม่มีจ่าย ก็ไม่ควรไปกับเพื่อน ๆ เธอตำหนินิตหน้อยร้องไห้

บทบาทของมานะ

สมมติว่าเธอชื่อมานะ เป็นหัวหน้าชั้น ป.5 ก. ในการไปเข้าค่ายลูกเสือที่ค่ายวชิราวุธ เธอได้เรียกเพื่อน ๆ เข้าประชุมเพื่อวางแผนงาน ที่ประชุมตกลงกันว่าจะเก็บเงินคนละ 50 บาท เป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการเดินทาง ทุกคนตกลงจะจ่ายเงิน เธอสังเกตเห็นนิตหน้อยนั่งเศร้าซึม ไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ เธอรู้สึกสงสารนิตหน้อย จึงเรียกเพื่อน ๆ ในชั้นประชุมเพื่อหาทางช่วยเหลือนิตหน้อย หลายคนแสดงความคิดเห็นว่าควรเฉลี่ยเงินเพิ่มอีก เพื่อออกค่าใช้จ่ายให้นิตหน้อย แต่มานีไม่เห็นด้วย เกิดการขัดแย้งขึ้นภายในกลุ่มไม่สามารถตกลงกันได้

แบบฝึกหัด มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อนอีกกลุ่มได้รับรางวัล
 - ก. รู้สึกเฉย ๆ เมื่อเพื่อนได้รางวัล
 - ข. ยินดี และ ดีใจกับเพื่อน
 - ค. บางครั้งก็ชอบบางครั้งก็ไม่ชอบ
 - ง. ไม่ชอบที่เพื่อนกลุ่มนั้นได้รางวัล
2. เมื่อเพื่อนมีปัญหาไม่สบายใจ นักเรียนทำอย่างไร
 - ก. บอกว่าก็มีปัญหาเหมือนกัน
 - ข. บอกเพื่อนให้ไปปรึกษาหัวหน้าห้อง
 - ค. รับฟังปัญหาด้วยความเต็มใจ
 - ง. ไม่สนใจ เพราะไม่ใช่ให้กลุ่มที่สนิท
3. ในการแข่งขันฟุตบอล กลุ่มของนักเรียนแพ้ เพื่อนในกลุ่มจึงชวนนักเรียนไปทะเลาะกับกลุ่มเพื่อนที่ชนะ นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ไปด้วยกันกับเพื่อน
 - ข. ชวนเพื่อนอีกกลุ่มที่แพ้ไปด้วยกัน
 - ค. ไม่ไปปล่อยให้เพื่อนไปกันเอง
 - ง. ไม่ไปและชักชวนเพื่อนไม่ให้ไปพร้อมบอกเพื่อนว่า เราควรมีความสามัคคีกัน
4. นักเรียนคิดว่า การมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน ควรทำอย่างไร
 - ก. รักใคร่กลมเกลียวกัน
 - ข. ช่วยเหลือต่อกัน
 - ค. ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน
 - ง. ถูกทุกข้อ
5. เมื่อเพื่อนในห้องทะเลาะกัน นักเรียนควรทำอย่างไร
 - ก. เข้าข้างเพื่อนที่นักเรียนสนิท
 - ข. เข้าไปร่วมชกต่อยด้วย
 - ค. ชว่งไกล่เกลี่ยให้เพื่อน เลิกทะเลาะกัน
 - ง. เข้าไปเชียร์เพื่อน

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน

ข้อ	
1	ข
2	ค
3	ง
4	ง
5	ก

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

เรื่องมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					
8	แบบฝึกหัดที่ให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในงานกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

ชื่อกิจกรรม	ห้องเรียนของเรา
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงประโยชน์ของการร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวางแผนทางในการร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน
เทคนิค	กรณีตัวอย่าง
สื่อการสอน	1. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม
กระบวนการ	1. ชื่นนำ 1. ครูจัดสถานการณ์ห้องเรียนให้มีความซุหลมุ่นวุ่นวายโดยไม่ให้นักเรียนรู้ตัวก่อน เช่น - ไม้กวาดวางไม่เป็นที่ - โต๊ะ ,เก้าอี้กระจัดกระจาย ไม่เป็นแถว - มีเศษกระดาษตามพื้นห้อง 2. ครูบอกนักเรียนให้สังเกตสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นและบอกปัญหาและโทษของความไม่มีระเบียบ และให้ทุกฝ่ายเล่าถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะนั้น 2. ขั้นตอนดำเนินการ 1. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 5-6 คน และให้คนช่วยกันระดมความคิดว่า “ห้องเรียนแห่งความสุขควรเป็นอย่างไร” 2. ครูเขียนบนกระดานคำว่า “ห้องเรียนแห่งความสุขคือ.....” และให้ผู้แทน ของแต่ละกลุ่มออกมาเติมข้อความโดยไม่ให้ซ้ำกัน 3. ครูให้นักเรียนวิเคราะห์ความคิดทั้งหมดและสรุปโดยเขียนสิ่งที่สำคัญ 4. ครูให้นักเรียนอภิปรายว่าแต่ละข้อมีประโยชน์อย่างไร และบอกวิธีการที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ 3. ขั้นสรุป - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงการร่วมมือกันรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน

4. ^๕ขั้นประเมินผล

ครูสังเกตจากการทำงานของนักเรียนและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

แบบฝึกหัดท้ายเรื่อง ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของชั้นเรียน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. วันเปิดเทอมวันแรก ครูให้นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดหลังเลิกเรียน แต่นักเรียนต้องรีบกลับบ้านไปดูการ์ตูน นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ช่วยทำความสะอาดห้องเรียนกับเพื่อน ๆ
 - ข. ช่วยทำความสะอาด เพื่อนสักพักก่อนแล้วค่อยรีบกลับบ้าน
 - ค. บอกเพื่อน ๆ ว่า ค่อยมาทำพุงนี้เข้า
 - ง. ไม่ต้องช่วยเพราะมีคนทำเยอะแล้ว
2. นักเรียนคิดว่า การร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของห้องเรียน ควรปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ช่วยเก็บขยะในห้องเรียน
 - ข. ทำความสะอาดห้องเรียนเฉพาะเวรประจำวันของนักเรียน
 - ค. เมื่อห้องสกปรกให้เวรวันนั้นทำความสะอาด
 - ง. ไม่ต้องทำถ้า นักเรียนไม่ได้เป็นคนทำให้สกปรก
3. วันศุกร์เพื่อนคนหนึ่งไม่มาโรงเรียน ซึ่งเป็นเวรทำความสะอาดของเพื่อนคนนั้น นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. บอกให้หัวหน้าห้องต้องทำเวรความสะอาดแทน
 - ข. ช่วยทำความสะอาดกับเพื่อน
 - ค. ไม่ต้องทำเพราะไม่ใช่เวรตนเอง
 - ง. ให้เพื่อนเวรวันนั้น ทำความสะอาดกันเอง
4. ครูให้นักเรียนช่วยกันจัดโต๊ะเรียนเป็นวงกลม เพื่อทำกิจกรรม หลังจากที่ทำกิจกรรมแล้ว ครูให้จัดโต๊ะเป็นแถวเหมือนเดิม แต่โต๊ะของนักเรียนอยู่ในแถวเป็นระเบียบแล้วนักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ไม่ต้องทำ เพราะโต๊ะนักเรียนเป็นระเบียบแล้ว
 - ข. บอกให้เวรประจำวันนั้นเป็นคนทำ
 - ค. ช่วยเพื่อน ๆ จัดโต๊ะให้เป็นแถวเหมือนเดิม
 - ง. ช่วยจัดโต๊ะเฉพาะที่เป็นแถวเดียวกับนักเรียน

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน

ข้อ	
1	ก
2	ก
3	ข
4	ก
5	ง

5. ห้องเรียนของนักเรียน จะมีความสะอาดและเป็นระเบียบได้ ถ้าทุกคนปฏิบัติอย่างไร
- ก. ช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน
 - ข. ทิ้งขยะลงถังขยะทุกครั้ง
 - ค. จัดโต๊ะเรียนให้เป็นแถวเป็นระเบียบ
 - ง. ถูกทุกข้อ

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

เรื่องร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
8	แบบฝึกหัดที่ให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา					
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

ชื่อกิจกรรม	ร่วมด้วยช่วยกัน
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน
เทคนิค	บทบาทสมมติ
สื่อการสอน	1. เอกสารเรื่องสั้นการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ร่วมด้วยช่วยกัน" 2. กระดาษข้อคำถามจากการแสดงบทบาทสมมติ "ร่วมด้วยช่วยกัน" ปากกากระดาษเปล่าสำหรับเขียนตอบ
กระบวนการ	1. ชื่นนำ ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนถึงหลักในการอยู่ร่วมกันให้มีความสุขนั้น ต้องรู้จักรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ร่วมมือร่วมใจกันทำงาน เพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว 2. ขั้นตอนการ 2.1 หาผู้อสาสมัคร เพื่อเตรียมการแสดง 2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดงพร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ร่วมด้วยช่วยกัน" โดยให้ผู้แสดงแสดงไปตามบทบาทของตน 2.4 นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง "ร่วมด้วยช่วยกัน" หลังจากที่ได้ดูการแสดงบทบาทสมมติ จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "ร่วมด้วยช่วยกัน" ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งข้อคำถามมีดังนี้คือ 2.4.1 นักเรียนคิดว่าสุวิมลและเพื่อนร่วมห้องเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่อง ไດบ้าง 2.4.2 ถ้านักเรียนเป็นสุวิมล เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ นักเรียนจะตัดสินใจเช่นเธอหรือไม่ เพราะเหตุใด

- 2.4.3 ถ้านักเรียนเป็นและเพื่อนร่วมห้องของสุวิมลจะบรรยายความรู้สึกที่มีต่อสุวิมลได้อย่างไร เมื่อได้ฟังคำตอบจากเธอว่า จะอยู่ช่วยงานโรงเรียน
- 2.4.4 ในการทำงานร่วมกิจกรรมที่โรงเรียน นักเรียนคิดว่าควรมีแนวปฏิบัติอย่างไร จึงจะก่อให้เกิดความราบรื่นภายในโรงเรียน
- 2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคนแล้วตรวจดูคำตอบ โดยใช้เวลาอย่างรวดเร็ว
- 2.6 ครูและนักเรียนช่วยกันสนทนาเกี่ยวกับคำตอบที่นักเรียนตอบ
- 2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียน
3. ขั้นสรุป
ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ" พร้อมกับวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงของนักเรียน ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน
4. ขั้นประเมินผล
ครูสังเกตจากการทำงานของนักเรียนและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

สถานการณ์สมมติ

สงกรานต์ปีนี้ โรงเรียนได้จัดงานวันสงกรานต์ขึ้น โดยจัดให้มีการทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ และมีการแสดงมหรสพต่าง ๆ รายได้ในการจัดงานจะนำไปบำรุงรักษาโรงเรียน

คณะอาจารย์ในโรงเรียนได้ให้นักเรียนทุกคนไปร่วมประชุมเพื่อวางแผนการจัดงานวันสงกรานต์

เมื่อถึงกำหนดวันประชุม สุวิมลและเพื่อนในห้องได้มาที่โรงเรียนอย่างพร้อมเพรียงกัน ทุกคนมีความตั้งใจและยินดีที่จะช่วยงานกันอย่างเต็มที่ โดยได้ช่วยกันเสนอแนะแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ สุวิมลและเพื่อนอีก 3 คน ได้แก่ โสภา อาภา มาลี ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการจำหน่ายดอกไม้ รูปเทียน และน้ำหอมสรงน้ำพระ

หลังจากเลิกประชุมรวมแล้ว สุวิมลและเพื่อนทั้ง 3 ได้แยกประชุมย่อยอีกครั้งเพื่อช่วยกันวางแผนจัดระบบงานให้บรรลุผลสำเร็จด้วยดี ซึ่งสุวิมลและเพื่อนต่างร่วมแรงร่วมใจกันอย่างเต็มที่ในการเตรียมงานที่ได้รับมอบหมายในครั้งนี้ โดยก่อนวันงานนั้นสุวิมลเกิดความรู้สึกไม่แน่ใจว่าจะมาร่วมงานที่โรงเรียนได้หรือไม่ เพราะวันนั้นตรงกับวันที่การ์ตูนเรื่องที่สุวิมลชอบดูออกฉายทางทีวี ทำให้สุวิมลเกิดความรู้สึกสับสน จึงได้ไปปรึกษาพ่อแม่ ทั้งนี้พ่อแม่ของสุวิมลได้ให้สุวิมลเป็นคนตัดสินใจเองและให้แนวทางว่า ให้เลือกทำในสิ่งที่คิดว่าเป็นประโยชน์ สุวิมลได้คิดไตร่ตรองแล้วว่า จะช่วยงานวันสงกรานต์โรงเรียนโดยจะไม่ดูการ์ตูน ยังไงก็ไว้ดูวันอื่นอีกก็ได้

ในที่สุดสุวิมลจึงตัดสินใจไม่ดูการ์ตูน เธอบอกพ่อแม่และเพื่อนร่วมงานว่าจะอยู่ช่วยงานโรงเรียน เพื่อรับผิดชอบงานในหน้าที่ให้ดีที่สุด พ่อและแม่และเพื่อนร่วมงาน พยักหน้า และยิ้มด้วยความพอใจ

ให้นักเรียนแสดงเป็นสุวิมล คณะกรรมการโรงเรียน (2 คน) พ่อแม่ เพื่อนที่เข้าร่วมประชุม (2 คน) เพื่อนร่วมงานทั้ง 3 (โสภา อาภา มาลี)

บทบาทของสุวิมล

ฉันชื่อสุวิมล เป็นตัวแทนของห้องเรียนในการเข้าประชุม ถึงวันนัดประชุม ฉันมาที่โรงเรียนพร้อมเพื่อนบ้าน ขณะประชุมฉันฟังด้วยความตั้งใจ และร่วมแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ด้วย คณะกรรมการได้มอบให้ฉันและเพื่อนอีก 3 คน คือ โสภา อาภา มาลี รับผิดชอบในการจำหน่ายดอกไม้ รูปเทียน และน้ำหอมสรงพระ ฉันยินดีที่จะช่วยงานอย่างเต็มที่ หลังจากเลิกประชุม ฉันและเพื่อนร่วมงานทั้ง 3 ได้ประชุมย่อยอีกครั้ง เพื่อช่วยกันวางแผนจัดระบบงานให้ดี ฉันเตรียมงานที่ฉันรับผิดชอบอย่างเต็มที่ แต่ในวันงานนั้นเป็นวันที่ตรงกับวันที่การ์ตูนที่ฉันชอบดูออกฉายทางทีวี ทำให้ฉันเกิดความรู้สึกไม่แน่ใจว่าจะไปร่วมงานหรือไม่ และได้ไปปรึกษาพ่อแม่ให้ฉันเลือกทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ ฉันจึงตัดสินใจไปร่วมงาน และไม่ดูทีวี เพราะทีวีไว้ดูวันอื่นก็ได้

บทบาทของพ่อแม่

เราเป็นพ่อแม่ สุวิมล สุวิมลเข้ามาปรึกษาว่าจะไปร่วมงานหรือดูการ์ตูนที่บ้านเมื่อเธอมาบอกเราว่าตัดสินใจจะอยู่ช่วยงานที่โรงเรียน เราพยักหน้าและยิ้มอย่างพอใจ ที่เธอเป็นคนมีความรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าความสุขส่วนตัว

บทบาทของเพื่อนร่วมงานทั้ง 3 (โสภา มาลี อาภา)

เราเป็นเพื่อนร่วมห้อง เราได้รับหนังสือจากคณะกรรมการโรงเรียนให้ร่วมประชุมเรามาโรงเรียนกันอย่างพร้อมเพรียงในวันนัดประชุม ขณะประชุมเราตั้งใจฟังและร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย คณะกรรมการได้มอบให้เรารับผิดชอบในการจำหน่ายดอกไม้ ธูปเทียนน้ำหอมสรองพระพวกเรายินดีและเต็มใจมาก หลังเลิกประชุม เราได้ประชุมย่อยกันอีกครั้ง เพื่อช่วยกันวางแผนจัดระบบงานให้ดี เราช่วยกันเตรียมงานที่มอบหมายอย่างเต็มที่

บทบาทคณะกรรมการโรงเรียน

เราทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการโรงเรียน ปีนี้เราจะจัดงานวันสงกรานต์ที่โรงเรียน เราจึงออกหนังสือให้นักเรียนมาประชุม เราทำหน้าที่ดำเนินการประชุม นักเรียนต่างให้ความร่วมมือดีมาก โดยช่วยกันเสนอแนะ แสดงความคิดเห็นมากมาย เราได้แบ่งหน้าที่ให้ทุกคนทำในงาน เช่น ให้สุวิมล มาลี โสภา อาภา ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจำหน่ายดอกไม้ ธูปเทียน น้ำหอมสรองพระ เป็นต้น

บทบาทเพื่อนที่เข้าร่วมประชุม (2 คน)

เราเป็นเพื่อนของสุวิมล เราได้เข้าร่วมประชุม ถึงกำหนดวันนัดประชุมเรามาพร้อมเพรียงกันที่โรงเรียน ขณะมีการประชุมเราตั้งใจฟังและร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย

แบบฝึกหัดเรื่อง ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. ครูให้นักเรียนชั้น ป.1-ป.3 ทุกคนมาทำความสะอาดโรงเรียนในวันแม่แห่งชาติซึ่งเป็นวันหยุด นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. มาช่วยทำความสะอาดโรงเรียน
 - ข. มาแต่หลังจากดูการ์ตูนจบแล้ว
 - ค. ไม่มาเพราะมีคนทำความสะอาดเยอะแล้ว
 - ง. ไม่มาเพราะเป็นวันหยุด
2. การแข่งขันกีฬา ทุกคนได้รับมอบหมายให้มาซ้อมเพลงเชียร์ แต่นักเรียนต้องทำการบ้านส่งครูพรุ่งนี้ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ไม่ไปซ้อมและรีบทำการบ้าน
 - ข. ไปซ้อมเชียร์กับเพื่อน ๆ แล้วค่อยกลับมาทำการบ้าน
 - ค. ไปซ้อมเชียร์สักพักหนึ่ง แล้วรีบกลับมาทำการบ้าน
 - ง. ไม่ไปเนื่องจากมีเพื่อนซ้อมหลายคนแล้ว
3. ทางโรงเรียนให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศวันแม่หน้าห้องพักครู นักเรียนชั้น ป. 3 ได้รับหน้าที่นี้แล้วนักเรียนชั้น ป.3 ควรทำอย่างไร
 - ก. ให้เฉพาะคนที่เก่ง ๆ ช่วยกันทำเท่านั้น
 - ข. ไม่ทำอะไร ให้เพื่อน ๆ ทำกันเอง
 - ค. ให้นักเรียนชั้น ป. 2 และ ป. 1 มาจัดป้ายนิเทศ
 - ง. ทุกคนในชั้น ป. 3 ต้องช่วยกันจัดป้ายนิเทศ
4. ทางโรงเรียนจัดงานวันปีใหม่ซึ่งเป็นวันหยุด และให้นักเรียนมาช่วยกันจัดสถานที่เพื่อเตรียมงานนักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ชวนเพื่อน ๆ ทุกคนมาช่วยจัดสถานที่
 - ข. ให้รุ่นพี่ ป. 6 เป็นคนจัดสถานที่เพราะเป็นรุ่นพี่
 - ค. ส่งตัวแทนห้องของนักเรียนมาทำเพียงบางคน
 - ง. มอกเพื่อนไม่ต้องมาเพราะเป็นวันหยุด
5. นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่โรงเรียนอย่างไร
 - ก. เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งที่โรงเรียนจัดขึ้น
 - ข. ชักชวนเพื่อน ๆ ให้มาทำกิจกรรมด้วยกันที่โรงเรียน
 - ค. ช่วยเหลือโรงเรียนในการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่
 - ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน

ข้อ	
1	ก
2	ข
3	ง
4	ก
5	ง

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

เรื่องร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					
8	แบบฝึกหัดที่ทำให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

ชื่อกิจกรรม	ໂຮ່ໄມ່ນຳເລຍ
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงประโยชน์ของการร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตนให้เหมาะสมในการร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน
เทคนิค	นิทาน
สื่อการสอน	1. นิทานเรื่อง ໂຮ່ໄມ່ນຳເລຍ 2. แบบฝึกหัดท้ายบท
กระบวนการ	1. ชำนาญ ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับกฎกติกา ว่ามีความสำคัญอย่างไร 2. ขั้นตอนดำเนินการ 1. นักเรียนฟังนิทาน เรื่องໂຮ່ໄມ່ນຳເລຍ 2. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและร่วมกันอภิปรายผลการกระทำของตัวละครจากนิทาน โดยตั้งประเด็นคำถามเช่น ความรู้สึกของนักเรียนกับเหตุการณ์ การกระทำของตัวละคร ความคาดหวังหรือความน่าจะเป็น ถ้าไม่มีเหตุการณ์นั้น ถ้าตัวละครในเรื่องไม่ได้กระทำสิ่งนั้นจะเป็นอย่างไร นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของแต่ละคนเรื่องการปฏิบัติ/ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ โรงเรียน 3. กลุ่มช่วยกันสรุป รวบรวมระเบียบกฎเกณฑ์ของโรงเรียนที่ปฏิบัติในโรงเรียน 4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากนิทานเรื่องໂຮ່ໄມ່ນຳເລຍ 3. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนสรุปถึงประโยชน์จากกิจกรรมว่ากฎกติกามีความสำคัญ 4. ขั้นประเมินผล ครู ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

นิทาน เรื่องโธ่ไม่ห่าเลย

ป้องเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง วันหนึ่งขณะนั่งเรียนวิชาภาษาไทย ป้องแอบนำขนมขึ้นมาทานโดยซ่อนไว้ใต้โต๊ะ เพื่อให้ครูเห็น ป้องชวนบอลซึ่งนั่งโต๊ะใกล้กันมาทานขนม ป้องและบอลจึงแอบทานขนมตลอดทั้งชั่วโมงที่เรียนโดยไม่ได้ตั้งใจเรียน ไม่ฟังครูสอน จนมาถึงท้ายชั่วโมง ครูจึงแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทำโดยเป็นเรื่องที่เรียนในชั่วโมงเพื่อดูว่านักเรียนมีความเข้าใจหรือไม่ ป้องและบอลทำแบบทดสอบไม่ได้ และยอมรับกับครูว่าแอบทานขนมในห้องไม่ได้ฟังครูสอน ทำให้ไม่เข้าใจเรื่องที่สอบ จนในที่สุดครูจึงให้เพื่อน ๆ ช่วยกันสอน และให้ป้องและบอลสอบอีกครั้ง พร้อมกับสอนป้องและบอลว่า การแอบทานขนมในห้องผิดกฎระเบียบและต่อไปไม่ควรปฏิบัติอีก ป้องและบอลกล่าวขอโทษและรับปากว่าจะไม่ทำอีก

แบบฝึกหัดเรื่อง ร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

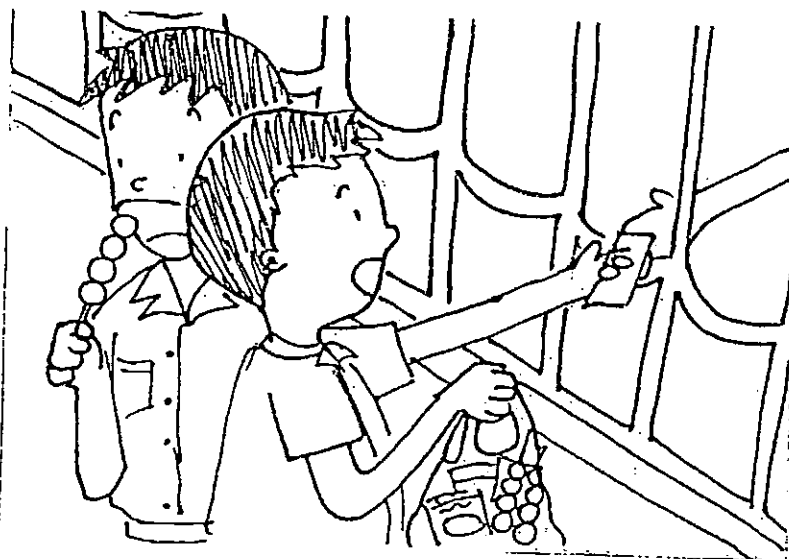
ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. นักเรียนที่ดี ควรปฏิบัติอย่างไรต่อโรงเรียน
 - ก. ไม่มาโรงเรียนเลย
 - ข. ไม่รับประทานขนมในห้องเรียน
 - ค. มาเข้าแถวตอนเช้าทุกวัน
 - ง. ถูกทุกข้อ
2. โรงเรียนไม่อนุญาตให้นักเรียนใช้โทรศัพท์มือถือ แต่นักเรียนซื้อโทรศัพท์มือถือ จึงอยากมา给朋友ดู นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. แอบนำมือถือ给朋友ดู
 - ข. ไม่นำมือถือมา เก็บไว้ในเพื่อนที่บ้าน
 - ค. แอบนำมือถือมาแล้วบอกว่า เป็นของเล่น
 - ง. แอบนำมือถือมาโดยแอบไว้ในกระเป๋าแล้ว给朋友ดู
3. จากรูปมีนักเรียนกำลังแอบทานขนมในห้องเรียน นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ไม่ควรทำเพราะผิดกฎระเบียบ
- ข. ทานขนมด้วยกันกับเพื่อน
- ค. ถ้าครูไม่เห็นก็ทานขนมได้
- ง. ชวนเพื่อนโต๊ะใกล้ ๆ มาทานขนมด้วยกัน

4. ทางโรงเรียนกำหนดให้นักเรียนแต่งชุด ลูกเสือ - เนตรนารี ทุกวันตามที่โรงเรียนกำหนดแต่นักเรียนไม่ชอบแต่งชุด นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ชวนเพื่อน ๆ ไม่ต้องแต่งชุด
 - ข. ควรแต่งชุด ลูกเสือ - เนตรนารี ตามกฎของโรงเรียน
 - ค. แต่งบ้างบางอาทิตย์สลับไปมา
 - ง. ขออนุญาตครูเป็นพิเศษได้ไม่ต้อง แต่งชุด
5. จากรูปนักเรียนแอบซื้อขนมผ่านรั้วโรงเรียน นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ชวนเพื่อน ๆ มาซื้อขนมกันจะได้ไว้รับประทานตอนพักเที่ยง
- ข. นัดหมายแม่ค้าให้มาพ่วงนี้อีกจะได้มีขนมทานทุกวัน
- ค. ซื้อขนมเยอะ ๆ จะได้นำไปรับประทาน
- ง. ไม่ควรซื้อ เนื่องจากผิดกฎระเบียบของโรงเรียน

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง ร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

ข้อ	
1	ก
2	ข
3	ก
4	ข
5	ง

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

เรื่องร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					
8	แบบฝึกหัดที่ทำให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา					

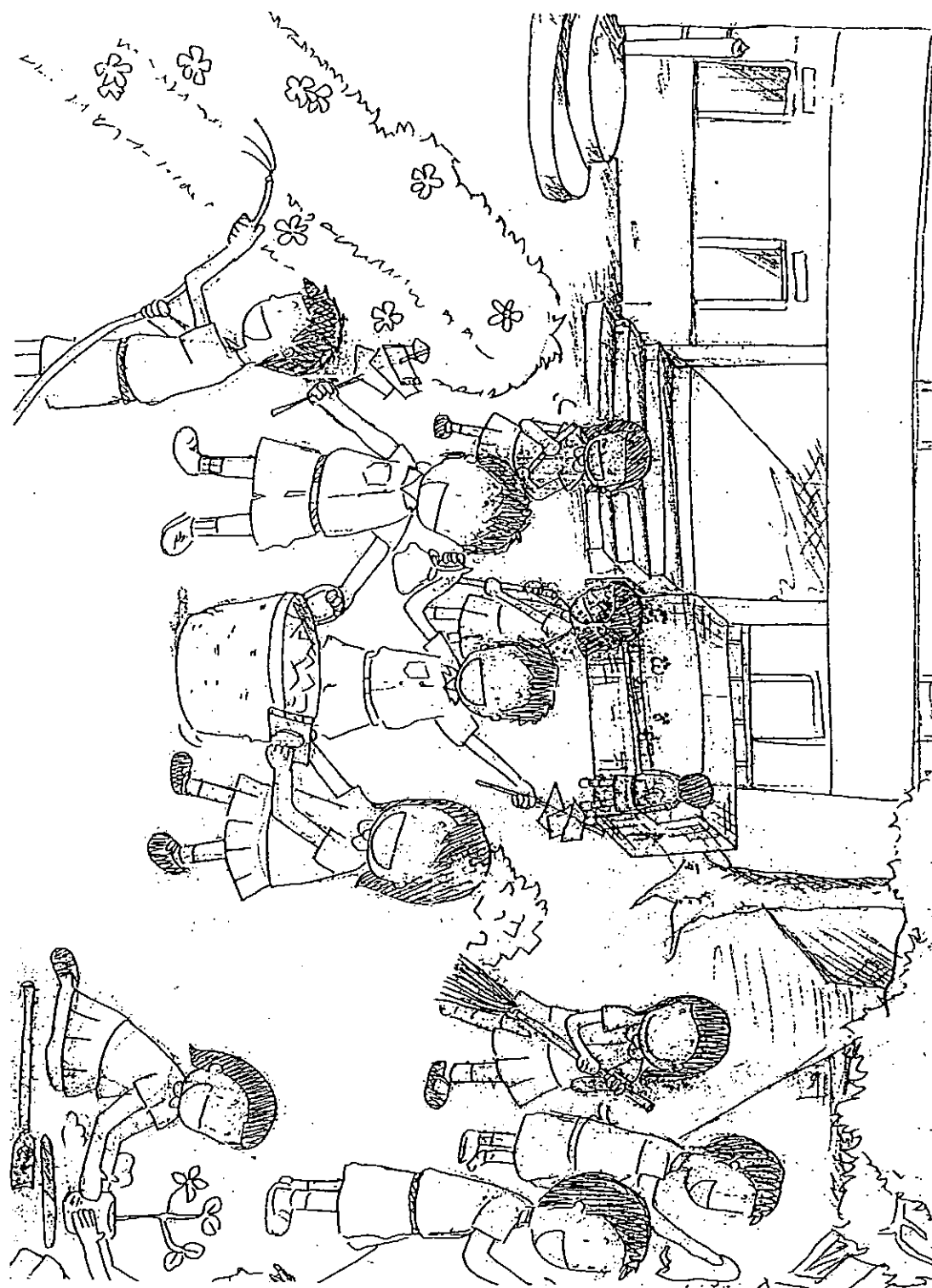
ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

ชื่อกิจกรรม	โรงเรียนแห่งความสุข
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงประโยชน์ของการร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน 3. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวางแผนทางในการปฏิบัติการร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน
เทคนิค	กรณีตัวอย่าง
สื่อการสอน	1. รูปภาพที่นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดโรงเรียน 2. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม
กระบวนการ	1. ชี้นำ ครูและนักเรียนร่วมกันพูดคุยถึงการรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน 2. ชี้นำดำเนินการ 2.1 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความเหมาะสมของจำนวนนักเรียนในห้อง 2.2 ครูนำรูปภาพที่นักเรียนช่วยกันรักษาความสะอาดในโรงเรียนให้นักเรียนดู 2.3 หลังจากที่นักเรียนแต่ละกลุ่มดูภาพแล้ว ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันตอบคำถามดังนี้ - มีความคิดอย่างไรต่อรูปภาพที่เห็น - มีอะไรอีกที่นักเรียนช่วยโรงเรียนทำได้บ้าง เพราะเหตุใด - นักเรียนจะช่วยโรงเรียนได้อย่างไร และจะทำในช่วงเวลาใด 3. ชี้นำสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่า การช่วยกันดูแลโรงเรียนจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทุก ๆ คน 4. ชี้นำประเมินผล ครูสังเกตจากการทำงานของนักเรียนและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ตัวอย่างภาพ

สำหรับการทำกิจกรรมนั้น ภาพจะมีขนาดใหญ่ขึ้น
จะใช้ภาพขนาด A2 พร้อมกับระบายสี

ภาพสำหรับกิจกรรมโรงเรียนแห่งความสุข

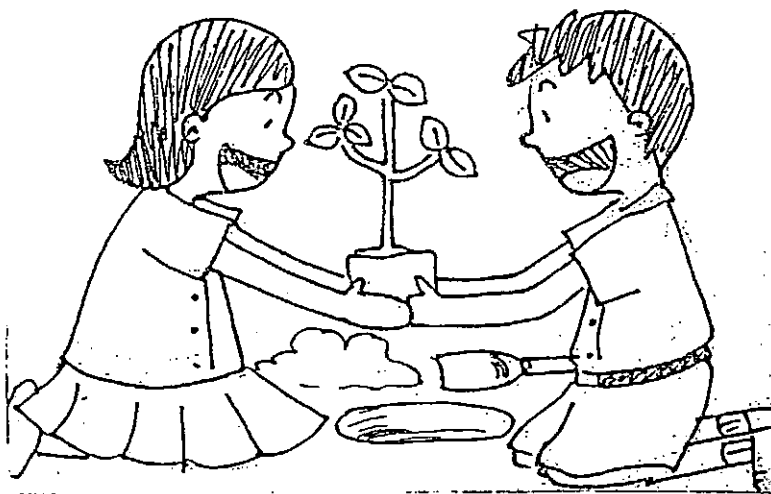

แบบฝึกหัดเรื่อง ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

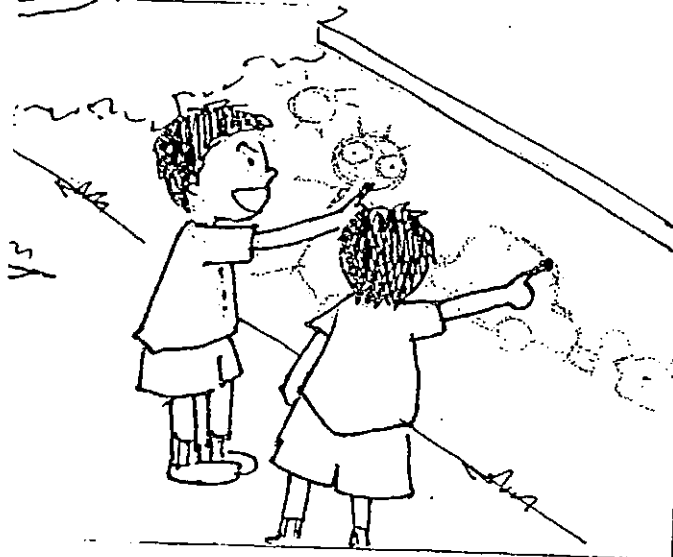
1. นักเรียนคิดว่า การร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนนั้นควรทำอย่างไร
 - ก. ปิดไฟทุกครั้ง ถ้าไม่ใช่
 - ข. ไม่เด็ดดอกไม้ของโรงเรียน
 - ค. ทิ้งขยะลงถังทุกครั้ง
 - ง. ถูกทุกข้อ

2. จากรูปมีเพื่อนกำลังช่วยกันปลูกต้นไม้ของโรงเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ดีแล้ว ดินไม้จะได้เยอะ ๆ แล้วเดินผ่านไป
- ข. เข้าไปช่วยปลูกต้นไม้กับเพื่อน ๆ
- ค. ไม่ต้องช่วย เพราะมีคนช่วยกัน 2 คนแล้ว
- ง. บอกเพื่อนว่าไม่ต้องทำเป็นหน้าที่ของการโรงเรียน

3. จากรูปนักเรียนกำลังขีดเขียนผนังร้วของโรงเรียน นักเรียนจะอย่างไร

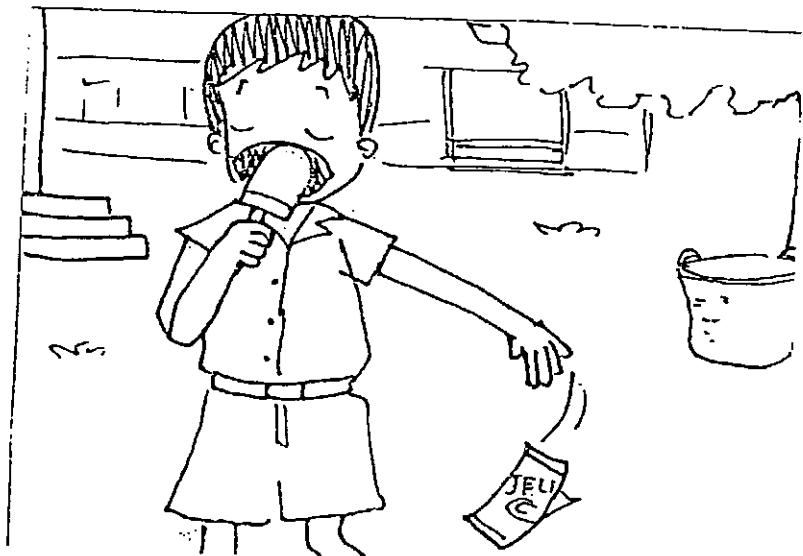

- ก. เข้าไปวาดรูปกับเพื่อน ๆ ด้วย
ข. ไม่สนใจแล้วเดินผ่านไป
ค. เข้าไปบอกเพื่อนว่า ไม่ควรวาดรูปแล้วช่วยกันลบออก
ง. สวยดี ผนังโรงเรียนจะได้มีลวดลาย
4. จากรูปนักเรียนช่วยกันเก็บขยะหลังเลิกเรียน นักเรียนจะอย่างไร

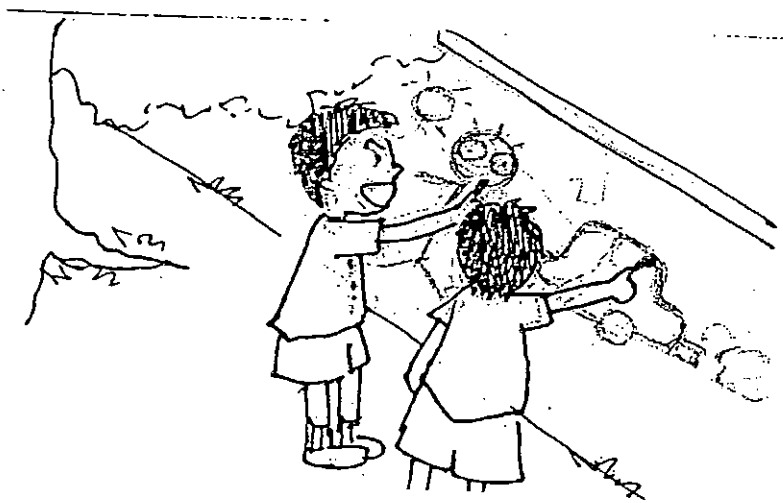

- ก. เข้าไปช่วยทำความสะอาดกับเพื่อน ๆ จนเสร็จ
ข. ชมเชยเพื่อน ๆ แล้วรีบกลับบ้าน
ค. ไม่ต้องเข้าไปช่วยเพราะเป็นเวลาเลิกเรียนแล้ว
ง. เข้าไปช่วยเพื่อน ๆ สักพัก แล้วค่อยกลับบ้าน

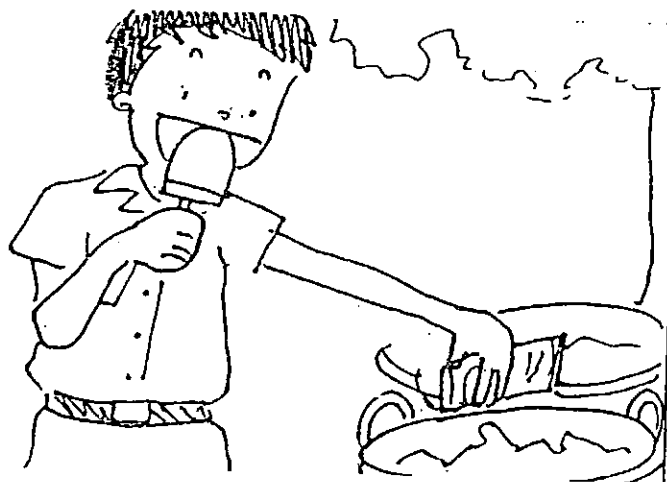
5. รูปภาพต่อไปนี้ ข้อใดเป็นการร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน
- ก.

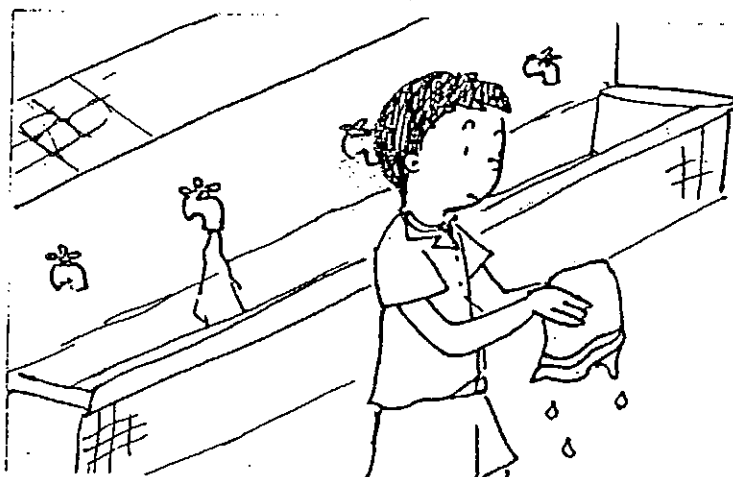
ข.

ก.

จ.

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง ร่วมมือในการรักษาทรัพยากรสมบัติของโรงเรียน

ข้อ	
1	ง
2	ข
3	ค
4	ก
5	ค

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

เรื่องร่วมมือรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการร่วมมือรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการร่วมมือรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					
8	แบบฝึกหัดที่ทำให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

โปรแกรมกิจกรรมความสามัคคีของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3

ความสามัคคีในชั้นเรียน	กิจกรรม	เวลา
ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน	ช่วยกันสร้าง	45 นาที
มีความปองดองกับกลุ่มเพื่อน	สามัคคีคือพลัง	45 นาที
ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและ- ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน	ห้องเรียนน่าอยู่	45 นาที
ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน	ช่วยกันคิดทโนยล	45 นาที
ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน	ร่วมคิดร่วมทำ	45 นาที
ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน	โรงเรียนสดใสร่วมใจพัฒนา	45 นาที

ชื่อกิจกรรม	ช่วยกันสร้าง
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตนให้เหมาะสมในการร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน
เทคนิค	เกม
สื่อการสอน	1. เศษวัสดุ เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ เชือก หลอดกาแฟ กระดาษสี 2. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม
กระบวนการ	1. ขั้นนำ ครูสนทนาเกี่ยวกับการร่วมทำงานกับกลุ่มเพื่อน 2. ขั้นดำเนินการ 2.1 ครูแจกเศษวัสดุต่าง ๆ ให้นักเรียนแล้วถามว่า วัสดุเหล่านี้จะใช้ทำอะไรได้บ้าง และถ้าเรานำมาช่วยกันตกแต่ง นักเรียนคิดว่าจะทำอย่างไร 2.2 ให้นักเรียนจับกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ช่วยกันคิดและวางแผนว่า จะช่วยกันประดิษฐ์เศษวัสดุเหล่านี้ เป็นอะไร และให้ประดิษฐ์ตามที่คิดไว้ 2.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอาสาสมัครออกมาเล่าสิ่งที่ประดิษฐ์พร้อมบอกด้วยว่า สิ่งที่ประดิษฐ์เป็นไปตามที่คิดหรือตั้งใจไว้หรือไม่ 2.4 ครูตรวจสอบผลการทำงาน of นักเรียน โดยถามว่า นักเรียนรู้สึกภูมิใจกับงานที่ทำหรือไม่ เพราะอะไร และทำอย่างไรจึงจะทำให้งานที่ทำสำเร็จที่ตั้งใจไว้ 2.5 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์จากการร่วมกันทำกิจกรรมประดิษฐ์สิ่งของกับเพื่อน 3. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า การทำงานแต่ละครั้งถ้ามีการวางแผนและติดตามประเมินผลการทำงานจะช่วยให้ทราบว่ามีผลของการทำงานเป็นไปตามแผนที่คิดและตั้งใจไว้หรือไม่ ซึ่งจะได้หาทางแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

4. ชั้นประเมินผล

ครูสังเกตจากการทำงานของนักเรียนและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

แบบฝึกหัดร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. นักเรียนคิดว่า การทำงานกลุ่มกับเพื่อนควรปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ไม่เอาเปรียบกัน
 - ข. ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - ค. แบ่งงานกันทำ
 - ง. ถูกทุกข้อ
2. เมื่อครูให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ทำคนเดียวเพราะคนมีความสามารถ
 - ข. ทำงานกับเพื่อนสนิทในกลุ่มเท่านั้น
 - ค. ไม่ช่วยทำเพราะตนไม่มีความถนัด
 - ง. รับฟังความคิด และช่วยทำงาน
3. นักเรียนจะได้อย่างไร เมื่อเพื่อนในกลุ่มมอบหมายงานที่นักเรียนไม่ถนัดให้ทำ
 - ก. บอกเพื่อนว่าไม่ทำ เพราะไม่ถนัด
 - ข. บอกให้เพื่อนอีกคนทำงานให้
 - ค. พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด
 - ง. ทำงานให้แต่ทำไม่เสร็จแล้วให้ในกลุ่มช่วยทำต่ออีก
4. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มแล้วช่วยกันประดิษฐ์สิ่งของตามที่กลุ่มจะตกลงกัน นักเรียนเสนอทำกรอบรูป แต่เพื่อนในกลุ่มจะทำกล่องใส่ดินสอ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ไม่สนใจเพื่อนและยืนยันจะทำกรอบรูป
 - ข. ทำกล่องใส่ดินสอยอมรับเสี่ยงส่วนใหญ่ของเพื่อน
 - ค. สั่งให้เพื่อนทำกรอบรูป
 - ง. ทำกล่องใส่ดินสอก็ได้แต่ไม่ช่วยทำ
5. ในระหว่างทำงานกลุ่มกับเพื่อนโดยครูให้เสนอความคิดเรื่องราวจัดพานวันไหว้ครู นักเรียนควรทำอย่างไร
 - ก. ทำอะไรก็ได้ ตามความคิดของเพื่อน ๆ
 - ข. ช่วยเสนอความคิดร่วมกับเพื่อน
 - ค. ไม่แสดงความคิดเห็น เพราะตนเองจัดพานไหว้ครูไม่เป็น
 - ง. นั่งเฉยๆรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ข้อ	
1	ง
2	ง
3	ก
4	ข
5	ข

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1
เรื่องร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อนได้					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					
8	แบบฝึกหัดที่ทำให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

ชื่อกิจกรรม	สามัคคีคือพลัง
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญของการมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวางแผนทางในการปฏิบัติตนให้เกิดความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน
เทคนิค	กรณีตัวอย่าง
สื่อการสอน	1. เอกสารเรื่อง สามัคคีคือพลัง 2. แบบฝึกหัดท้ายบท
กระบวนการ	1. ขั้นนำ ครูสนทนาซักถามนักเรียนว่ามีวิธีการปฏิบัติตนอย่างไรในการมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน 2. ขั้นดำเนินการ 2.1 ครูให้นักเรียนอ่านเอกสาร สามัคคีคือพลัง 2.2 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน แล้วแจกใบกำหนดงานให้นักเรียนช่วยกันเลือกหัวหน้ากลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม 2.3 ให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามใบกำหนดงาน โดยมีหัวหน้ากลุ่มดำเนินการอภิปราย โดยอภิปรายตามประเด็นที่กำหนด ให้นักเรียนเขียนคำตอบลงในกระดาษคำตอบของแต่ละกลุ่ม ตามหัวข้อต่อไปนี้ 2.3.1 นักเรียนคิดอย่างไรต่อเรื่องสามัคคีคือพลัง 2.3.2 ถ้ามีนาและน้ำตาล และเพื่อนไม่มีโอกาสได้พูดคุยปรับความเข้าใจกัน นักเรียนคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างมีนา กับน้ำตาลและเพื่อน ๆ จะเป็นอย่างไร 2.3.3 ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกคนหนึ่งในห้อง ป.3/1 นักเรียนจะทำอย่างไร 2.4 ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปรายและสรุปหน้าชั้นเรียนแล้วส่งงานต่อครู ครูเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละกลุ่ม แล้วตรวจดูคำตอบโดยใช้เวลาอย่างรวดเร็ว 2.5 นักเรียนร่วมกันอภิปรายข้อคำถามเดียวกันกับในใบกำหนดงาน 3. ขั้นสรุป

3.1 ตัวแทนกลุ่มรายงานสรุปเรื่องที่กำหนดให้ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

3.2 ครูสรุปเพิ่มเติม

4. ขั้นประเมินผล

ครูสังเกตจากการทำงานของนักเรียนและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

เรื่องสามัคคีคือพลัง

ในงานวันไหว้ครู นักเรียนชั้น ป.3/1 ต้องร่วมกันจัดพานวันไหว้ครูเพื่อเตรียมไหว้ครู น้ำตาลซึ่งเป็นหัวหน้าห้องจึงได้เรียกเพื่อนๆ เข้าประชุมหลังเลิกเรียนเพื่อแบ่งงานกันทำ มีนาเป็น รองหัวหน้าห้องได้เข้าร่วมประชุมด้วยในระหว่างการประชุม บางคนบอกว่าให้ทำจากใบตอง บ้างก็บอกว่าให้ทำจากโฟม ทำให้ในห้องเกิดความซบมุนวุ่นวาย ไม่มีใครฟังเสียงใคร จนในที่สุดน้ำตาลซึ่งเป็นหัวหน้าห้องได้ให้ทุกคนเงียบลง และได้สรุปว่าให้ทำจากใบตองเพราะเป็นธรรมชาติ แต่มีนาให้ทำจากโฟมเพราะสะดวกดี ในห้องจึงแบ่งเป็น 2 ฝ่าย แล้วเกิดการทะเลาะมีปากเสียงกัน สุดท้ายก็ไม่สามารถสรุปได้ ทุกคนจึงแยกย้ายกลับบ้าน รุ่งเช้าวันต่อมา เพื่อนๆ ทุกคนในชั้น ป.3/1 ไม่พูดคุยกัน มีการต่อว่าพูดคุยกันอย่างไม่สุภาพ วันเวลาผ่านไปจนใกล้ถึงวันไหว้ครู พานวันไหว้ครูของชั้น ป.3/1 ยังไม่ได้ทำแต่ทุกคนก็ยังไม่พูดคุยกัน ยังแบ่งเป็น 2 ฝ่าย จนกระทั่ง 1 วันก่อนวันไหว้ครู ทุกคนเริ่มรู้สึกไม่สบายใจเพราะกลัวพานวันไหว้ครูไม่เสร็จเรียบร้อย มีนากับน้ำตาลซึ่งเป็นหัวหน้าและรองหัวหน้าจึงรู้สึกไม่ดีและได้มานั่งปรับความเข้าใจกัน รวมทั้งเพื่อน ๆ ในห้องทุกคนด้วย โดยต่างฝ่ายต่างขอโทษซึ่งกันและกัน และสัญญากันว่าจะไม่ให้เรื่องอย่างนี้เกิดขึ้นอีก เราควรมีความสามัคคี และรักใคร่ปรองดองกัน เพราะเราเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียน เย็นวันนั้นทุกคนจึงช่วยกันจัดพานวันไหว้ครูจนเสร็จเพื่อเตรียมไหว้ครูในวันรุ่งขึ้นจนเรียบร้อย

แบบฝึกหัด มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อนอีกกลุ่มได้รับรางวัล
 - ก. รู้สึกเฉย ๆ เมื่อเพื่อนได้รางวัล
 - ข. ยินดี และ ดีใจกับเพื่อน
 - ค. บางครั้งก็ชอบบางครั้งก็ไม่ชอบ
 - ง. ไม่ชอบที่เพื่อนกลุ่มนั้นได้รางวัล
2. เมื่อเพื่อนมีปัญหาไม่สบายใจ นักเรียนทำอย่างไร
 - ก. บอกว่าก็มีปัญหาเหมือนกัน
 - ข. บอกเพื่อนให้ไปปรึกษาหัวหน้าห้อง
 - ค. รับฟังปัญหาด้วยความตั้งใจ
 - ง. ไม่สนใจ เพราะไม่ใช่ให้กลุ่มที่สนิท
3. ในการแข่งขันฟุตบอล กลุ่มของนักเรียนแพ้ เพื่อนในกลุ่มจึงชวนนักเรียนไปทะเลาะกับกลุ่มเพื่อนที่ชนะ นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ไปด้วยกันกับเพื่อน
 - ข. ชวนเพื่อนอีกกลุ่มที่แพ้ไปด้วยกัน
 - ค. ไม่ไปปล่อยให้เพื่อนไปกันเอง
 - ง. ไม่ไปและชักชวนเพื่อนไม่ให้ไปพร้อมบอกเพื่อนว่า เราควรมีความสามัคคีกัน
4. นักเรียนคิดว่า การมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน ควรทำอย่างไร
 - ก. รักใคร่กลมเกลียวกัน
 - ข. ช่วยเหลือต่อกัน
 - ค. ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน
 - ง. ถูกทุกข้อ
5. เมื่อเพื่อนในห้องทะเลาะกัน นักเรียนควรทำอย่างไร
 - ก. เข้าข้างเพื่อนที่นักเรียนสนิท
 - ข. เข้าไปร่วมชกต่อยด้วย
 - ค. ชว่งไถ่เกลี้ยให้เพื่อน เลิกทะเลาะกัน
 - ง. เข้าไปเชียร์เพื่อน

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง มีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน

ข้อ	
1	ข
2	ก
3	ง
4	ง
5	ก

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

เรื่องมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการมีความปรองดองกับกลุ่มเพื่อน					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					
8	แบบฝึกหัดที่ทำให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา					

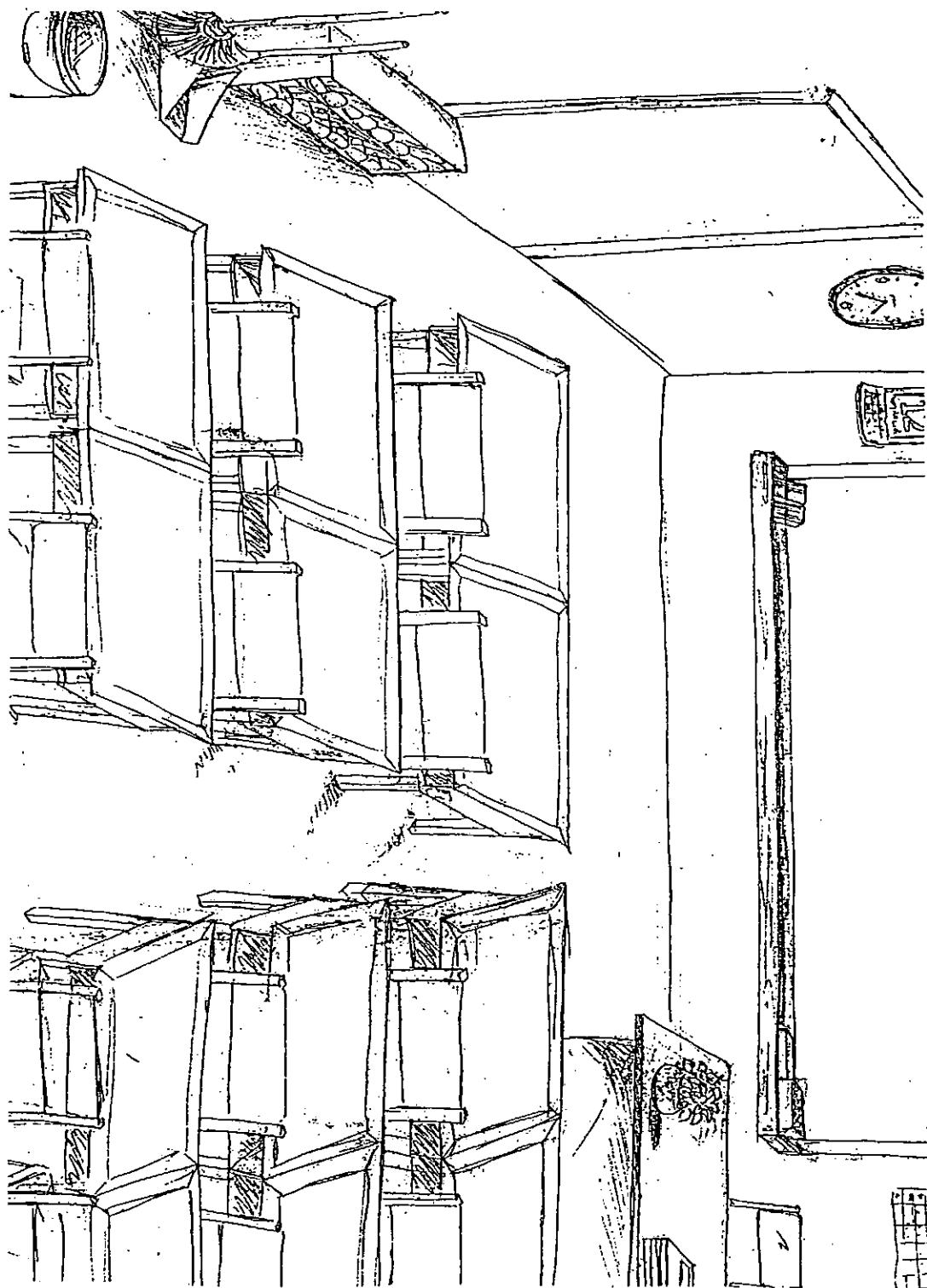
ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

ชื่อกิจกรรม	ห้องเรียนน่าอยู่
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงประโยชน์ของการร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวางแผนทางในการร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน
เทคนิค	กรณีตัวอย่าง
สื่อการสอน	1. เอกสารเรื่อง ภาพห้องเรียนของเรา 2. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม
กระบวนการ	1. ชำนาญ ครูสนทนากับนักเรียนว่า สภาพของห้องเรียนเป็นอย่างไร -ผนังห้องเรียน -ประตู หน้าต่าง -พื้นห้อง -กระดานดำ ร่องกระดานดำ -โต๊ะ -ถังขยะ ไม้กวาด รองเท้า 2. ขั้นตอนดำเนินการ 2.1 นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม 2.2 แจกภาพห้องเรียน 2.3 ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนองานและเขียนบนกระดานดำ 2.4 ครูให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันเพื่อลงมติการจัดห้องให้สวยงามและเป็นระเบียบ 2.5 ให้นักเรียนร่วมกันวางแผนการจัดบรรยากาศของห้องเรียนแล้วให้นักเรียนช่วยกันจัดห้องเรียน 3. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม 4. ขั้นประเมินผล ครูสังเกตจากการทำงานของนักเรียนและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ตัวอย่างภาพ

สำหรับการทำกิจกรรมนั้น ภาพจะมีขนาดใหญ่ขึ้น
จะใช้ภาพขนาด A2 พร้อมกับระบายสี

ภาพสำหรับกิจกรรมห้องเรียนหน้าอยู่

แบบฝึกหัดท้ายเรื่อง ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของชั้นเรียน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. วันเปิดเทอมวันแรก ครูให้นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดหลังเลิกเรียน แต่นักเรียนต้องรีบกลับบ้านไปดูการ์ตูน นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ช่วยทำความสะอาดห้องเรียนกับเพื่อน ๆ
 - ข. ช่วยทำความสะอาด เพื่อนสักพักก่อนแล้วค่อยรีบกลับบ้าน
 - ค. บอกเพื่อน ๆ ว่า ค่อยมาทำพุงนี้เข้า
 - ง. ไม่ต้องช่วยเพราะมีคนทำเยอะแล้ว
2. นักเรียนคิดว่า การร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของห้องเรียน ควรปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ช่วยเก็บขยะในห้องเรียน
 - ข. ทำความสะอาดห้องเรียนเฉพาะเวรประจำวันของนักเรียน
 - ค. เมื่อห้องสกปรกให้เวรวันนั้นทำความสะอาด
 - ง. ไม่ต้องทำถ้า นักเรียนไม่ได้เป็นคนทำให้สกปรก
3. วันศุกร์เพื่อนคนหนึ่งไม่มาโรงเรียน ซึ่งเป็นเวรทำความสะอาดของเพื่อนคนนั้น นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. บอกให้หัวหน้าห้องต้องทำเวรทำความสะอาดแทน
 - ข. ช่วยทำความสะอาดกับเพื่อน
 - ค. ไม่ต้องทำเพราะไม่ใช่เวรตนเอง
 - ง. ให้เพื่อนเวรวันนั้น ทำความสะอาดกันเอง
4. ครูให้นักเรียนช่วยกันจัดโต๊ะเรียนเป็นวงกลม เพื่อทำกิจกรรม หลังจากที่ทำกิจกรรมแล้ว ครูให้จัดโต๊ะเป็นแถวเหมือนเดิม แต่โต๊ะของนักเรียนอยู่ในแถวเป็นระเบียบแล้วนักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ไม่ต้องทำ เพราะโต๊ะนักเรียนเป็นระเบียบแล้ว
 - ข. บอกให้เวรประจำวันนั้นเป็นคนทำ
 - ค. ช่วยเพื่อน ๆ จัดโต๊ะให้เป็นแถวเหมือนเดิม
 - ง. ช่วยจัดโต๊ะเฉพาะที่เป็นแถวเดียวกับนักเรียน

5. ห้องเรียนของนักเรียน จะมีความสะอาดและเป็นระเบียบได้ ถ้าทุกคนปฏิบัติอย่างไร
- ก. ช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน
 - ข. ทิ้งขยะลงถังขยะทุกครั้ง
 - ค. จัดโต๊ะเรียนให้เป็นแถวเป็นระเบียบ
 - ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง ร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน

ข้อ	
1	ก
2	ก
3	ข
4	ก
5	ง

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

เรื่องร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการร่วมมือในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
8	แบบฝึกหัดที่ให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และ สามารถทำทันเวลา					
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

กิจกรรม	ช่วยกันคิดหน่อยสิ
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนฝึกการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน
เทคนิค	บทบาทสมมติ
สื่อการสอน	1. เอกสารเรื่องสั้นการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง “ช่วยกันคิดหน่อยสิ” 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ โฉม แก้วอี้ 3. กระดาษข้อคำถามจากการแสดงบทบาทสมมติ “ช่วยกันคิดหน่อยสิ” ปากกา กระดาษเปล่าสำหรับเขียนตอบ
กระบวนการ	1. ชื่นนำ ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการร่วมกันทำกิจกรรมที่โรงเรียน 2. ขั้นตอนการ 1. หาผู้อสาสมัครจำนวน 6 คน เพื่อเตรียมการแสดง 2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติเรื่อง “ช่วยกันคิดหน่อยสิ” โดยให้ผู้แสดงทั้ง 6 คน แสดงไปตามบทบาทของตน (ใช้เวลาแสดงประมาณ 10 – 20 นาที) 4. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง “ช่วยกันคิดหน่อยสิ” หลังจากที่ได้ดูการแสดงบทบาทสมมติ จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่อง “ช่วยกันคิดหน่อยสิ” ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งข้อคำถามมีดังนี้คือ - ถ้านักเรียนเป็นวรรณา จะตัดสินใจอยู่ช่วยงานของโรงเรียนหรือไปลอยกระทงกับเพื่อน เพราะเหตุใดจึงตัดสินใจเช่นนั้น - ถ้านักเรียนเป็นเพื่อน ๆ ของวรรณา จะรู้สึกเช่นไรเมื่อได้ฟังคำตอบจากเธอเช่นนี้ และนักเรียนคิดว่าวรรณาเป็นคนเช่นไร - ในการทำงานร่วมกัน นักเรียนคิดว่าควรปฏิบัติตัวอย่างไรจึงจะทำให้งานกลุ่มบรรลุผลสำเร็จ

5. ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วตรวจดูคำตอบโดยใช้เวลาอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อดูความสอดคล้องกันของคำตอบก่อนและหลังการร่วมอภิปราย
 6. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถาม
3. ขั้นสรุป
- ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "ช่วยกันคิดหน่อยสิ"
4. การประเมินผล
- ครูสังเกตจากการทำงานของนักเรียนและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

กระตังสนสวย

ปีนี้ในการจัดงานวันลอยกระทง ทางจังหวัดจะจัดให้มีการประกวดโรงเรียนในจังหวัด โดยจะมีรางวัลและใบประกาศเกียรติคุณให้โรงเรียนชนะเลิศอันดับที่ 1, 2 และ 3 ทำให้โรงเรียนในจังหวัดมีความกระตือรือร้นมาก เพราะต่างก็อยากจะได้รางวัลและใบประกาศเกียรติคุณ แต่ละห้องก็เตรียมวางแผนการทำงานอย่างเต็มที่

ในโรงเรียนสวนสัสม ก็เป็นโรงเรียนที่ต้องการจะติดอันดับ 1 ใน 3 ในการประกวดกระทง อาจารย์อรรถพรเป็นอาจารย์ของโรงเรียน ได้ให้กำลังใจนักเรียนและแนะนำให้นักเรียนทุกคนระดมความคิดช่วยกันในการทำงาน เพื่อผลงานจะได้ออกมาอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ได้เสนอแนะว่า ควรมีการประชุมปรึกษาหารือเสียก่อน นักเรียนทุกคนเห็นด้วยในข้อเสนอแนะของอาจารย์อรรถพร

ในการประชุม ดารา ซึ่งเป็นรุ่นพี่ และรุ่นน้อง ได้ทำหน้าที่ดำเนินการประชุมและเธอจะเปิดโอกาสให้เพื่อน ๆ และรุ่นน้องแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เพื่อน ๆ ต่างช่วยกันแสดงความคิดเห็น และทุกคนในห้องประชุมอยากจะได้ฟังความคิดเห็นของวรรณ เพราะเธอเป็นคนที่เก่งทางด้านศิลปะที่สุดในโรงเรียน แต่วรรณเองกลับนิ่งเงียบไม่ยอมแสดงความคิดเห็นใด ๆ ดาราจึงได้ถามเธอว่ามีความคิดเห็นเช่นไร อยากจะให้ช่วยเพื่อน ๆ คิดหน่อย วรรณตอบว่า ในช่วงที่ทำกระทงไม่สามารถมาได้เพราะจะไปลอยกระทงกับเพื่อนอีกโรงเรียนหนึ่ง งานครั้งนี้ขอตัวไม่ร่วมด้วย

ให้นักเรียนแสดง เป็นอาจารย์อรรถพร ดาราหัวหน้าห้อง วรรณ เพื่อนร่วมห้อง 3

คน

บทบาทของอาจารย์อรรถพร

ฉันชื่ออรรถพร เป็นอาจารย์ประจำชั้น ห้อง ป. 3/1 ในปีนี้ทางโรงเรียนจะจัดนิทรรศการวันแม่ และในงานนี้ทางจังหวัดจะจัดให้มีการประกวดกระทงทุกโรงเรียนโดยจะมีรางวัลและใบประกาศเกียรติคุณให้ผู้ที่ติดอันดับ 1 - 2 และ 3 โรงเรียนห้องฉันรู้สึกที่มีความกระตือรือร้นพอสมควร ฉันในฐานะเป็นครู ได้พูดให้กำลังใจนักเรียนและแนะนำให้มีการประชุมปรึกษาหารือ วางแผนการทำงานกัน ให้ทุกคนช่วยกันระดมความคิดและช่วยกันทำงานให้ผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพ

บทบาทของดารา รุ่นพี่

ฉันชื่อดารา เป็นรุ่นพี่ จะจัดงานกระทงเข้าประกวด โรงเรียนของฉันอยากจะได้ติดอันดับ 1 ใน 3 จึงมีความกระตือรือร้นกันมาก อาจารย์อรรถพรซึ่งเป็นอาจารย์ประจำชั้นให้คำแนะนำในการทำงาน ฉันจึงเรียกเพื่อนในห้องประชุม โดยฉันทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการประชุม ฉันให้โอกาสทุกคน แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ วรรณเป็นคนที่เก่งทางด้านศิลปะที่สุดในห้อง แต่เธอไม่ยอมแสดงความคิดเห็นใด ๆ ฉันจึงถามเธอว่ามีความคิดเห็นอย่างไร อยากจะให้ช่วยเพื่อน ๆ คิดหน่อย

บทบาทของวรรณา

ฉันชื่อวรรณา เป็นนักเรียนของโรงเรียนสวนส้ม และเป็นคนเก่งทางด้านศิลปะแกะสลัก รุ่นพี่เรียกทุกคนประชุม ฉันก็เข้าร่วมประชุมด้วย เพื่อนคนอื่น ๆ ช่วยกันแสดงความคิดเห็น แต่ฉันนั่งเงียบไม่พูดอะไร รุ่นพี่ถามฉันว่ามีความคิดเห็นอย่างไร ฉันตอบรุ่นพี่ว่า ในช่วงการทำกระถางนั้นฉันไม่ได้เข้าไปลอยกระถางกับเพื่อน งานครั้งนี้ฉันขอตัวไม่ร่วมด้วย

บทบาทเพื่อน ๆ และรุ่นน้อง (5 คน)

พวกเราเป็นนักเรียนโรงเรียนสวนส้ม มีอาจารย์อรชรเป็นอาจารย์ดูแลด้านการจัดกระถาง พวกเรามีความกระตือรือร้นมาก อยากจะให้โรงเรียนเราติดอันดับ 1 ใน 3 ในการประกวดครั้งนี้ รุ่นพี่ให้พวกเราประชุม เราเข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ แต่วรรณานั่งนิ่งเงียบ พวกเราอยากฟังความคิดเห็นของเธอ เพราะเธอเก่งทางด้านศิลปะแกะสลักที่สุดในโรงเรียน

แบบฝึกหัดเรื่อง ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. ครูให้นักเรียนชั้น ป.1-ป.3 ทุกคนมาทำความสะอาดโรงเรียนในวันแม่แห่งชาติซึ่งเป็นวันหยุด นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. มาช่วยทำความสะอาดโรงเรียน
 - ข. มาแต่หลังจากดูการ์ตูนจบแล้ว
 - ค. ไม่มาเพราะมีคนทำความสะอาดเยอะแล้ว
 - ง. ไม่มาเพราะเป็นวันหยุด
2. การแข่งขันกีฬาสี ทุกคนได้รับมอบหมายให้มาซ้อมเพลงเชียร์ แต่นักเรียนต้องทำการบ้านส่งครูพรุ่งนี้ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ไม่ไปซ้อมและรีบทำการบ้าน
 - ข. ไปซ้อมเชียร์กับเพื่อน ๆ แล้วค่อยกลับมาทำการบ้าน
 - ค. ไปซ้อมเชียร์สักพักหนึ่ง แล้วรีบกลับมาทำการบ้าน
 - ง. ไม่ไปเนื่องจากมีเพื่อนซ้อมหลายคนแล้ว
3. ทางโรงเรียนให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศวันแม่หน้าห้องพักครู นักเรียนชั้น ป. 3 ได้รับหน้าที่นี้แล้วนักเรียนชั้น ป.3 ควรทำอย่างไร
 - ก. ให้เฉพาะคนที่เก่ง ๆ ช่วยกันทำเท่านั้น
 - ข. ไม่ทำอะไร ให้เพื่อน ๆ ทำกันเอง
 - ค. ให้นักเรียนชั้น ป. 2 และ ป. 1 มาจัดป้ายนิเทศ
 - ง. ทุกคนในชั้น ป. 3 ต้องช่วยกันจัดป้ายนิเทศ
4. ทางโรงเรียนจัดงานวันปีใหม่ซึ่งเป็นวันหยุด และให้นักเรียนมาช่วยกันจัดสถานที่เพื่อเตรียมงานนักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ชวนเพื่อน ๆ ทุกคนมาช่วยจัดสถานที่
 - ข. ให้รุ่นพี่ ป. 6 เป็นคนจัดสถานที่เพราะเป็นรุ่นพี่
 - ค. ส่งตัวแทนห้องของนักเรียนมาทำเพียงบางคน
 - ง. บอกเพื่อนไม่ต้องมาเพราะเป็นวันหยุด
5. นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่โรงเรียนอย่างไร
 - ก. เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งที่โรงเรียนจัดขึ้น
 - ข. ชักชวนเพื่อน ๆ ให้มาทำกิจกรรมด้วยกันที่โรงเรียน
 - ค. ช่วยเหลือโรงเรียนในการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่
 - ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยแบบฝึกหัด**เรื่อง ร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน**

ข้อ	
1	ก
2	ข
3	ง
4	ก
5	ง

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

เรื่องร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					
8	แบบฝึกหัดที่ให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

ชื่อกิจกรรม	ร่วมคิดร่วมทำ
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือในการปฏิบัติ ตามกฎระเบียบของโรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวางแผนทางในการปฏิบัติตนในการให้ความ ร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน
เทคนิค	กรณีตัวอย่าง
สื่อการสอน	1. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม
กระบวนการ	1. ชี้นำ ครูสนทนากับนักเรียนว่าโรงเรียนเสมือนบ้านของนักเรียนเอง เราทุก คนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบเพื่อให้โรงเรียนน่าอยู่ น่าเรียน 2. ชี้นำดำเนินการ 2.1 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียน ประมาณ 3-5 คน 2.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันระดมความคิดในหัวข้อว่า กฎระเบียบ ของโรงเรียนมีอะไรบ้าง เเท่าที่นักเรียนทราบ แล้วออกมาเขียนบน กระดาน 2.3 หลังจากนั้นให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมารายงานถึงกฎที่กลุ่มของ ตัวเองเขียนบนกระดานดำ 2.4 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปกฎระเบียบจากที่นักเรียนช่วยกันเขียน บนกระดานดำอีกครั้ง 3. ชี้นำสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่า ทุกคนควรร่วมปฏิบัติตามกฎระเบียบ ของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนน่าอยู่ 4. ชี้นำประเมินผล ครูสังเกตจากการทำงานของนักเรียนและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

แบบฝึกหัดเรื่อง ร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

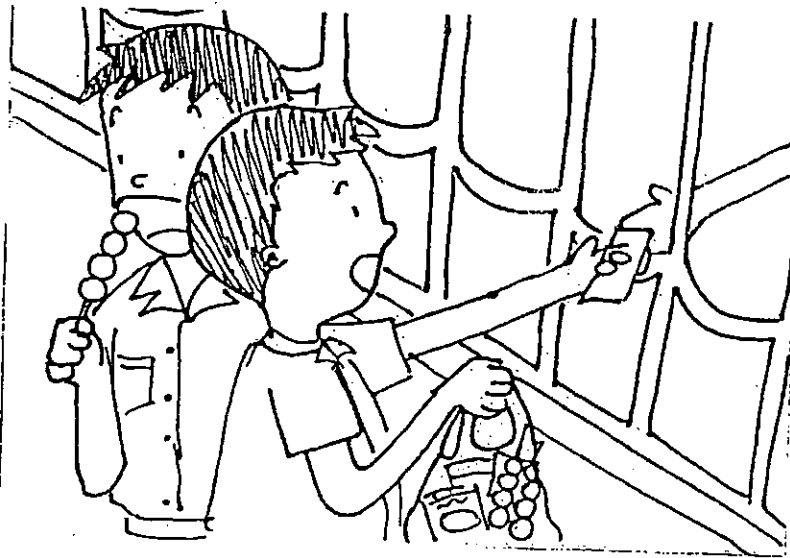
ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. นักเรียนที่ดี ควรปฏิบัติอย่างไรต่อโรงเรียน
 - ก. ไม่มาโรงเรียนสาย
 - ข. ไม่รับประทานขนมในห้องเรียน
 - ค. มาเข้าแถวตอนเช้าทุกวัน
 - ง. ถูกทุกข้อ
2. โรงเรียนไม่อนุญาตให้นักเรียนใช้โทรศัพท์มือถือ แต่นักเรียนซื้อโทรศัพท์มือถือ จึงอยากมาให้เพื่อนดู นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. แอบนำมือถือให้เพื่อนดู
 - ข. ไม่นำมือถือมา เก็บไว้ในกระเป๋านักเรียนที่บ้าน
 - ค. แอบนำมือถือมาแล้วบอกครูว่าเป็นของเล่น
 - ง. แอบนำมือถือมาโดยแอบไว้ในกระเป๋าแล้วให้เพื่อนดู
3. จากรูปมีนักเรียนกำลังแอบทานขนมในห้องเรียน นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ไม่ควรทำเพราะผิดกฎระเบียบ
- ข. ทานขนมด้วยกันกับเพื่อน
- ค. ถ้าครูไม่เห็นก็ทานขนมได้
- ง. ชวนเพื่อนโต๊ะใกล้ ๆ มาทานขนมด้วยกัน

4. ทางโรงเรียนกำหนดให้นักเรียนแต่งชุด ลูกเสือ – เนตรนารี ทุกวันตามที่โรงเรียนกำหนดแต่นักเรียนไม่ชอบแต่งชุด นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ชวนเพื่อน ๆ ไม่ต้องแต่งชุด
 - ข. ควรแต่งชุด ลูกเสือ – เนตรนารี ตามกฎของโรงเรียน
 - ค. แต่งบ้างบางอาทิตย์สลับไปมา
 - ง. ขออนุญาตครูเป็นพิเศษได้ไม่ต้อง แต่งชุด
5. จากรูปนักเรียนแอบซื้อขนมผ่านรั้วโรงเรียน นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ชวนเพื่อน ๆ มาซื้อขนมกันจะได้ไว้รับประทานตอนพักเที่ยง
- ข. นัดหมายแม่ค้าให้มาพรั่งนี้อีกจะได้มีขนมทานทุกวัน
- ค. ซื้อขนมเยอะ ๆ จะได้นำไปรับประทาน
- ง. ไม่ควรซื้อ เนื่องจากผิดกฎระเบียบของโรงเรียน

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง ร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

ข้อ	
1	ก
2	ข
3	ก
4	ข
5	ง

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

เรื่องร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					
8	แบบฝึกหัดที่ให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

ชื่อกิจกรรม	โรงเรียน สดใส ร่วมใจพัฒนา
เวลา	45 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติ ของโรงเรียน
เทคนิค	กรณีตัวอย่าง
สื่อการสอน	1. เอกสาร ภาพนักเรียนช่วยกันดูแลทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน ทั้งขยะตามพื้นและขีดเขียนฝาผนัง 2. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม
กระบวนการ	1. ชื่นนำ ครูสนทนาเกี่ยวกับทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน 2. ขั้นตอนในการ 1. แบ่งกลุ่มนักเรียน สังเกต ศึกษารวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับสภาพของโรงเรียนจากภาพที่แจก 2. นักเรียนร่วมกัน อภิปราย วิเคราะห์สภาพโรงเรียนที่แจกให้ แล้วตอบคำถามดังนี้ - ภาพที่เกิดขึ้นนักเรียนรู้สึกอย่างไร - ภาพดังกล่าวนักเรียนคิดว่าเกิดจากสาเหตุใด - ภาพดังกล่าวนักเรียนควรหาทางแก้ไขอย่างไร 3. นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างการกระทำที่ทำให้โรงเรียนไม่น่าอยู่และทำให้โรงเรียนน่าอยู่ 4. นำเสนอผลงานของกลุ่มและร่วมวิเคราะห์หรืออภิปราย 5. ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ กระจายคำตอบที่นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันตอบ 3. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับกิจกรรมในการช่วยกันรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน 4. ขั้นประเมินผล ครูสังเกตจากการทำงาน of นักเรียนและแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ตัวอย่างภาพ

สำหรับการทำกิจกรรมนั้น ภาพจะมีขนาดใหญ่ขึ้น
จะใช้ภาพขนาด A2 พร้อมกับระบายสี

ภาพสำหรับกิจกรรมโรงเรียน สดใส ร่วมใจพัฒนา

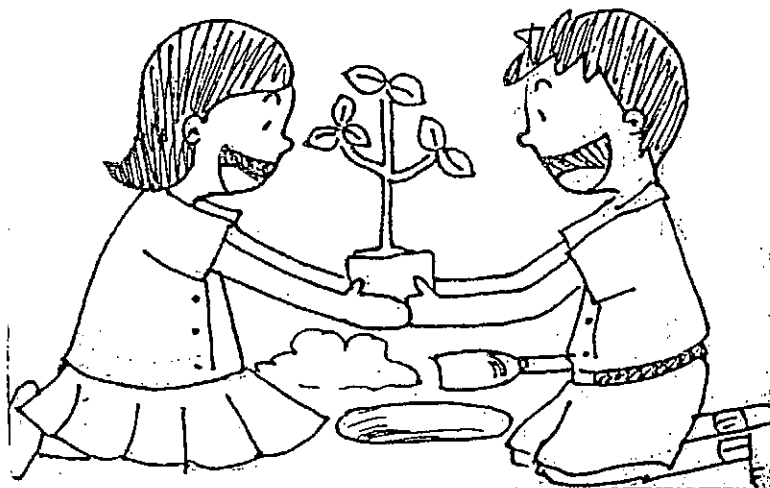

แบบฝึกหัดเรื่อง ร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

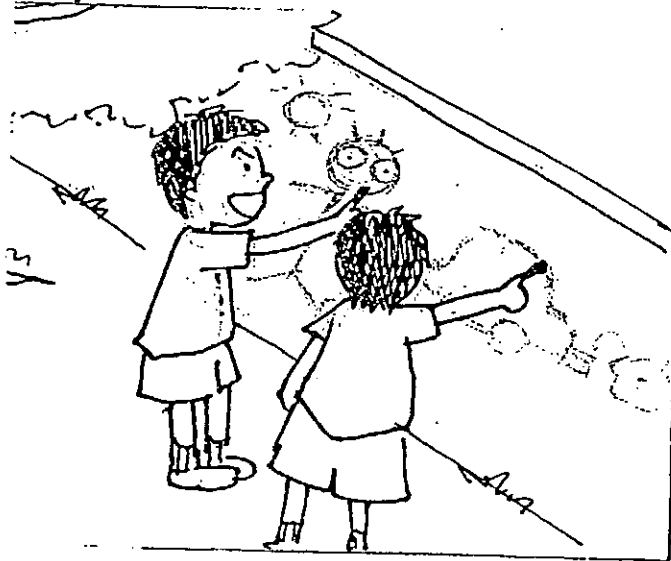
1. นักเรียนคิดว่า การร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนนั้นควรทำอย่างไร
 - ก. ปิดไฟทุกครั้ง ถ้าไม่ใช่
 - ข. ไม่เด็ดดอกไม้ของโรงเรียน
 - ค. ทิ้งขยะลงถังทุกครั้ง
 - ง. ถูกทุกข้อ

2. จากรูปมีเพื่อนกำลังช่วยกันปลูกต้นไม้ของโรงเรียน นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ดีแล้ว ต้นไม้จะได้เยอะ ๆ แล้วเดินผ่านไป
- ข. เข้าไปช่วยปลูกต้นไม้กับเพื่อน ๆ
- ค. ไม่ต้องช่วย เพราะมีคนช่วยกัน 2 คนแล้ว
- ง. บอกเพื่อนว่าไม่ต้องทำเป็นหน้าที่ของภารโรง

3. จากรูปนักเรียนกำลังขีดเขียนผนังรื้อของโรงเรียน นักเรียนจะอย่างไร

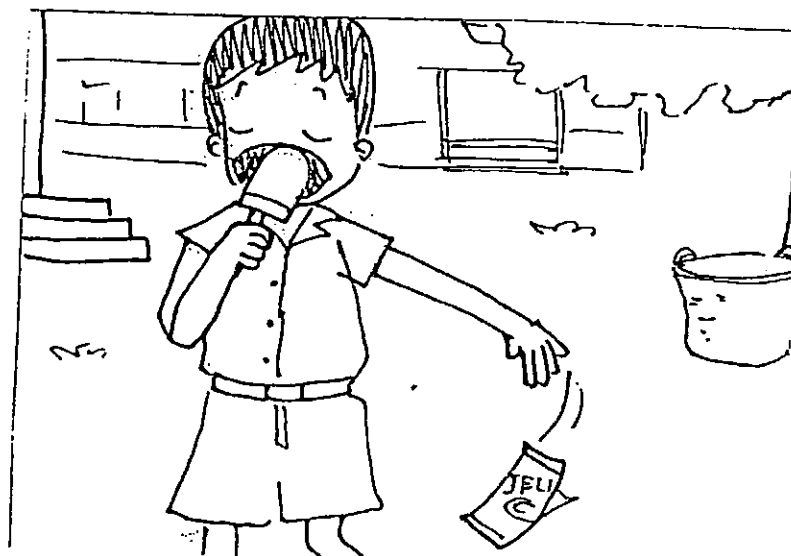

- ก. เข้าไปวาดรูปกับเพื่อน ๆ ด้วย
 - ข. ไม่สนใจแล้วเดินผ่านไป
 - ค. เข้าไปบอกเพื่อนว่า ไม่ควรวาดรูปแล้วช่วยกันลบออก
 - ง. สวยดี ผนังโรงเรียนจะได้มีลวดลาย
4. จากรูปนักเรียนช่วยกันเก็บขยะหลังเลิกเรียน นักเรียนจะอย่างไร

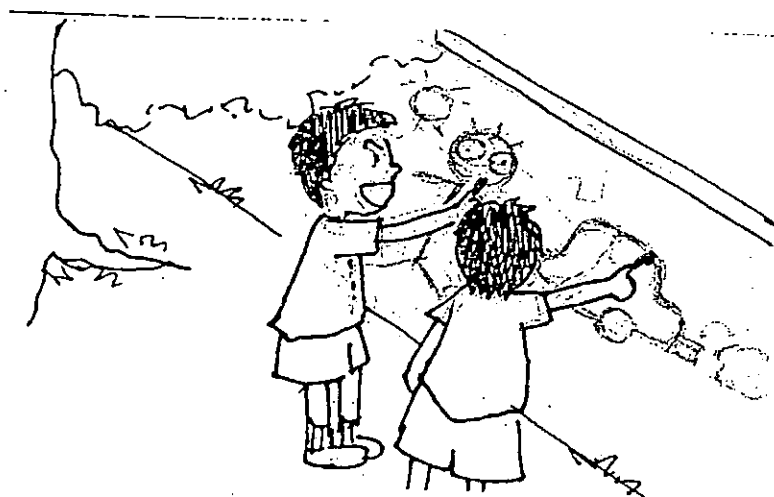

- ก. เข้าไปช่วยทำความสะอาดกับเพื่อน ๆ จนเสร็จ
- ข. ชมเชยเพื่อน ๆ แล้วรีบกลับบ้าน
- ค. ไม่ต้องเข้าไปช่วยเพราะเป็นเวลาเลิกเรียนแล้ว
- ง. เข้าไปช่วยเพื่อน ๆ สักพัก แล้วค่อยกลับบ้าน

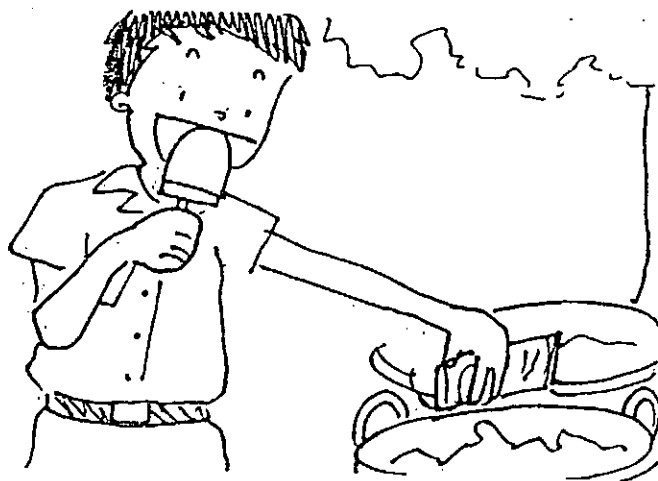
5. รูปภาพต่อไปนี้ ข้อใดเป็นการร่วมมือในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน
 ก.

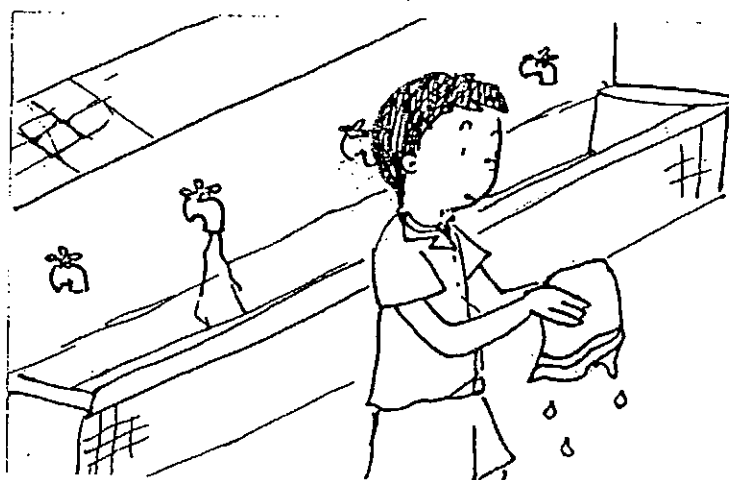
ข.

ก.

จ.

เฉลยแบบฝึกหัด

เรื่อง ร่วมมือในการรักษาทรัพยากรสมบัติของโรงเรียน

ข้อ	
1	ง
2	ข
3	ก
4	ก
5	ก

แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

เรื่องร่วมมือรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียน

- ระดับ 5

หมายถึง

เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4

หมายถึง

เห็นด้วยในระดับมาก
- ระดับ 3

หมายถึง

เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- ระดับ 2

หมายถึง

เห็นด้วยในระดับน้อย
- ระดับ 1

หมายถึง

เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียน มีความเข้าใจในการพัฒนาความสามัคคี ในการร่วมมือรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน					
2	เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในการที่นำไปพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนในการร่วมมือรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน					
3	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น					
4	เนื้อหากิจกรรมมีความน่าสนใจ					
5	กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคี					
6	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม					
7	ข้อความในใบความรู้ และแบบฝึกหัดอ่านง่าย คำสั่งชัดเจนและเข้าใจง่าย					
8	แบบฝึกหัดที่ให้นักเรียนทำ ไม่ยากเกินไป และสามารถทำทันเวลา					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
9	สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรม มีความหลากหลาย สนุกสนาน					
10	นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างทั่วถึง					
11	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ได้					
12	การประเมินผลวัดได้จากการกระทำของ นักเรียนอย่างแท้จริง					

ภาคผนวก จ

ตารางคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน (ค่า IOC)
ตารางคำอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสามัคคี
ตารางบัญชีกิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

ตาราง 16 คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน (ค่า IOC)

แบบสอบถาม	ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ร่วมทำงานกลุ่ม กับเพื่อน	1	+1	+1	+1	3	1
	2	+1	+1	+1	3	1
	3	+1	+1	+1	3	1
	4	+1	+1	+1	3	1
	5	+1	+1	+1	3	1
มีความปรองดอง กับกลุ่มเพื่อน	6	+1	+1	+1	3	1
	7	+1	+1	+1	3	1
	8	+1	+1	+1	3	1
	9	+1	+1	+1	3	1
	10	+1	+1	+1	3	1
ร่วมมือในการ	11	+1	+1	+1	3	1
รักษาความสะอาด	12	+1	+1	+1	3	1
แลคความเป็น	13	+1	+1	+1	3	1
ระเบียบเรียบร้อย	14	+1	+1	+1	3	1
ของชั้นเรียน	15	+1	+1	+1	3	1
ร่วมทำกิจกรรมที่ โรงเรียน	16	+1	+1	+1	3	1
	17	+1	+1	+1	3	1
	18	+1	+1	+1	3	1
	19	+1	+1	+1	3	1
	20	+1	+1	+1	3	1
ร่วมมือในการ	21	+1	+1	0	2	0.66
ปฏิบัติตาม	22	+1	+1	+1	3	1
กฎระเบียบของ	23	+1	+1	+1	3	1
โรงเรียน	24	+1	+1	+1	3	1
	25	+1	+1	+1	3	1

ตาราง 16 (ต่อ)

แบบสอบถาม	ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ร่วมมือในการ	26	+1	+1	+1	3	1
รักษาทรัพย์	27	+1	+1	+1	3	1
สมบัติของ	28	+1	+1	+1	3	1
โรงเรียน	29	+1	+1	+1	3	1
	30	+1	+1	0	2	0.66

ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญมีค่าระหว่าง 0.66 - 1

ตาราง 17 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสามัคคี
 ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.33	16	0.30
2	0.29	17	0.29
3	0.40	18	0.31
4	0.42	19	0.31
5	0.65	20	0.57
6	0.56	21	0.80
7	0.69	22	0.29
8	0.48	23	0.32
9	0.49	24	0.26
10	0.93	25	0.31
11	0.27	26	0.31
12	0.28	27	0.29
13	0.61	28	0.33
14	0.48	29	0.72
15	0.44	30	0.69

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1
 โดยรวมทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.83

ตาราง 18 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 35 คน เรื่องร่วมมือร่วมใจ

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	3	3	0	0
2	2	4	2	4
3	3	5	2	4
4	4	5	1	1
5	3	5	2	4
6	3	3	0	0
7	3	4	1	1
8	5	5	0	0
9	2	2	0	0
10	5	5	0	0
11	3	3	0	0
12	3	4	1	1
13	3	3	0	0
14	5	5	0	0
15	2	4	2	4
16	2	5	3	9
17	5	5	0	0
18	5	5	0	0
19	3	5	2	4
20	3	4	1	1
21	2	3	1	1
22	3	3	0	0
23	3	4	1	1
24	5	5	0	0
25	5	5	0	0
26	5	5	0	0
27	4	5	1	1
28	2	3	1	1
29	2	3	1	1

ตาราง 18 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
30	4	4	0	0
31	3	3	0	0
32	4	5	0	0
33	4	5	1	1
34	4	5	0	0
35	4	5	1	1
รวม	121	145	$\sum D = 24$	$\sum D^2 = 40$
$\bar{X}$	3.46	4.14		
S.D.	1.07	0.91		

ตาราง 19 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 35 คน เรียงรักกันไว้ดีกว่า

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	2	5	3	9
2	2	2	0	0
3	4	5	1	1
4	2	2	0	0
5	4	4	0	0
6	2	3	1	1
7	5	5	0	0
8	4	5	1	1
9	2	3	1	1
10	4	5	1	1
11	2	4	2	4
12	3	3	0	0
13	2	5	3	9
14	3	5	2	4
15	5	5	0	0
16	4	5	1	1
17	4	5	1	1
18	3	4	1	1
19	3	4	1	1
20	5	5	0	0
21	2	3	1	1
22	5	5	0	0
23	2	2	0	0
24	3	5	2	4
25	4	5	1	1
26	3	5	2	4
27	4	5	1	1
28	2	4	2	4
29	3	5	2	4

ตาราง 19 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
30	3	3	0	0
31	2	3	1	1
32	4	5	1	1
33	4	5	1	1
34	3	5	2	4
35	4	4	0	0
รวม	113	148	$\sum D = 35$	$\sum D^2 = 61$
$\bar{X}$	3.23	4.23		
S.D.	1.03	1.03		

ตาราง 20 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 35 คน เรื่องห้องเรียนแห่งความสุข

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	3	5	2	4
2	3	5	2	4
3	3	5	2	4
4	3	5	2	4
5	3	5	2	4
6	3	5	2	4
7	2	4	2	4
8	3	5	2	4
9	3	4	1	1
10	3	5	2	4
11	4	5	1	1
12	4	4	0	0
13	3	4	1	1
14	4	5	1	1
15	3	5	2	4
16	5	5	0	0
17	2	5	3	9
18	4	5	1	1
19	2	5	3	9
20	2	5	3	9
21	3	4	1	1
22	3	4	1	1
23	3	3	0	0
24	4	4	0	0
25	5	5	0	0
26	5	5	0	0
27	3	3	0	0
28	3	5	2	4
29	4	5	1	1

ตาราง 20 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
30	4	5	1	1
31	3	5	2	4
32	4	5	1	1
33	3	5	2	4
34	5	5	0	0
35	3	5	2	4
รวม	117	164	$\sum D = 47$	$\sum D^2 = 93$
$\bar{X}$	3.34	4.69		
S.D.	0.84	0.58		

ตาราง 21 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 35 คน เราทำอะไรกันบ้าง

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	2	3	1	1
2	5	5	0	0
3	5	5	0	0
4	5	5	0	0
5	5	5	0	0
6	5	5	0	0
7	4	4	0	0
8	4	5	1	1
9	4	4	0	0
10	5	5	0	0
11	4	4	0	0
12	4	4	0	0
13	4	4	0	0
14	5	5	0	0
15	4	5	1	1
16	5	5	0	0
17	3	3	0	0
18	4	5	1	1
19	3	3	0	0
20	3	3	0	0
21	3	5	2	4
22	2	5	3	9
23	2	5	3	9
24	4	5	1	1
25	4	4	0	0
26	4	5	1	1
27	3	4	1	1
28	2	4	2	4
29	4	4	0	0

ตาราง 21 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	D ($X_2 - X_1$)	D ²
30	3	4	1	1
31	2	5	3	9
32	3	5	2	4
33	3	5	2	4
34	4	5	1	1
35	3	5	2	4
รวม	129	157	$\sum D = 28$	$\sum D^2 = 56$
$\bar{X}$	3.69	4.49		
S.D.	0.99	0.70		

ตาราง 22 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 35 คน กฎกติกาสุข

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	2	5	3	9
2	3	5	2	4
3	2	5	3	9
4	2	3	1	1
5	3	3	0	0
6	2	5	3	9
7	3	3	0	0
8	3	3	0	0
9	5	5	0	0
10	5	5	0	0
11	5	5	0	0
12	5	5	0	0
13	5	5	0	0
14	3	4	1	1
15	3	4	1	1
16	3	3	0	0
17	3	3	0	0
18	3	4	1	1
19	3	4	1	1
20	2	3	1	1
21	2	3	1	1
22	2	5	3	9
23	2	5	3	9
24	3	5	2	4
25	3	5	2	4
26	3	5	2	4
27	4	5	1	1
28	4	5	1	1
29	4	5	1	1

ตาราง 22 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
30	4	5	1	1
31	4	5	1	1
32	4	5	1	1
33	4	5	1	1
34	3	5	2	4
35	4	5	1	1
รวม	115	155	$\sum D = 40$	$\sum D^2 = 80$
$\bar{X}$	3.29	4.43		
S.D.	0.99	0.85		

ตาราง 23 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 35 คน โรงเรียนสวดยด้วยมือเรา

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	2	4	2	4
2	2	3	1	1
3	2	5	3	9
4	2	5	3	9
5	2	5	3	9
6	5	5	0	0
7	5	5	0	0
8	4	5	1	1
9	3	5	2	4
10	3	5	2	4
11	1	5	4	16
12	5	5	0	0
13	5	5	0	0
14	5	5	0	0
15	2	3	1	1
16	3	3	0	0
17	3	4	1	1
18	5	5	0	0
19	5	5	0	0
20	4	4	0	0
21	2	3	1	1
22	2	3	1	1
23	4	4	0	0
24	5	5	0	0
25	5	5	0	0
26	5	5	0	0
27	3	4	1	1
28	2	3	1	1
29	3	4	1	1

ตาราง 23 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	D ($X_2 - X_1$)	D ²
30	3	4	1	1
31	2	4	2	4
32	2	4	2	4
33	3	4	1	1
34	5	5	0	0
35	4	4	0	0
รวม	118	152	$\sum D = 34$	$\sum D^2 = 74$
$\bar{X}$	3.37	4.34		
S.D.	1.31	0.76		

ตาราง 24 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 35 คน เรื่องสีจำ ช่วยเราด้วย

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	3	5	2	4
2	2	2	0	0
3	4	5	1	1
4	2	2	0	0
5	3	5	2	4
6	3	5	2	4
7	5	5	0	0
8	3	5	2	4
9	3	5	2	4
10	4	5	1	1
11	4	5	1	1
12	3	5	2	4
13	3	3	0	0
14	3	3	0	0
15	3	4	1	1
16	3	5	2	4
17	3	3	0	0
18	4	5	1	1
19	5	5	0	0
20	5	5	0	0
21	4	5	1	1
22	5	5	0	0
23	5	5	0	0
24	3	3	0	0
25	4	4	0	0
26	4	5	1	1
27	5	5	0	0
28	4	5	1	1
29	3	3	0	0

ตาราง 24 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
30	5	5	0	0
31	3	3	0	0
32	5	5	0	0
33	5	5	0	0
34	3	3	0	0
35	4	4	0	0
รวม	130	152	$\sum D = 22$	$\sum D^2 = 36$
$\bar{X}$	3.71	4.34		
S.D.	0.93	1.00		

ตาราง 25 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 35 คน เรื่องร่วมแรงร่วมใจ

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	2	5	3	9
2	2	4	2	4
3	2	5	3	9
4	3	4	1	1
5	2	5	3	9
6	3	5	2	4
7	4	4	0	0
8	4	5	1	1
9	5	5	0	0
10	2	2	0	0
11	5	5	0	0
12	5	5	0	0
13	4	5	1	1
14	3	3	0	0
15	4	4	0	0
16	4	4	0	0
17	2	3	1	1
18	3	4	1	1
19	5	5	0	0
20	5	5	0	0
21	3	5	2	4
22	5	5	0	0
23	4	4	0	0
24	4	5	1	1
25	2	3	1	1
26	3	3	0	0
27	5	5	0	0
28	5	5	0	0
29	4	5	1	1

ตาราง 25 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	D ($X_2 - X_1$)	D ²
30	4	5	1	1
31	5	5	0	0
32	4	5	1	1
33	4	5	1	1
34	4	5	1	1
35	3	3	0	0
รวม	128	155	$\sum D = 27$	$\sum D^2 = 51$
$\bar{X}$	3.66	4.43		
S.D.	1.08	0.85		

ตาราง 26 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 35 คน เรื่องห้องเรียนของเรา

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	2	3	1	1
2	3	5	2	4
3	4	5	1	1
4	2	5	3	9
5	5	5	0	0
6	3	4	1	1
7	3	3	0	0
8	5	5	0	0
9	5	5	0	0
10	5	5	0	0
11	5	5	0	0
12	5	5	0	0
13	5	5	0	0
14	2	2	0	0
15	4	4	0	0
16	3	4	1	1
17	3	4	1	1
18	4	4	0	0
19	4	5	1	1
20	4	4	0	0
21	3	4	1	1
22	4	5	1	1
23	4	4	0	0
24	3	5	2	4
25	4	5	1	1
26	4	4	0	0
27	2	4	2	4
28	3	4	1	1
29	4	5	1	1

ตาราง 26 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	D ($X_2 - X_1$)	D ²
30	4	4	0	0
31	3	3	0	0
32	4	5	1	1
33	4	5	1	1
34	3	4	1	1
35	4	5	1	1
รวม	129	153	$\sum D = 24$	$\sum D^2 = 36$
$\bar{X}$	3.69	4.37		
S.D.	0.93	0.77		

ตาราง 27 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 35 คน เรื่องร่วมด้วยช่วยกัน

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	4	5	1	1
2	2	5	3	9
3	5	5	0	0
4	4	5	1	1
5	3	4	1	1
6	2	5	3	9
7	5	5	0	0
8	3	5	2	4
9	4	5	1	1
10	4	4	0	0
11	3	4	1	1
12	4	5	1	1
13	4	5	1	1
14	2	5	3	9
15	2	5	3	9
16	4	5	1	1
17	4	5	1	1
18	3	5	2	4
19	4	4	0	0
20	2	4	2	4
21	2	4	2	4
22	4	4	0	0
23	3	5	2	4
24	4	4	0	0
25	3	4	1	1
26	5	5	0	0
27	3	5	2	4
28	4	5	1	1
29	3	5	2	4

ตาราง 27 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	D ($X_2 - X_1$)	D ²
30	5	5	0	0
31	3	4	1	1
32	5	5	0	0
33	3	5	2	4
34	2	5	3	9
35	5	5	0	0
รวม	122	165	$\sum D = 43$	$\sum D^2 = 89$
$\bar{X}$	3.49	4.71		
S.D.	1.01	0.46		

ตาราง 28 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 35 คน เรื่อง ไร่...ไม่น่าเลย

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	2	2	0	0
2	4	4	0	0
3	4	4	0	0
4	2	3	1	1
5	4	5	1	1
6	3	3	0	0
7	4	5	1	1
8	2	3	1	1
9	2	3	1	1
10	3	3	0	0
11	3	5	2	4
12	3	5	2	4
13	4	5	1	1
14	3	5	2	4
15	4	5	1	1
16	3	5	2	4
17	2	5	3	9
18	3	5	2	4
19	4	5	1	1
20	2	5	3	9
21	3	5	2	4
22	4	5	1	1
23	3	5	2	4
24	5	5	0	0
25	5	5	0	0
26	5	5	0	0
27	5	5	0	0
28	5	5	0	0
29	4	5	1	1

ตาราง 28 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	D ($X_2 - X_1$)	D ²
30	4	5	1	1
31	2	5	3	9
32	4	5	1	1
33	3	5	2	4
34	3	5	2	4
35	5	5	0	0
รวม	121	160	$\sum D = 39$	$\sum D^2 = 75$
$\bar{X}$	3.46	4.57		
S.D.	1.01	0.85		

ตาราง 29 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 35 คน โรงเรียนแห่งความสุข

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	4	5	1	1
2	3	4	1	1
3	3	5	2	4
4	3	5	2	4
5	4	5	1	1
6	3	4	1	1
7	2	3	1	1
8	3	5	2	4
9	5	5	0	0
10	2	4	2	4
11	4	4	0	0
12	4	4	0	0
13	3	5	2	4
14	3	5	2	4
15	2	5	3	9
16	5	5	0	0
17	2	4	2	4
18	3	4	1	1
19	3	5	2	4
20	2	5	3	9
21	3	4	1	1
22	4	5	1	1
23	3	5	2	4
24	3	3	0	0
25	2	5	3	9
26	4	5	1	1
27	5	5	0	0
28	2	5	3	9
29	4	5	1	1

ตาราง 29 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
30	2	5	3	9
31	3	5	2	4
32	5	5	0	0
33	3	4	1	1
34	4	5	1	1
35	5	5	0	0
รวม	115	162	$\sum D = 47$	$\sum D^2 = 97$
$\bar{X}$	3.29	4.63		
S.D.	0.99	0.60		

ตาราง 30 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 35 คน เรื่อง ช่วยกันสร้าง

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	4	4	0	0
2	4	5	1	1
3	3	5	2	4
4	3	5	2	4
5	3	5	2	4
6	4	5	1	1
7	5	5	0	0
8	3	5	2	4
9	3	5	2	4
10	5	5	0	0
11	3	5	2	4
12	4	5	1	1
13	2	2	0	0
14	3	5	2	4
15	5	5	0	0
16	4	5	1	1
17	4	4	0	0
18	3	3	0	0
19	5	5	0	0
20	2	3	1	1
21	4	4	0	0
22	4	4	0	0
23	4	5	1	1
24	5	5	0	0
25	3	5	2	4
26	5	4	0	0
27	3	5	1	1
28	5	5	0	0
29	5	5	0	0

ตาราง 30 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
30	4	3	1	1
31	3	5	0	0
32	5	4	0	0
33	4	3	0	0
34	3	5	0	0
35	5	5	0	0
รวม	134	158	$\sum D = 24$	$\sum D^2 = 40$
$\bar{X}$	3.83	4.51		
S.D.	0.92	0.82		

ตาราง 31 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 35 คน เรื่อง สามัคคีคือพลัง

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	2	5	3	9
2	4	5	1	1
3	3	5	2	4
4	3	5	2	4
5	5	5	0	0
6	2	5	3	9
7	3	4	1	1
8	3	5	2	4
9	2	5	3	9
10	4	5	1	1
11	3	4	1	1
12	4	4	0	0
13	5	5	0	0
14	5	5	0	0
15	3	4	1	1
16	3	3	0	0
17	4	4	0	0
18	3	4	1	1
19	4	5	1	1
20	3	5	2	4
21	3	5	2	4
22	2	2	0	0
23	2	2	0	0
24	4	5	1	1
25	4	5	1	1
26	4	5	1	1
27	3	4	1	1
28	4	5	1	1
29	4	5	1	1

ตาราง 31 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
30	3	5	2	4
31	3	4	1	1
32	4	4	0	0
33	5	5	0	0
34	5	5	0	0
35	4	4	0	0
รวม	122	157	$\sum D = 35$	$\sum D^2 = 65$
$\bar{X}$	3.49	4.49		
S.D.	0.92	0.82		

ตาราง 32 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 35 คน เรื่อง ห้องเรียนน่าอยู่

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	2	3	1	1
2	3	5	2	4
3	2	4	2	4
4	2	4	2	4
5	2	4	2	4
6	3	3	0	0
7	2	4	2	4
8	5	5	0	0
9	5	5	0	0
10	4	5	1	1
11	3	3	0	0
12	2	2	0	0
13	5	5	0	0
14	5	5	0	0
15	4	4	0	0
16	4	5	1	1
17	4	5	1	1
18	3	3	0	0
19	4	4	0	0
20	3	5	2	4
21	4	5	1	1
22	4	5	1	1
23	4	5	1	1
24	2	4	2	4
25	3	5	2	4
26	3	5	2	4
27	4	4	0	0
28	3	3	0	0
29	3	3	0	0

ตาราง 32 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	D ($X_2 - X_1$)	D ²
30	3	3	0	0
31	4	5	1	1
32	3	3	0	0
33	4	4	0	0
34	4	5	1	1
35	3	3	0	0
รวม	118	145	$\sum D = 27$	$\sum D^2 = 45$
$\bar{X}$	3.37	4.14		
S.D.	0.94	0.91		

ตาราง 33 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 35 คน เรื่อง ช่วยกันคิดหน่อยสิ

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	5	5	0	0
2	4	5	1	1
3	4	5	1	1
4	4	5	1	1
5	5	5	0	0
6	3	5	2	4
7	2	5	3	9
8	4	5	1	1
9	2	5	3	9
10	5	5	0	0
11	5	5	0	0
12	2	5	3	9
13	4	5	1	1
14	3	5	2	4
15	3	5	2	4
16	3	5	2	4
17	4	5	1	1
18	4	5	1	1
19	3	5	2	4
20	4	4	0	0
21	5	5	0	0
22	3	4	1	1
23	4	4	0	0
24	3	3	0	0
25	3	3	0	0
26	3	3	0	0
27	3	3	0	0
28	4	4	0	0
29	3	3	0	0

ตาราง 33 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	D ($X_2 - X_1$)	D ²
30	3	3	0	0
31	4	4	0	0
32	4	4	0	0
33	5	5	0	0
34	5	5	0	0
35	5	5	0	0
รวม	130	157	$\sum D = 27$	$\sum D^2 = 55$
$\bar{X}$	3.71	4.49		
S.D.	0.93	0.78		

ตาราง 34 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 35 คน เรื่อง ร่วมคิดร่วมทำ

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	3	3	0	0
2	3	3	0	0
3	3	3	0	0
4	2	4	2	4
5	5	5	0	0
6	3	4	1	1
7	5	5	0	0
8	5	5	0	0
9	5	5	0	0
10	5	5	0	0
11	5	5	0	0
12	4	4	0	0
13	3	4	1	1
14	4	4	0	0
15	2	4	2	4
16	4	4	0	0
17	3	4	1	1
18	3	4	1	1
19	2	5	3	9
20	4	5	1	1
21	4	4	0	0
22	4	4	0	0
23	2	5	3	9
24	4	5	1	1
25	4	5	1	1
26	3	5	2	4
27	3	5	2	4
28	3	5	2	4
29	3	5	2	4

ตาราง 34 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
30	3	5	2	4
31	5	5	0	0
32	3	5	2	4
33	3	5	2	4
34	5	5	0	0
35	3	5	2	4
รวม	125	158	$\sum D = 33$	$\sum D^2 = 65$
$\bar{X}$	3.57	4.51		
S.D.	0.98	0.66		

ตาราง 35 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมพัฒนาความสามัคคี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 35 คน โรงเรียนสตรียะรังพัฒนา

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
1	5	5	0	0
2	4	4	0	0
3	4	5	1	1
4	3	4	1	1
5	3	3	0	0
6	4	5	1	1
7	3	3	0	0
8	3	3	0	0
9	4	5	1	1
10	4	4	0	0
11	3	4	1	1
12	5	5	0	0
13	2	4	2	4
14	2	3	1	1
15	4	5	1	1
16	4	5	1	1
17	2	3	1	1
18	3	5	2	4
19	3	3	0	0
20	4	5	1	1
21	4	4	0	0
22	2	3	1	1
23	4	5	1	1
24	4	4	0	0
25	4	4	0	0
26	3	5	2	4
27	4	5	1	1
28	2	5	3	9
29	3	5	2	4

ตาราง 35 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_1)	คะแนนแบบฝึกหัด ก่อนใช้ชุด(X_2)	$D (X_2 - X_1)$	D^2
30	4	5	1	1
31	4	4	0	0
32	5	5	0	0
33	3	4	1	1
34	3	5	2	4
35	2	3	1	1
รวม	120	149	$\sum D = 29$	$\sum D^2 = 45$
$\bar{X}$	3.43	4.26		
S.D.	0.88	0.82		

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวมลฤดี จีระสันติกุล
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2522
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลวัฒนแพทย์ จังหวัดตรัง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 198 ถนนห้วยยอด ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	พยาบาลวิชาชีพ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สถาบันสุขภาพผิวพรรณ โรงพยาบาลสมิติเวช สุขุมวิท
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2548	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2545	พยาบาลศาสตรบัณฑิต จาก มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ.2541	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนสภาราชินี จังหวัดตรัง
พ.ศ.2535	ระดับประถมศึกษา จาก โรงเรียนดรงคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง